

**Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет**

**кафедра іноземних мов
та інформаційно-комунікаційних технологій**

**Завдання для самостійної роботи
із дисципліни « Теорія і практика художнього
перекладу» (Частина 2)
для студентів
спеціальності «Бізнес комунікації та переклад»**

Тернопіль - 2022

Завдання для самостійної роботи із дисципліни «Теорія і практика художнього перекладу» (Частина 2) для студентів спеціальності «Бізнес комунікації та переклад». / Укл.:
І. Стецько, О. Ничко – Тернопіль: ЗУНУ, 2022. – 74с.

Рецензенти:

Шилінська І. Ф. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій Західноукраїнського національного університету.

Чумак Г. В. кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Завдання для самостійної роботи із дисципліни «Теорія і практика художнього перекладу» (Частина 2) призначені для студентів спеціальності «Бізнес комунікації та переклад» та студентів-філологів закладів вищої освіти, викладачів, учителів, а також усіх, хто самостійно вивчає англійську мову.

Затверджено

*на засіданні кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій
Західноукраїнського національного університету
(протокол № 5 від 27 січня 2022 р.).*

Передмова

Збірка завдань для самостійної роботи із дисципліни «Теорія і практика художнього перекладу» (Частина 2) має на меті виробити у студентів відчуття стилю в перекладі, розвинути хист критичного й адекватного сприйняття перекладеного тексту, на базі теоретичних знань сформувати у студентів творче мислення, яке допоможе їм як у прийнятті власних перекладацьких рішень та і у здійсненні самостійних спроб художнього перекладу.

В результаті, майбутні філологи-перекладачі зможуть навчитись самостійно аналізувати художні тексти, підбирати перекладацькі відповідники, застосувати різні лексичні трансформації, формуючи та розкриваючи при цьому власний перекладацький стиль.

Task 1 Read and translate a piece of prose into English

«Гудзик»

Це сталося наприкінці серпня 1977-го... Тоді мені виповнилося вісімнадцять. Я мріяв про славу. І знав, що вона — прийде. Йшлося не про тимчасове сходження на якийсь п'єдестал у вузькому просторі, в якому я тоді жив. Не про оплески аудиторії, котра забуває про тебе вже наступного дня. Ні. Я відчував, що в мене є призначення, таємницю якого мені ще належить розгадати. А поки що воно зароджувалося десь глибоко всередині, ніби у вологій марлі визрівала квасолина — такий дослід ми робили в школі на уроках біології. Всі тридцять п'ять учнів удома на підвіконні пророщували квасолини, а через пару тижнів приносили результат у школу. Дуже добре пам'ятаю, що мій паросток був більшим, ніж у інших. Це було давно, у класі шостім. Але після цих дослідів я зрозумів, що і як розвивається всередині мене самого. І терпляче очікував. Настільки терпляче, що намагався зайвого разу не привертати до себе уваги — поки що мені це було ні до чого. Поки що.

Я закінчив школу, досить легко вступив на кінофакультет на сценарне відділення (мій екзаменаційний сценарій виявився кращим, ніж опуси вже досвідчених і набагато старших за мене абітурієнтів, його потім ще довго зберігали на кафедрі як вдалий приклад). Довідавшись про результат, поїхав трохи відпочити в гори, на туристичну базу біля підніжжя Карпат. Власне, це була «кінематографічна» турбаза, до якої поїхали всі мої майбутні однокурсники — оголошення про невикористанні студентські путівки висіло в холі інституту. Ми ще не були добре знайомі між собою. Нас об'єднував загальний дух нещодавніх іспитів, під час яких усі ми дружно штовхалися біля дверей аудиторій та галасливо вітали кожного щасливчика.

Усе це було вже позаду. Ми з'їжджалися на турбазу поступово, не домовляючись, і бурхливо раділи кожному знайомому обличчю. Нас розселяли до невеличких дерев'яних будиночків, і ми відразу починали вивчати територію, дізнаючись, де розміщені їдальня, басейн, кінозал і найближче «сільпо», в якому продається дешевий портвейн «777».

Ми відчували себе дорослими й бувалими. Намагалися спілкуватися наиневимушеніше і вимовляли імена своїх кумирів через губу. Називали одне одного по-західному, тому мене одразу ж охрестили «Деном». Сусіда по кімнаті, відповідно, назвали Макс.

Ден та Макс — два круті хлопці, майбутні генії — швидко збігали в сільпо і завантажилися кількома пляшками міцного «чорнила». Пили ми по-чорному і... по-дитячому ще з часів школи — нічого, що дорожче за портвейн. Відверто кажучи, трохи згодом я пожалів, що приїхав саме сюди...

Гори важко синіли вдалині й, здавалося, мерехтіли, огорнуті рваним білим шовком вечірнього серпанку. А я змушений був сидіти на жорсткому ліжку, цмулити портвейн і слухати балачки своїх приятелів. Коли нас усіх почало нудити (звичайно ж, ніхто не скаржився й намагався триматися достойно), ми по черзі почали виходити «подихати повітрям». Мені нарешті вдалося вирватися з прокуреної кімнати й самому, вже не кваплячись, пройтися територією.

Це була доволі тихенька місчинка. Або ж такою вона здавалася наприкінці літа. За фіранками котеджиків блимало тьмяне світло, деінде на верандах сиділи відпочивальники, з відкритого — «зеленого» — кінозалу лунали звуки музики з якогось кінофільму. Здається, це була «Єсенія». А загалом — безлад та запустіння. Тільки за білим старомодним парканом у стилі псевдобароко привабливо шумів кошлатий чорний ліс, і від нього на мене покотилася потужна хвиля свіжості й тривоги. Було вже доволі темно.

Наївні скульптури дівчаток із веслами та інших культуристів білосніжно світилися обабіч алей, як привиди. Майже всі лави були «беззубими», а всі ліхтарі — «сліпими». Я дійшов до кінця алеї, сів на лавку, витяг із кишені цигарки. І майже відразу помітив спалах червоного вогника навпроти...

Якби я тоді не був п'яним, якби в мені, як вино, не грало хмільне відчуття ейфорії вступу в нове життя — нічого б не трапилося і не потягло б за собою ланцюг подій, що переслідують мене все життя.

Але я був захмелений. Тому побачив дещо... Силует, вимальований місячним світлом, який у суцільній темряві скидався на порожній, безтілесний контур. Жінка курила сигаретку, що була вставлена в довгий мундштук. Вона повільно підносила до невидимих губ червоний вуглик, робила вдих, і сріблястий дим на якусь мить заповнював увесь контур, ніби зсередини обмальовуючи тіло. А потім, з останньою хмаринкою диму, воно, це тіло, знов тануло в темряві.

Чортівня якась!

Я напружив зір та кумедно помахав рукою перед своїм носом, відганяючи видіння.

— Що, злякався?

Голос був хрипким, але таким чуттєвим, що в мене по всьому тілу побігли мурашки, ніби жінка вимовила щось непристойне (я й потім не міг звикнути до її голосу: хоч би про що вона говорила — про погоду, книжки, кінофільми, їжу — все звучало солодко-непристойно, як відвертість).

— Та ні... Нормально... — промимрив я.

Адже вогка ніч та вигляд гірських верхівок, що чорніли вдалині, і цей червоний вогник, і саме повітря — таке насичене та свіже — витверезили мене. Я намагався розгледіти жінку, що сиділа навпроти. Дарма. Мабуть, уже тоді в мене абсолютно «замилалося око» щодо неї. Таке буває, наприклад, із матусями, які не здатні реально оцінити вроду своєї дитини, або з художником, якому останнє полотно здається геніальним.

— Ви також мешкаєте в цьому пансіонаті?

Нічого більш ідіотського я не міг вигадати! Це все одно, що спитати в подорожнього після злету: «Ви також летите в цьому літаку?» Але мені кортіло знову почути цей голос.

— Вам тут подобається? — продовжував я.

Вогник блимнув яскравіше (вона зробила затяжку) і ковзнув униз (вона опустила руку).

Знаєш, де мені подобається? — почув я (мурашки! мурашки!) після доволі довгої паузи. — Там...

Вогник злетів угору й відкинувся в бік лісу.

— Я там ще не був... — сказав я. — Приїхав тільки сьогодні...

— Дивак! — Вогник миттю полетів у куці й там згас. — Пішли! Тут у паркані є дірка...

За шелестом одягу я зрозумів, що вона встала і зробила крок у напрямку до мене.

— Давай руку!

Я потягся в темряву й наштовхнувся на прохолодну долоню. Знову тілом побігли мурашки. Її рука була енергійною, не м'якою.

— Е-е, ти ж зовсім п'яленький! — засміялася вона.

Я встав, намагаючись триматися рівно. Ми були однакові на зріст. Я трохи зміг розгледіти щось більш-менш певне: видовжену постать, темну, можливо, чорну, шаль, яка огортала плечі... Але більш — нічого. А ще відчув запах. Тоді я ще не знав запаху дорогих парфумів — їх діставали «з-під поли», мої знайомі дівчата здебільшого користувалися задушливою «Шахерезадою» чи концентрованою «Конвалією». А тут на мене накопилася хвиля запашного аромату — терпкого й запаморочливого. Я мимоволі зціпив зуби і міцніше стис її руку. Підкорюючись їй, я стрімко рушив до глухого кута, яким закінчувався паркан. У ньому справді чорніла велика дірка, яку я відразу не помітив. Не випускаючи її руки, ступаючи за нею, я різко нахилив голову, і ми опинилися по той бік турбази на широкій рівнині, що поросла високою травою. Ми йшли, занурені в неї по коліна. Я знову намагався розгледіти ту, що владно вела мене за руку, немов маленького. Чорна довга шаль оповивала її з голови до ніг, довжина волосся була мені незрозумілою — воно зливалося з шаллю і, вочевидь, було таким же чорним і довгим. Вона жодного разу не повернулася до мене. Здавалося, що їй цілком байдуже, кого вона тягне позаду себе.

Я намагався не впасти й не відстати, тому частіше дивився собі під ноги, і дика рослинність нагадувала мені море, яке котить потужні духмяні хвилі й ось-ось затягне на глибину, з якої не впливти.

Голова моя йшла обертом. Ніч, тонкий серпик місяця над хмарами, гори, мурашки в тілі, хміль, незнайомка... Усе здавалося фантасмагорією. Я обожнював такі пригоди. Не уявляв,

що може трапитися далі! Що це за жінка? Навіщо й куди вона мене веде? Скільки їй років, який має вигляд? Чого хоче?

Ми підійшли до схилу гори, вкритого деревами, котрі височіли над галявиною, як колони біля входу в язичницький храм. Морок знову проковтнув її, а з лісу повіяло особливим густим запахом живиці. Жінка завела мене за паркан першої смуги великих сосен, що з них починався ліс, і притулилася спиною до одного з дерев.

— Чудово, чи не так?

Я ледве відхекався. І розглядився. Справді, було чудово! Ніби ми потрапили в нутроші великого живого організму, якоїсь казкової риби. Дерева — то були її перекручені м'язи, кронами вона дихала, а десь всередині, вглибині повільно пульсувало серце. Я навіть почув цей ритмічний, тривожний звук.

— Він живий. Відчуваєш? Удень тут усе не так...

Вона клацнула запальничкою, й на мить я побачив напівколо щоки та блиск чорної зіниці. А потім переді мною знову затанцював червоний вогник.

— Як тебе звати? — запитав я, наполегливо думаючи про те, чим може закінчитися ось така дивна пригода.

— Яке це має значення? Особливо зараз...

Вогник окреслив дугу і щез. А я знову відчув, що мене взяли за руку й потягли кудись вище. Ми йшли так швидко, ніби втікали від погоні. Я чув її уривчасте дихання. В якийсь момент мені стало незатишно. Віти дерев, які я не встигав відхиляти, час від часу давали мені ляпаса.

Нарешті ми дісталися ще вище й зупинилися. Все повторилося — її злиття з деревом, вогник...

(“Гудзик” Ірен Роздобудько)

Task 2 Read and translate a piece of prose into English

«Пікнік на льоду»

Спочатку за метр від його ноги впав камінь. Віктор озирнувся – двоє чоловіків з посмішечкою дивилися на нього. Один з тих, що стояв біля розібраної бруківки, нагнувся, взяв ще один кругляк і, немовби граючи в кегельбані, покотьюма пожбурих камінь у його бік. Віктор зірвався з місця і швидким кроком, що цілком був схожий на спортивну ходьбу, завернув за ріг. «Головне – не бігти!» – повторював він собі.

Зупинився вже біля дому. Позирнув на вуличний годинник угорі: дев'ята вечора. Тихо й безлюдно. Зайшов у парадне. Тепер уже не лячно. Звичайним людям просто нудно жити, розваги для них тепер не по кишені. Тому й кругляки котяться.

Вечір. Кухня. Темінь. Просто відімкнули електрику і світло згасло. В темряві чутно неквапні кроки пінгвіна Мишка: він з'явився у Віктора рік тому восени, коли зоопарк роздавав голодних тварин усім, хто зможе їх прогодувати. Віктор тоді поїхав і взяв королівського пінгвіна. За тиждень перед тим його покинула подруга. Йому було самотньо, але пінгвін Мишко приніс із собою ще й свою самотність, і тепер дві самотності просто доповнювали одна одну, створюючи радше враження взаємозалежності, ніж дружби.

Віктор відшукав свічку, запалив її й поставив у майонезній баночці на стіл. Поетична недбалість вогника змусила його знайти в півморозі ручку й папір. Він сів до столу, аркуш паперу поміж ним і свічкою. Цей аркуш треба було заповнити. Якби Віктор був поетом – побіг би по білому аркуші римований рядок, але він не поет. Він – літератор, котрий застряг між журналістикою і дрібною прозою. Найвдаліше, що у нього виходить, – це короткі оповідання. Дуже короткі. Такі короткі, що навіть якщо за них платитимуть – йому на це не прожити.

На вулиці пролунав постріл. Віктор смикнувся, припав до вікна, за яким нічогісінько не було видно, потім повернувся до аркуша. Уява вже придумала історію цього пострілу. Історії вистачило на один аркуш – не більше й не менше. На останніх трагічних нотках свіжої короткої оповіді знову з'явилася електрика. Спалахнула лампа, що звисала зі стелі.

Віктор задув свічку. Витяг з морозильника мороженого мінтая і поклав у полумисок Мишкові.

Уранці, передрукувавши свіже оповіданнячко і попрощавшись з пінгвіном, Віктор подався до нової товстої газети, що щедро публікувала будь-які тексти: від кулінарних рецептів до огляду новинок пострадянської естради. Редактора газети він знав непогано – кілька разів разом із ним вони удвох добряче напивалися й редакційний водій відвозив його потім додому.

Редактор зустрів його посмішкою і поплескуванням по плечу. Попросив секретарку зварити каву і відразу професійно пробіг поглядом принесений твір.

– Ні, старий, – сказав нарешті він. – Не ображайся. Не піде. Тут треба або крові побільше, або взагалі про інше, про яесь дивне кохання. Зрозумій, газетне оповідання – це жанр сенсації.

Не чекаючи на каву, Віктор перепросив і пішов.

Неподалік знаходилася редакція газети «Столичні вісті». До її редактора Вікторові було не дістатися і він зазирнув до відділу культури.

– Загалом ми ніякої літератури не друкуємо, – приязно сказав йому дідок завкультурою. – Але ви лишіть. Усяке буває. Може, до якогось п'ятничного числа. Знаєте, для рівноваги. Якщо забагато поганих новин, читачі шукають чогось нейтрального. Я прочитаю!

Спекавшись відвідувача своєю візитною карткою, дідок повернувся до заваленого паперами столу. І тільки тоді Віктор зрозумів, що його, власне, й до кімнати не запросили. Розмова так і відбулася на порозі.

За два дні задзвонив телефон.

– Вас зі «Столичної» турбують, – проторохтів дзвінкий жіночий голосок. – З вами говоритиме редактор. Рурка перейшла з рук до рук.

– Вікторе Олексійовичу? – запитав чоловічий голос. – Так. – Ви сьогодні не могли б до нас під'їхати? Чи зайняті – Та ні, – відповів Віктор. – Не зайнятий. – Тоді я надішлю по вас машину. Сині «жигулі». Лише адресу скажіть. Віктор продиктував свою адресу. Редактор, так і не відрекомендувавшись ім'ям та по батькові, попрощався. Сказав: «До зустрічі».

– Невже через оповідання? – міркував Віктор, вибираючи у шафі сорочку. – Ні, навряд чи через оповідання... Що їм оповідання? Хоча, чорт їх зна!

У синіх «жигулях», що стояли під парадним, сидів дуже чемний водій.

Він же провів Віктора до редактора.

– Ігор Львович, – відрекомендувався редактор, простягнувши руку. – Радий познайомитися.

Редактор був більше схожий на постарілого спортсмена, ніж на газетяра. Може, так воно і було, але, щоправда, у його погляді блискала така іронія, що з'являється радше від розуму й освіти, ніж від тривалих тренувань у спортивній залі.

– Сідайте! Коньячку? – він супроводив свої слова панським жестом.

– Ні, спасибі. Якщо можна, кави... – попросив Віктор, уможливившись у шкіряному кріслі, що стояло проти широкого «офісного» столу.

Редактор кивнув. Потім зняв слухавку і сказав у неї: «Дві кави».

– Знаєте, – знову заговорив він, приглядаючись до Віктора приязним поглядом, – ми вас оце допіру згадували, а вчора заходить до мене наш Борис Леонідович – завкультурою – та й каже: «Поглянь-но одним оком!» І подає мені ваше оповіданнячко. Гарне оповіданнячко... І саме тоді я згадав, з якого приводу ми про вас говорили. Оце й вирішив познайомитися...

Віктор слухав і чемно кивав. А Ігор Львович, пере чекавши, посміхнувся і повів далі.

– Ви, Вікторе Олексійовичу, хотіли б у нас працювати?

– А що треба буде писати? – запитав Віктор, у душі задалегідь перелякавшись нової журналістської каторги.

Ігор Львович хотів було відповісти, але тут зайшла секретарка з тацею, поставила на стіл чашечки з кавою, цукорницю. Редактор затримав слова, як подих, і почекав, доки секретарка вийде.

– Це справа конфіденційна, – мовив він. – Нам потрібний талановитий автор некрологів, майстер короткого жанру. Щоб містко, коротко і досить незвичайно.

– Тобто я маю чергувати в редакції на випадок чиєїсь смерті? – неголосно й обережно запитав Віктор, немов боячись почути позитивну відповідь.

– Звичайно, ні! Робота набагато цікавіша і відповідальніша: треба буде створити з нуля картотеку «хрестиків» – так ми тут некрологи звано – на ще живих людей, від відомих депутатів і бандитів до діячів культури. Але я хотів би, щоб ви писали так, як ще ніколи про мертвих не писали. Ваше оповідання мені підказало, що ви впораетесь!

– А як з оплатою? – поцікавився Віктор.

– Почнемо з трьохсот доларів, графік роботи – вільний. Але я, звичайно, маю знати, хто у нас у картотеці. Ніяка випадкова автокатастрофа не повинна трапити нас зненацька! І ще одна умова. Вам доведеться писати під псевдонімом. Це, до речі, й вам на краще.

– А який псевдонім? – скоріше сам себе, ніж редактора, запитав Віктор.

– Придумайте самі, але якщо не спливе нічого на думку, можете підписувати поки «Група товаришів». Віктор кивнув.

Удома перед сном Віктор пив чай і думав про смерть. Думалося йому легко. Та й настрої у нього був, звісно, радше до горілки, ніж до чаю. Але горілки не було.

Йому запропонували чудову гру. І хоча Віктор ще не знав, як виконуватиме нові обов'язки, присмак чогось нового і незвичного вже заповнив його почуття. А темним коридором бродив пінгвін Мишко, час від часу тицяючись у зачинені двері кухні. Нарешті Віктор відчув себе винним і впустив Мишка.

Той зупинився біля столу – його майже метрового зросту вистачало, щоб охопити оком усе, що знаходилося на столі. Він подивився на чашку чаю, потім перевів погляд на Віктора. Подивився на нього проникливо, як досвідчений партійний функціонер. Вікторові

захотілося зробити пінгвіну щось приємне, і він пішов до ванної, пустив холодну воду. Пінгвін відразу причапав на звук струменя води і, не чекаючи, поки ванна наповниться, перегнувся і бухнувся до неї

Уранці Віктор заїхав до редакції «Столичної», щоб одержати від головного редактора кілька практичних порад.

– Як відбирати героїв? – запитав Віктор

– Простісінько. Подивіться, про кого пишуть газети. Можете й самі шукати і вибирати – адже вітчизна не знає усіх своїх героїв, багатьом подобається залишатися інкогніто...

Увечері, прикупивши усіляких газет, Віктор повернувся додому й вмовився біля кухонного столу.

Перші ж газети дали йому поживу для роздумів, і він, підкресливши у них прізвища Дуже Важливих Персон (ДВП), заходився переписувати їх для роботи до загального зошита. Роботи випадало багато: вже з кількох газет він виписав близько шістдесятьох прізвищ.

Потім пив чай і знову думав, наразі – про самий жанр. Йому здавалося, він уже бачить, як перетворити цей жанр на щось жваве і водночас сентиментальне, аби й простому колгоспникові, який прочитає про незнайомого небіжчика, набігла сльоза.

Уранці Віктор намітив собі героя першого «хрестика». Залишалося тільки попросити благословення в «головного»...

(«Пікнік на Льоду» Андрій Курков)

Task 3 Read and translate a piece of prose into English

«Культ»

Багато хто запитував його, чи він, бува, не той Юрко Банзай. Ні, відповідав Юрко Банзай, посміхаючись. Ми навіть не родичі, – відразу ж випереджував наступне запитання.

Банзай учився на п'ятому курсі біофаку. Як одного з кращих студентів, його скерували на практику в один коледж, відгалуження від універу, на викладання біології у старших класах. Відверто кажучи, доти, доки Банзаю не сказали, як називається те місто, він навіть не підозрював про його існування. Мідні Буки.

Дуже далеко розташоване, їхати дві з половиною години, та ще й потягом, який зупиняється біля кожного стовпа, наче кобель спанієля.

Банзай переїхав у Мідні Буки в кінці серпня. Він винайняв однокімнатну квартиру в старезній триповерховій будівлі. Страшна немов атомна війна бабця-баптистка змусила передплатити їхній баптистський вісник, а разом і місцеву газету "Патріот", де працював редактором її син. Газета не користувалася шаленою популярністю, проте хтось її та й купував. Часопис розповідав про найновіші рішення райради, міські новини. Не цурався й вічних тем: згвалтування, вбивства, випадки розтління малолітніх та інші перчені штучки, які так подобаються пенсіонерам.

Ось уже тиждень, як він працював у коледжі. Навчання почалося 28-го, що само по собі було поганим знаком. (Завжди як не в людей, уже вкотре повторили собі під ніс учні.) Люди розумні рубали дрова і скуповували свічки перед тим, як ті різко подорожчають із першими вимиканнями світла. Зима обіцяла бути холодною, темною та безнадійною. "Принаймні, – подумалося йому, – у Мідних Буках не вимикають воду, на відміну від Львова".

Щоденно, крім неділі, Банзай виходив з хати з великим гірським наплечником за спиною. Хоча у "єрмаку" лежало всього кілька книжок, пара загальних зошитів та канапка з двома яблуками, він ніколи не проміняв би його на звичайну сумку, а тим паче на кульок. Юрко Банзай вірив у щирість слів Карлоса Кастанеди, а дон Хуан, незабутній учитель Карлоса, радив носити все виключно на плечах.

До речі, про яблука: Банзай прочитав, що піддослідні студенти, які з'їдали два яблука щоденно, почували себе набагато краще й інтелектуально вище за тих, котрі яблук не їли. Такі факти дуже пройняли Банзая, тому що він був якнайчуйнішою думки про свій інтелект і старанно плекав та зрощував його у сприятливому середовищі. Але загалом він був скромним хлопцем, і ніхто (за винятком хіба що однієї-двох осіб) не здогадувався про глибинний символізм акту поглинання паперівок.

Його тато хотів, щоб син пішов по батькових слідах і став юристом. Син, тобто Юрко Банзай, цього аж ніяк не хотів і потайки вирішив ще у восьмому класі, що набагато краще бути сільським вчителем біології, ніж нотаріусом чи ще якоюсь потворою. Поступлення на біофак стало першою справжньою тріщиною у їхніх і без того натягнутих стосунках. Усі наступні з'явилися в ході навчання, і тепер Банзай збирався приїжджати до тата й бабці лише за рештою речей. І не показуватись у Львові до Різдва. А ще краще – до Вербної Неділі.

За часи навчання на біологічному факультеті Банзай тричі потрапляв у реанімацію.

Першого разу це сталося навесні першого курсу. Він намагався синтезувати LSD-25 із певного виду спорині – пліснявого грибка. Коли грибок було проковтнуто, у нього почалося сильне запаморочення. Банзаїв кращий кумпель – Сергій Мокоша, який усім представлявся як Дош, – знайшов безтямного Юрка у квартирі на кухні. Банзай мав диявольське щастя, що забув замкнути двері.

Наступного разу, на другому курсі, він вирощував у себе вдома священні мексиканські гриби роду Строфарія, які нібито містять психотропну речовину псилоцибін. Експеримент не вдався, тому що замість чарівних строфарій у Банзая проросли бліді поганки. Після того, як його відкачали вдруге, Банзай дуже довго подумки (і дуже часто – вголос) кляв недбалість

усього відділу мікобіології, всіх педантів-аспірантів та всю кафедру з прибиральницями разом узятими.

Третій раз мало не став для нього фатальним. Це було якраз після Дня міста Лева на четвертому курсі, коли від нього пішла його кохана Соломія. Він з'їв три прекрасні екземплярчики мухомора червоного, якого, знову ж таки, виростив у домашніх умовах із крадених на кафедрі мікобіології спор. Він узяв на віру слова подружжя Уоссон, які стверджували, що мухомор є славнозвісною індуїстською сомою, і що гриб може подарувати незабутні психоделічні пережиття. Але на власне розчарування, окрім дивних великих барвистих плям, жодних інших галюциногенних переживань він не отримав. Коли різь у шлунку стала пекельно-нестерпною, він подзвонив у швидку. Пік інтоксикації був, напевне, найпаскуднішим відчуттям у його житті. Голова нестримно крутилася, суглоби виломлювало диким болем, шлунок палав токсичним вогнем, і все, що не було закріплено в його кишківнику, вихлюпувалось із обидвох виходів. Ніхто з персоналу чи родичів (а їх було всього двоє – тато і бабця) так і не сказав йому, наскільки близько він зумів підійти до краю.

Його кращий товариш Доц вивчав межі реальності за допомогою спиртних напоїв, проте це не заважало йому бути досить-таки успішним студентом. Разом із Банзаєм вони вчилися на біохімії й обидвоє схилили голови у пошані перед величчю циклу Кребса. Вони навіть планували видати кілька страшенно розумних і глибоких книжок на цю тему. Банзай подумки вже бачив, як він розкриває одну дуже вчену книжку й читає:

Видавництво "Наукова думка" готує до друку:

Банзай Ю., Мокоша С. "Ілюстрований путівник по циклу Кребса в алегоріях"

Банзай Ю., Мокоша С. "Цикл Кребса для "чайників"

Мокоша С., Банзай Ю. "Цикл Кребса в прислів'ях і приказках" (видання друге, доповнене і перероблене)

Ще було б непогано написати стереографію (тобто наукову роботу, виконану двома людьми) на тему: "Слово на захист фекалотерапії". Нехай знають, що не сечею одною можна зцілитись.

Банзай стояв, спершись на підвіконня, навпроти кабінету директора. Він мав на меті з'ясувати, кого, де і скільки він буде вчити. Директор саме балакав по телефону. Судячи з підлабузницького тону, це була дружина. Юрко вирішив, що тактовніше зачекати за дверима...

Директора звали Андрій Ярославович. У нього було начебто єврейське прізвище – Вайсготт, хоча чоловік виглядав дуже навіть по-українськи. У своєму дорогому фотелі він сидів чинно й поважно, з високо піднятим підборіддям, наче хетський цар Суппілуліума I. Вони потисли одне одному руки (Юрко зауважив, що робилося це з такою міною, наче пан Андрій жартома здоровався за руку з п'ятирічним хлопчиком – "О, хлоп'я хоче виглядати як дорослі? Дай дяді руцю! Покажи на пальчиках дяді, скільки тобі рочків!"); пан Андрій запропонував пану Юрієві ("Чи, може, просто – Юра?" – спитав він, хитро мружачись у котячі вуса) сісти на кріселко з дешевших.

Пан Андрій витримав довгу паузу, змусивши Банзая почувати себе незручно. Пан Андрій незадоволено плямкнув губами, наче йому було впало розповідати якомусь там Юрасикові про філігранні справи коледжу. Нарешті пан Андрій зітхнув і почав розказувати. Він вирушив у довгу мандрівку часом, торкаючись моменту заснування, нагадуючи про устав коледжу, про те, що його писали, порівнюючи з уставами різних допотопних гімназій, включно з тією, де навчався Пушкін; торкнувся нетрадиційного підходу до дітей, нетрадиційного способу викладання, сказав, що його, Юри, не-традиційний вигляд буде сприяти нетрадиційно високому рівню успішності і цілком пасуватиме до їхніх нетрадиційних традицій у коледжі. Торкнувся ноткою печалі трагічної загибелі попереднього директора, але відразу ж залився легковажним сміхом і сказав, так, між ними, що, з іншого боку, то й добре, бо попередній директор був алкоголіком і хворів сатириазом. Ще пан Андрій висловив сподівання, що Юра знайде спільну мову як із учнями, так і з викладацьким колективом. Після того, як вони потисли на прощання руки (пан Андрій знову

усміхавсь у вуса), директор запропонував йому часом заскакувати до нього в перервах на каву з коньяком. Банзай дипломатично-невизначено кивнув головою і сказав: "Можливо, можливо, дуже навіть можливо". Він пішов зиркнути на свій кабінет.

Кабінет був на четвертому поверсі. Поряд із ним були нірки психолога та хіміка, пана Ярослава. Директор так патетично і з таким трепетним пієтетом говорив про Банзаєву кімнату, що той почав думати про неї вже не інакше, як про Кабінет, із трьома вентиляторами з червоного дерева під стелею, які мірно розсікають повітря, з велетенським письмовим столом із ебену та надсучасним антигемороїдальним кріслом із поручнями та вшитим у сидіння масажером "Сідниця-1". Та ще й з панорамним дзеркальним вікном на всю стіну.

Ледве Банзай відчинив замкнені на ключ двері, майже відразу ж закрив їх і пішов далі коридором, гадаючи, яким це дивом потрапив у стінну шафу...

Аж коли пройшов увесь четвертий поверх ушосте, серце підказало, що ота стінна шафа й БУЛА його Кабінетом з вентиляторами, ебеновим бюрком та панорамним затемненим вікном.

У нірці було вікно, дуже щільно заставлене всілякого роду таблицями та графіками. Ще там був мацьопкий письмовий столик з лакованої вагонки і мала книжкова шафа, яка у порівнянні зі всім іншим виглядала просто велетенською. Банзай прочинив вікно, впускаючи гостре гірське повітря. Шиби виходили просто на ліс. Якщо висунутись із вікна до пояса й подивитися праворуч, то можна побачити дівчат у гуртожитку.

Наступні три години Банзай впорядковував свій кабінет.

Сусідами по нірках були психолог та хімік. Обидва виявилися дуже одіозними та неординарними типами.

Психолог був лисим старим чоловічком з молочною куцою борідкою (Банзаю він до сміху нагадував верховного папу Смерфа). Повністю його звали Дмитром Дмитровичем Хорсою, однак він усіх просив кликати його просто Діма. Навіть учні мусили так його звати, бо на будь-яке інше звертання він просто не реагував. Поза очі Діму кликали "психо-хологом", тому що він сміявся високо й дзвінко, так що було виразно чути кожне "хо-хо-хо!". У Діміній нірці висів чорно-білий плакат Бітлів, котрі переходять вулицю по "зебрі", причому Джон Леннон – босий. "Новий рік, Мироська, "Мішель" і мастурбації у ванній", – бувало, мурмотів він, ностальгійно вдивляючись у плакат. Кожного разу, коли Банзай приходив до нього на каву (що не кажіть, а кавувати з Дімою та хіміком приємніше, ніж із директором), у тракті розмови Діма, тримаючи в руці філіжанку, підходив до плаката й барабанив нігтями двох пальців по голих ступнях Джона, примовляючи: "То знак. Дуже важливий знак, друже. Вір мені на слово, Банзаю, то знак". Діма єдиний із дорослих називав Юрка Банзаєм. Ще він (психо-холог тобто) постійно запитував, коли ж Банзай нарешті зробить собі сеппуку, ніколи, правда, не пояснюючи, що воно таке.

Ще у Діминому кабінеті висів легкий гострий аромат "трави". Його дуже потішало спостерігати за учнями, які заходили до кабінету й починали несвідомо пригнуватись, водячи носом та здригаючись від знайомого запаху, мов собаки. Особливо його веселила реакція Банзая – ще жодного разу йому не вдалося приховати нервового перешарпування цілим тілом. У такі моменти Діма підскакував до нього і, пританцьовуючи довкола, вигукував: "Ага!.. Ага!"

Пан Ярослав, якого Банзай звав просто Славком, був також дуже загорнутим чуваком. Худезний, з довгим смоляним волоссям та чорною бородою, в піджаку зі шкіряними латками на ліктях, під час "вікон" він практично не вилазив із комп'ютера, хіба що інколи приходив посидіти під Полом Маккартні. На його лиці панувала особлива, блакитно-сіра комп'ютерна засмага, а окуляри, наче живі дерева, щороку нарощували собі додаткові кільця-лінзи.

Під табличкою з написом "Кабінет БЮЛОГІЇ" Юрко чорним Дімінім маркером великими літерами написав:

Б А Н З А Й

Хай знають....

Task 4 Read and translate a piece of prose into English

«Листи з того світу»

Вечірнє сонце поспішало сісти за обрій, залишаючи мене наодинці з темрявою в цьому лячному місці. Тінь від янгола, чия кам'яна постать увінчувала надгробок Йозефа Томанека, падала просто на мої руки. Складалося враження, що вони не землю викатруплюють із могили, а душу з тіла крилатого створіння. Бажання забратися звідси зростало щосекунди. Та я не спинявся. Штрикав металевим щупом землю, намагаючись намацати те, що заховав тут тиждень тому. Зненацька нічну тишу сколихнуло зловісне «пугу-пугу» і, розбиваючись об хрести та надгробки цвинтаря, понеслося луною в небо — сови збиралися на полювання. Стало страшно.

Я озирнувся, аби переконатися, що ніхто з мертвих не стежить за моїми діями. Довкола вивищувалися лише гробівці, прикрашені скульптурами янголів і святих. Статуї бовваніли на п'єдесталах склепів, пильно охороняючи спокій тих, хто навіки спочив у них. То були надійні охоронці.

До прикладу, надгробок того-таки Томанека, установлений у 1895 чи 1896 році, разом із фігурою янгола важив, мабуть, із півтонни — такий не до снаги ні вандалам, ні навіть часу... Праворуч — рельєф Едуарда Фрейхлера, вилитий зі щирої бронзи й загратований металевою огорожею, нагадував радше середньовічну цитадель, аніж місце, де знайшла вічний спокій людина. Таких пам'яток архітектури тут понад п'ять сотень, і кожна є унікальною скульптурною одиницею. Це Личаківське кладовище, музей-заповідник, браму якого магістрат міста вперше відкрив у 1786 році. Некрополь, де понад триста тисяч душ відійшли у вічність.

Нарешті щуп уперся в перешкоду, віщуючи закінчення пошуків. Я зняв рюкзак, аби дістати саперну лопатку. Не встиг я розстігнути блискавку, як за спиною хруснула суха гілка. Тіло миттєво спаралізував страх, долоні спітніли, а вітерець, що шугав над головою, допоміг моєму волоссю стати дибки. Я завмер в очікуванні.

— Що ви там робите? — вирвалося з темряви.

На алеї позаду мене стояв чоловік із ліхтариком. То був сторож. Питання, як він мене вистежив, відпало саме собою: віднедавна на цвинтарі встановили камери спостереження, і, найпевніше, одна з них кріпилася десь поблизу. Капітуляція неминуча.

— Добрий вечір, — якомога спокійніше промовив я. — Мене звати Андрій. Я студент із Політехніки. Працював тут минулого тижня з колегами за програмою міської ради і загубив годинник. Думав, забув удома, але там його немає.

— А вдень не могли прийти?

— Навчання в обід починається, а вечорами гульки — самі розумієте. Та й сесія на носі. Вибачте, що потурбував вас.

Сторож опустил голову і, розвертаючись, відповів:

— Закінчуйте вже. У цю пору тут не можна знаходитись.

— Я швидко. Дякую!

Охоронець почалапав у напрямку головного входу, а я, дочекавшись, коли стихнуть його кроки, узяв заступ і почав відкидати землю з того місця, де щуп натрапив на перешкоду. За хвилину я тримав у руках бляшану коробку з-під зефіру московської фабрики «Красный октябрь» 1948 року випуску.

Минулого тижня я з однокурсниками прибув на Личаківське кладовище для участі у спільній програмі нашого університету та міської ради з упорядкування недоглянутих могил. Перед початком роботи тридцятьох волонтерів розділили на п'ятнадцять пар, кожна з яких отримала свій об'єкт для наведення ладу.

З усіх претендентів, що мали можливість опинитися зі мною в одній упряжці, мені дістався найгірший — Гримчак Ростик.

У студентському братстві, як і в будь-якій іншій спільноті, є бездротове радіо. Воно невидимими хвилями, спричиненими коливаннями людських язиків, розносить новини з

життя студентів. Ростик частенько ставав ньюзмейкером таких вістей, але найхітовішою була чутка, начебто він — член банди чорних археологів і навіть був під слідством в одній справі, але благи старшого брата, який працював у міліції, урятували його шкуру. Я, звісно, звик опиратися на факти і спершу в ці побрехеньки не вірив, тим паче, що справа до суду так і не дійшла, але минулого літа зустрів його з рюкзаком у Жовкві, поруч із Троїцькою церквою, — через два дні храм пограбували. Сумніви щодо Ростика розвіялись, але доказів я не мав. Гримчак, схоже, щось запідозрив, і з того часу його погляд похолоднішав, проте далі наше протистояння не пішло.

І ось у парі опинилися матеріальний цинік в особі Гримчака та мисливець за тасмниціями, ким я себе вважав. Для впорядкування нам перепав склеп Ісаєвих, і ми мовчки рушили на межу п'ятнадцятого та двадцятого полів, де знаходилося поховання.

Тоді я й гадки не мав, що знайду щось цікаве.

Адже прізвище «Ісаєв» ішло нога за ногою з сьогоденністю, здавалося б, не залишаючи жодних слідів у минулому. Я схилився до думки, що ця могила виникла внаслідок певних маніпуляцій, що, до речі, тут частенько траплялись, як за австрійської, так і за радянської влади: коли нікому було доглядати й оплачувати склеп, труни перепоховували в менш привабливих місцях цвинтаря, звільняючи поминальні палаци для нових, більш заможних «квартирантів». Схоже, так думав і Гримчак, бо, прибувши на місце, він навіть не глянув на могилу, а відразу влігся на лавку за десять метрів від склепу і, не подаючи ознак життя, пролежав там півтори години. У цьому і полягала наша відмінність: він опирався лише на достовірні факти в пошуках скарбів, а я — на легенди, інтуїцію та великий інтерес до минулого.

На мій подив, могила Ісаєва виявилася справжнім австрійським склепом дев'ятнадцятого сторіччя: ні тобі червоної зірки замість хреста, ні металевого конуса, що його зазвичай установлювали на місцях поховання військових. Натомість невеличкий меморіал був зведений зі складених одна на одну масивних кам'яних брил, що своєю вагою мимоволі витіснили будівельний розчин на стиках. Декотрі каменюки зсунулися з місць, утворивши вентиляційні шпарини. Увінчувала склеп скульптура маленького янгола, що стояв навколішках, склавши руки в молитві. Територія довкола гробівця, як і він сам, була в занедбаному стані, і я подумки образився на професора, якого ми поміж себе називали Григоровичем, за те, що приставив до мене лінивого Гримчака.

Дві поіржавілі металеві таблички хистко тулилися одна побіч іншої. Одержимий невідомістю, я стер рукавом сорочки чорно-бурий наліт і зосередився на написах. Вражали дати життя та смерті небіжчиків: «17.01.1948—26.01.1948» зазначалося під іменем Дарини Ісаєвої та «23.11.1950—24.11.1950» — Ореста Ісаєва. Я завмер. Тут поховані діти, янголята з крильцями, які й кроку не встигли ступити по грішній землі. Що могло трапитись? Яка причина такого короткого життя цих діток? Тоді я і гадки не мав, через який лабіринт потрясінь і страхів мені доведеться пройти, аби знайти відповіді на ці питання.

Плита, що опломбовувала вхід у склеп, трохи перехнябилася, утворивши широку шпарину з правого боку. Я підійшов, аби направити її, та вона несподівано злетіла з петель і гепнулася долу, ледь не скалічивши мені ногу. Ось тоді я помітив під стіною дивну бляшану коробку з-під зефіру та конверт, що валявся просто на порозі гробівця. Гримчак, почувши гуркіт, обізвався, але я заспокоїв його, укинув лист у коробку і прикопав її на сусідній могилі, убезпечивши від зазіхань однокурсника.

Уже геть стемніло.

Я з рюкзаком за плечима і новою знахідкою поспішав до головних воріт. Найкоротший шлях пролягав через стару частину кладовища, але темрява і, без перебільшення, гробова тиша цього місця змусили мене звернути до поля номер двадцять два, на освітлену ліхтарями алею. За хвилину я вже крокував повз могилу легендарного українського композитора Володимира Івасюка. Колись його пісні пестили вухо всім, хто жив у великому Союзі п'ятнадцяти республік, але й сьогодні вони лікують душі, живуть своїм життям, не даючи зорі автора згаснути. Ось і зараз біля підніжжя монумента лежали квіти, старі фотографії, вірші та партитури, принесені на могилу його шанувальниками.

Я йшов униз по алеї, вимощеній червоною бруківкою, залитий світлом ліхтарів, а зусібч на мене мовчки дивилися очі кам'яних янголів і увіковічених у скульптурі відомих людей, похованих на цьому некрополі за видатні заслуги. Усе це до певної міри нагадувало церемонію вручення Оскара: ти йдеш червоною доріжкою, сповитий світлом софітів і прожекторів, а публіка оваціями звеличує тебе. Різниця полягала лише в тому, що мені ніхто не плескав, не дер горло, вигукуючи моє ім'я, і не влаштовував істерик щодо моєї персони. Мої «шанувальники» мовчали й не рухалися.

Однак то були найдостойніші глядачі. Соломія Крушельницька, від голосу якої здригалися стіни віденської, львівської й багатьох інших світових опер. Іван Франко, творчість якого пробуджувала революційний дух галичан. Його побратим Маркіян Шашкевич — засновник «Руської трійці» і патріот рідної мови. Я відчував незриму присутність неперевершеного музикознавця, композитора й педагога Станіслава Людкевича, громадських діячів — братів Барвінських. А в кінці червоної доріжки, перед самою сценою, на мене чекав іще один майстер музичного ремесла — Ігор Білозір.

Увесь інтелектуальний цвіт Галичини спостерігав за мною цієї тихої ночі.

Нарешті я дістався до воріт цвинтарика і попрямував до будівлі сторожа, аби сповістити про завершення моїх пошуків, хоча найвірогідніше він уважно стежив за моїми діями завдяки камерам.

На підтвердження цієї думки чоловік з'явився на порозі.

— Знайшли свій годинник?

— На жаль, ні, — граючи вар'ята, відповів я. — Мабуть, таки посіяв деінде, — додав з іще більшим розчаруванням. — Доведеться купувати новий. — Може, залишите свій телефон? Часом буває, що тут знаходять якісь речі і приносять нам.

Він хотів убезпечити себе від імовірних наслідків мого візиту, і я надав йому цю можливість, продиктувавши номер свого мобільного.

Ми потиснули один одному руки, і після цього наші дороги розійшлися: його — у невідомому напрямку, а моя — Пекарською до центру...

(«Листи з того світу» Сергій Бут)

Task 5 Read and translate a piece of prose into English

«Пів'яблука»

День народження Магда святкувала вдома у Зубрі, підо Львовом. Так було протягом ежє багатьох років. Якось, щоправда, жартома запропонувала подругам: «А, може, зберемося у «Вероніці» чи у «Куполі»...» Дівчата купилися на провокацію, сприйнявши усе за чисту монету: «Та ти що?! Щоб ми на твій день народження у ресторані збиралися?... Нашу «Зубрівку» не зрадімо!»

Зубрівкою» вони називали дім Магда та Ігоря. Як ще називати віллу з характером яскравої особистості, що у селищі Зубр? Колись це був дачний будиночок — звичайнісінька «коробка», збудована під лісом. Куричі купили її дешево, їм на квартиру тоді не вистачало, а жити не було де.

За кілька років приміське село фактично стало мікрорайоном міста, сюди почали ходити міські маршрутки, поруч з сільськими хатами повиростали вілли грошовитих містян, які вже мали квартири у Львові у престижних «австрійських» та «польських» будинках.

Ніхто свого часу не розумів, для чого інженеру-поліграфісту Ігорю Куричу з його скромними фінансовими можливостями розтринькувати гроші на придбання сусідніх садово-городніх ділянок зі шпаківнями-халупками без води та газу. Та ще й брати під ці дешеві й безглузді оборудки позики у банку. Однак настали часи, коли попит на землю поблизу Львова підскочив догори. Ігор Курич вигідно продав одну ділянку, іншу здав в оренду. Розрахувався за банківські позики і знову вклав гроші — тепер уже у земельні ділянки в Карпатах зі старими порожніми хатками із забитими дошками вікнами. А решту грошей витратив на добудову та внутрішнє вдосконалення [облаштування, оздоблення] свого будиночку в Зубрі.

«Зубрівка» збільшилася на мансарду на другому поверсі та на три прибудови — простору вітальню з кухонним апендиксом, широку веранду та господарську частину з кількох кімнато-комірчин. Грядки з картоплею і морквою перетворилися на газони, квітники та доріжки, викладені пласким річковим каменем. Звичайний дачний паркан-сітка сховався за густим живоплотом, а кущі бузку та жасмину розрослися у спражнісінькі хащі, обчімхати які ні в кого не піднімалася рука.

Несподівано Курич відкрив у собі талант дизайнера меблів. Видовбав з перевернутого пенька, викорчуваного на ділянці, чудернацький столик. Зашліфував краї, покрити поверхню лаком, а потім кілька днів сидів навпроти, трохи на відстані і милувався роботою. А далі — немов мішок розв'язався: накупив теслярських інструментів, спеціалізованих журналів, познайомився з майстрами-дереворобами і чим далі, тим з більшим задоволенням і впевненістю віддавався новій пристрасі, опановуючи таємниці роботи з деревом.

У хаті одне за другим з'явилися крісла, що немов вистрибнули зі сторінок дитячих казок про трьох ведмедів чи дванадцять братів-лебедів та їхню сестру Елізу. Перше крісло, подібне на трон, Ігор назвав «Хазяйка» та подарував Магді на річницю їхнього весілля. Відтоді кожне творіння майстра отримувало ім'я. Магда приходила у майстерню подивитися, чим зайнятий чоловік, і, спостерігаючи за його роботою, говорила: «Це крісло нагадує мені Шерхана з “Мауглі”» або «Якісь двійнята у тебе виходять. Цей стільчик — як хлопець, а цей — як дівчина. Немов Кай і Герда...»

З часом у хаті Куричів оселилися крісла «Шерхан», «Герда», «Кай», «Чугайстер», «Вікінг»... Сусід-художник розповів Ігореві, що спілка народних майстрів готується до виставки і запрошує до участі не лише спілчан. Курич зважився показати останні роботи: чотири масивні зручні крісла з високими спинками та різьбленими бильцями. Кожне вирізнялося серед братів якоюсь деталлю, а усі разом називалися «Хто в домі господар».

Стільці Курича стали подією на виставці. Про автора та його роботи писали газети, з журналу сучасних інтер'єрів приїжджали робити фотосесію. Після цього пішли замовлення — заможні крутелики пропонували майстрові грубі гроші, аби мати на своїх віллах ексклюзивне крісло-трон господаря дому. Ігор від замовлень не відмовлявся, однак вніс

відчутні поправки в організацію праці: тепер він робив ескізи майбутніх меблів і здійснював авторський нагляд, а майстри втілювали його задум у життя.

Якщо дизайном дому займався в основному Ігор, під орудою якого авторські меблі впевнено витісняли промислову штамповку, то в облаштуванні садиби головною була Магда. Купувала на гуртовнях паростки кліматиса та жимолості, виплітала для них хмизняково-дротяні драбинки, підрізала садовим сікачем живопліт. Старенькою шуфлею* та іржавою сапкою вручну місила розчин бетону, старанно відмірюючи на кожні три відра піску відро цементу та поступово підливаючи в суміш воду. Аж поки не виклала з цементу та каменя, привезеного з берега Стрия, невелику декоративну фортецю — незвичної форми кам'яну лавку на п'ять різнорівневих сидінь. Для кавування з друзями. Усе на обійсті «Зубрівки» вона робила з розрахунком на те, що тут радітимуть життю рідні та друзі: їстимуть яблука, зриваючи їх просто з дерев, дурітимуть під музику на танцмайданчику біля криниці, смажитимуть м'ясо на «шашличному полі»...

Гостювання у «Зубрівці» було справою звичною і бажаною. Мансарда з гостьовою кімнатою рідко пустувала.

Цього разу до дня народження господині підготували не лише горішню кімнату. Окрім батьків Магди, які приїхали з Ужгорода, заночувати у «Зубрівці» при потребі та за бажання могли й усі решта гостей: Галя з чоловіком, Луїза та Ірина з новим обранцем.

Першою приїхала Луїза на своєму «Шеві» — волошковому «Шевроле Лачетті». Віртуозно запаркувалася, пискнула сигналізацією і піднялася на веранду, тримаючи в руках пакунок у бордово-сріблястих смужках. Завмерла на порозі, грайливо зафіксувавши трисекундною паузою ефектність картинки: сяюча посмішка, скромна сіра сукня, дорогі бордові туфлі, смугастий подарунок тон у тон...

Досконалій упаковці судилося коротке існування — під двома парами нетерплячих жіночих рук вона миттєво перетворилася на бордово-сріблястий мотлох.

— Здуріти!

Магда тримала у руках довгу сорочку з грубого важкого рядна. Старовинна вишивка дрібним густим хрестиком вкривала мало не піврукави і вузькою смужкою обвивала зап'ястя.

— Де ти взяла, Луїзо? Я таку завжди хотіла! Ще відтоді, як вперше у Галки побачила сорочку її бабусі. Мамо, глянь!!!

У дверях показався Ігор, у кожній руці затиснув по три келихи:

— Що у нас тут таке? На гаряче — поросся?

— Мамо! Ігоре! Я про таку мріяла!

Луїза аж світилася: влучила таки з вибором подарунка у десятку. Знала, що не буде для подруги більшої втіхи, як поповнити рідкісним екземпляром свою колекцію старовинного народного одягу. Колекція почала збиратися, коли після смерті бабці Магді на згадку про неї залишилося кілька речей з непідйомної дубової скрині, обитої кованим залізом... А кілька років тому відпочивали вони з Ігорем у Болгарії і Магда побачила, як господиня помешкання, яке вони винаймали, несе гарячий баняк, перехопивши його, замість шмати, якоюсь цікавою тканиною з прошвою. «Що це у вас? Дайте подивитися». Це була стара запаска*. Глянула, і попросила дозволу взяти її собі, бо була вона немов жива, змучена довгим життям істота. Саме з цього фартуха з болгарського містечка Поморіє та з бабусиних великодніх спідниць, блюзки до церкви та шкіряних постолів з тисненим орнаментом й почала складатися Магдина колекція.

Ірина, яка того літа працювала над своєю черговою колекцією одягу до осіннього тижня моди Lviv Fashion Week, довго тримала у руках поморіївське див, перебираючи пальцями старе гаптування.

— Клас, — стримано, без зайвих емоцій констатувала вона. — Я її відреставрую, а ти дасиш мені на показ, гаразд?

Вона саме закінчувала колекцію під назвою «Буркут» — натуральні тканини, простий крій, сучасні пропорції. А родзинкою мала стати оздоба з помітною дозою цитувань — правдивих фрагментів народного одягу. Ірина купила кілька вишивок у майстринь-вишивальниць на львівському Вернісажі — «п'ятачку» перед театром Заньковецької,

розрізала їх на фігурні клаптики та смужки й нашила на лляні сукні, сорочки, штани у новій послідовності. — Це вже зовсім інший логічний ряд, інший формат, інші акценти. Відчуваєте? — казала вона дівчатам після показу, коли під дією ужгородського червоного вина (Магда спеціально для цієї події привезла від батьків десятилітрову діжечку) зникло напруження останніх передфестивальних тижнів.

Того вечора у фіналі показу Ірина вийшла на подіум у сукні зі своєї колекції, підв'язана Магдовою запаскою. Як господиня до гостей.

...Зараз у «Зубрівці» на дівчатах теж були фартухи хоч не ексклюзивні, але також з характером. Магда у робочій фартушині з малюнками французьких булок, українських паляниць, російських бубликів та іншої хлібної смакоти викладала у розетки шопський салат. Естетка Луїза взялася нарізати сир, попередньо перебравши кілька запасок, що висіли на гачку за кухонними дверима, і зупинилася на вишитій ірисами.

Біля огорожі з живоплоту тим часом зупинилося таксі — Галя з чоловіком приїхали.

Галка з порогу почала із запитання:

— Дорога моя подруго, пам'ятаєш, як у студентські роки ти хотіла купити у п'янички на вулиці Коперника «Мертві душі» Гоголя? І у наших кишнях не назбиралося нещасних п'яти рублів, які просив той синяк. На нашій очах якийсь чоловік купив цю книжку. А ти по дорозі до гуртожитку усе бідкалася: «Сто шістдесят сім рисунків Лаптева! Повний покажчик маловідомих слів ті висловів у кінці книжки!» Ми, дурепи, підколювали тебе. «Чого смієтеся? — відбивалася ти. — Що ви знаєте про коней? Як, наприклад, виглядає кінь буланої масті? А гнідої? Ото ж бо! Питання з іншої опери: який то є палевий колір сукні однієї з провінційних панянок? Мовчите? А між тим усі пояснення — у виносках на останніх сторінках раритетних «Мертвих душі» 54-го року видання! Я таку книгу у шкільній бібліотеці вкрасти хотіла, і не змогла...»

— Господи! — засміялася Магда. — Я вже забула, що й справді готова була поцупити ту книжку з бібліотеки... Не тягни, Галко!

— За свої мрії треба боротися. Підключивши фахівців і друзів. Отже! Ось твій Гоголь — 54-го року, з усіма рисунками Лаптева, буланями, гнідими та...

Закінчити фразу їй не вдалося — Магда заверещала, стиснувши в обіймах подругу з книжкою, яку та витягнула з-за спини.

Ігор знову стояв у дверях. Зі штопором і пляшкою відкоркованого вина: він зазвичай давав вину «подихати» з півгодини перед тим, як розлити його по келихах.

Як завжди малослівний Віктор, чоловік Галі, підніс іменинниці коробку. Судячи з картинки на ній, це був набір келишків Bohemia на високих тоненьких ніжках:

— Магдо, ти — найкраща на узбережжі!....

(«Пів'яблука» Галина Вдовиченко)

Task 6 Read and translate a piece of prose into English

«Полювання на Золотий кубок»

Безвихідна ситуація. Денис Черненко тонує. Він ішов на дно швидко і стрімко, як рибальський гумовий човен, пробитий гострим шматком прибережного корча. Потопає, наче найбільший у світі корабель "Титанік" серед нічного океану під час свого першого і єдиного рейсу. Гинув на очах у двадцяти хлопців і сімнадцяти дівчат.

Як на зло, цього річ від початку березня жоден із однокласників не захворів. 7-А клас зібрався весь, і тепер тридцять сім пар очей дивляться на того, кому не пощастило. І в жодних очах не прочитаєш співчуття потопаючому.

— Черненку, ми всі тебе слухаємо, — підбадьорив носатий історик. У голосі вчителя Денис так само нічого втішного не почув. — Розкажи нам щось цікаве.

— Не знаю я нічого цікавого, — буркнув хлопець, стоячи біля дошки обличчям до класу і переминаючись із ноги на ногу.

— А мені здавалося, що історія — цікавий предмет, — історик зробив вигляд, що здивувався. Хтось із однокласників про всяк випадок реготнув.

Прикро ось що: проти історії Денис справді нічого особливого не мав. Часом йому було навіть цікаво слухати розповіді вчителя про різноманітні бої й переможні походи князів та королів. Правда, коли той оповідав про сварки князів між собою, Черненко байдуже дивився у вікно або обережно починав гортати перший-ліпший журнальчик. Про футбол і машини хлопцеві в такі моменти було читати цікавіше, ніж про якусь феодальну роздрібненість.

Ні, історія — нормальний предмет. Та й історик у них не такий вже зануда. Є гірші предмети. Візьміть хоч алгебру. Або літературу — там постійно змушують вчити щось напам'ять. Може, Денис і вчив би. Тільки всі ці віршики чи шматки класичної прози йому видавалися зовсім нецікавими.

Історія — то інша річ. Усі ці давні воїни, богатирі-ратники чимось подобалися Денисові Черненку. Він уявляв, яким треба бути сильним, щоби піднімати ковані мечі та довжелезні списи. Алгебра з її квадратними коренями князівським дружинникам точно не потрібна. Але ж історик зараз не про битви його запитує. І не просить пояснити, чому богатирі мусили займатися спортом...

— Предмет нормальний, — погодився Денис із учителем, аби лиш не мовчати.

— О, це вже прогрес! — історик пройшовся перед класом, заклавши руки за спину, через що дуже нагадував чаплю. Його в школі так і дражили — Чапля.

— Отже, — продовжив історик, — я не дарма стараюся. Але, — його худий палець націлився на стелю, — я все це не вигадую. Підручники теж складають мудрі люди, які так само нічого не вигадують. Історія, Черненку, залишається в документальних літописах та героїчних епосах. Особливо це стосується історії Київської Русі кінця десятого — початку одинадцятого століть. Тому, — вчитель повернувся на своє місце, вмовстився за столом, підсунув до себе класний журнал, — мені хочеться почути від тебе, Черненку, ім'я бодай одного героя того часу.

— Людина-павук! — вигукнув із задньої парти Ігор Нещерет. Тепер клас вибухнув реготом дружно.

Історик зробив вигляд, що не звернув увагу на цей вигук.

— Мені здається, Черненку, ти трошки подумаєш і скажеш усім нам, хто був героєм народного епосу, який оспівував боротьбу русичів із ордами кочівників. А хто такі кочівники, нам скаже Нещерет.

Глава 2

Ілля Муромець і Конан-варвар

Під хихотіння класу дотепник підвівся і, затинаючись, промимрив:

— Ну, кочівники... Вони... той... кочували... Вели переважно кочовий спосіб життя, — старанно наморщивши лоба, почав Нещерет. — Кочівниками були монголо-татари. У них

було велике військо, і це військо постійно нападало на Київську Русь, грабуючи її і беручи в полон жінок та дітей...

Поки Нещерет говорив, а історик із непідробною цікавістю його слухав, Денис жадібно нипав поглядом по обличчях однокласників, які сиділи на перших партах. Йому потрібна була підказка. Соломинка, за яку готовий схопитися будь-який потопаючий.

Цю соломинку міг кинути лише Білан.

Максим Білан сидів якраз за першою партою у першому від дверей ряду. Цей зубрила робив вигляд, що нічого не відбувається. Правильно, викликали ж не його, чого б йому ото "паритися". Він точно знає все про ті дурнуваті епоси.

Ніби відчувши на собі пекучий погляд Дениса і немов прийнявши сигнали, котрі той посилав, Максим подивився на нього і навіть кивнув: чого, мовляв, треба? Черненко напружив м'язи обличчя, викотив очі й кілька разів гойднув головою, закликаючи: "Підкажуй, дурню!"

Нещеретові, як це часто бувало, починала лестити загальна увага. Він узагалі хотів бути артистом і постійно виступав із якимось номером на концертах шкільної самодіяльності. Точно має талант, паскудник: про що б не починав говорити, яку б дурню не мовив — заслухаєшся.

Це давало Денисові Черненку додатковий виграш у часі. Він знову нетерпляче кивнув Максимові Білану. Але той знизав плечима і розвів руками. Ага, це в його стилі: сам, мовляв, викручуйся. Черненко визвірився і показав кулака. Навіть зобразив боксерський удар для більшої переконливості. Та ще й ногою тупнув.

Ось як із такими грамотіями треба! Злякався, слабак! Подався вперед, щось шепоче. Глянувши одним оком на Чаплю, Денис ступив півкроку до Максима, трохи нахилився, аби краще чути.

Є!

Усе гаразд. Не соломинка, а ціла колода. І як же він міг забути про цього героя! Ось тепер він готовий заробляти свою позитивну оцінку.

— Гаразд, із жорстокістю кочівників усе зрозуміло, — зупинив тим часом учитель Ігоря Нещерета. — Сідай поки що. Тепер, Черненку, тобі лишається дуже просте завдання. Назви всім нам хоча б одного героя народного епосу. Воїна, який давав відсіч кочовим племенам, загарбникам давньоруських земель. Можеш назвати?

— Так, я вже згадав, — поважно мовив Денис. — Просто з голови вилетіло.

— Отже, — заохотив його Чапля.

Гордо глянувши на клас і навіть підморгнувши своєму рятівникові Білану, Черненко промовив:

— Конан-варвар!

Хотів продовжити. Не дали. Усі слова, які готові були зірватися з язика, потонули в дружньому несамовитому реготі. Не стримався навіть історик, затрусивши від сміху своїми худючими плечима.

загрузка...

Денис розгублено глянув на Максима. Але той тішився не просто разом з усіма — він реготав найдужче.

— Тихо, тихо! — нарешті заспокоїв усіх учитель. — Що ж, Черненку, версія дуже оригінальна. Ми всі сподівалися, що ти нам бодай про Іллю Муромця розкажеш. Але твоя відповідь є новим словом у науці...

Чапля міг би кепкувати з Дениса ще довго, та від остаточного потоптання хлопця врятував дзвінок. Починалася велика перерва.

Глава 3

Сутичка на великій перерві

Мовби нічого не сталося, Максим Білан вийшов у коридор із величезним яблуком у руці. Денис Черненко дивився на того, хто, виявляється, був або раптом став його найлютішим ворогом. Хлопці проходили повз невдачу, плескали по плечу, щось говорили про четвертого руського богатиря Конана Денисовича. В інший час і за інших обставин Дениско або відповів би жартом, або поліз битися. Але ніхто з дотепників не винен.

Ось він, винуватець його ганьби. Стоїть, яблучко гризе. Мабуть, матуся в наплічник засунула. Помила, мікроби обтерла, щоби в синопка животик не заболів. Та-а-к, зараз у нього щось інше заболить!

Стиснувши кулаки і не помічаючи нікого довкола, Черненко перетнув коридор. Підійшов до вікна, біля якого примостився Білан зі своїм яблуком, рвучко розвернув кривдника до себе.

— Ну?

— Гну, — спокійно відповів Максим. — Яблука хочеш?

— Я тебе зараз, гада повзучого, по вуха в землю зажену, — лиховісно мовив Денис.

— Де ти тут бачиш землю? — здавалося, Максим зовсім його не боїться. — Підлога бетонна.

— Значить, у бетон, — погодився Денис. — Ти навіщо це зробив, придурку?

— Не бачу логіки, — Максим посунувся на півкроку назад. — По-перше, в бетон мене не зможе загнати навіть утричі сильніший від тебе амбал. Спершу на цвяхах потренуйся. По-друге, що я зробив? По-третє, чому я придурок?

Денис зітхнув, скреготнув зубами.

— Ти спеціально підказав мені неправильно. Дурнем виставив.

— Хіба той, хто не вміє думати — розумний? Я бовкнув перше, що в голову стрельнуло, аби ти відчепився. Як ти ще про Людину-павука не...

Денисові набридло його слухати. Лють у ньому клекотіла, наче вода в здоровенній каструлі, під якою забули вимкнути газ. Головне — він уже зрозумів Максимову правоту. Ще тоді, біля дошки дійшло до нього: сам винен. Але це розуміння лише розпалювало лють.

Першим ударом Черненко вибив із руки Білана надкушене яблуко.

Другим відштовхнув до стіни.

Третій спрямував у підборіддя ворога. Але Максим вчасно прибрав голову, кулак Дениса врізався в стіну. Болю хлопець не відчув, швидше розгубився: куди він подівся, цей чуперадло...

Битися Максим не вмів і не любив. Не любив тому, що не вмів, а не вмів через те, що не любив. Але протистояти насильству вважав за обов'язок. Тому, виставивши руки вперед, він з усієї сили штовхнув Дениса, та ще й закричав при цьому на весь коридор. Не чекаючи опору від слабшого за себе супротивника, Черненко раптом відчув, що падає. І наступної миті грюкнувся об підлогу!

Довкола них одразу ж скупчився строкатий натовп. На великій перерві давно ніхто не бився. Точніше, у приміщенні школи взагалі нечасто траплялися подібні сутички. Якщо хлопці не бачили іншого способу вирішити свою суперечку, крім як помірятися силами, вони в супроводі неодмінної групи підтримки йшли після уроків поза школу. А сьогодні Денис Черненко порушив це неписане правило. Та ще й поліз битися зі слабшим за себе.

Причому слабший не втік — дав здачі. Та ще й так, що збив кремезного спортсмена з ніг. Такий бойовик варто подивитися.

Денис прудко скочив на ноги. Глядачі розступилися, ставши щільним колом. Тепер Черненко і Білан опинилися ніби на арені. Один був биком, інший — матадором.

Максимові в цей момент здалося, що вдруге повалити противника не вдасться. Якби не збіглося стільки цікавих глядачів, він просто спробував би втекти. Для чого лізти в бійку, коли суперник, як відомо, сильніший за тебе... Але зараз, на очах у всіх, хлопець просто не міг дозволити собі тікати. Доведеться приймати бій.

Не довелося.

Крізь натовп пробився фізрук Олексій Валерійович у спортивному костюмі. За ним — Ганна Павлівна, їхня класна керівничка.

— Ану, брек! — гримнув учитель фізкультури.

— Пощастило тобі, козел, — процідив крізь зуби Денис, обтрушуючи штани...

(«Полювання на Золотий кубок» Андрій Кокотюха)

Task 7 Read and translate a piece of prose into English

«Осіннє рондо місячної ночі»

Весною до Степана прийшло кохання. Воно вибухнуло в його серці так раптово й неждано, як грім серед ясного сонячного неба. Все почалося з музики. Якось по обіді він викроїв трохи часу для прогулянки. Бо справ завжди купа, а тут така весна буває! Поволі чимчикував вуличками міста й насолоджувався дивом, дарованим весною. Аж раптом слух уловив чарівну музику, що линула десь звіддалік. Хтось виконував на фортепіано Шопена. Степан забув про все на світі: куди йшов, про що думав щойно, ушент стерлись із пам'яті проблеми, які діяли його останнім часом, — і щодуху помчав до тієї вулиці, звідки линула музика.

Він підійшов ближче, до самого паркану, за котрим височів невеличкий двоповерховий будинок, красиво обплетений виноградною лозою і щедро обсаджений перед фасадом тюльпанами. Одне з вікон другого поверху було прочинене, і саме звідти лунала музика.

Парубок став у тіні дерева, заплющив очі й з насолодою поринув у дивовижні мелодії, що відтворювались клавішами інструмента. Він обожнював музику: коли слухав її, здавалось, душа возносила десь у небеса й парила в благодаті, понад усім земним і несуттєвим.

То музикувала панянка, він точно це знав. *Так* може музикувати лише жінка — трепетно й обережно, душею відчуваючи і проживаючи кожну ноту, кожен звук.

Степан не може сказати точно, скільки там пробув — здавалось, цілу вічність, аж поки не стихла музика. Та йти не збирався. Він мусить побачити ту, хто так нещадно покряла його душу дивними мелодіями! Мусить!

Немов у відповідь на благання його серця, вікно розчинилось навстіж, і в ньому з'явилась юна особа жіночої статі років сімнадцяти у світло-блакитному вбранні. Лиш тільки він глянув на неї — серце защемило так, наче в нього справді влучила стріла Амура. Це була така краля! Справжня Богиня краси! Її чорні, як смола, локони гойдалися від кожного поруху, наче натягнені пружини, обличчя палахкотіло якимось винятковим світлом, здавалось, найясніша зоря спустилась з небес, аби осяяти її образ.

Степан зачаровано дивився на кралю, і серце запекло в грудях, наче розжарений на вогні шмат заліза.

— Сестричко! Ходи ж до мене швидше, люба, скажу тобі щось! — оклинула вона приємним дзвінким голосом — точно свіжий струмок полився на Степанову душу.

— Чекай, Софіє, зараз прийду! — гукнуло у відповідь дівча років десяти, яке колихалось на гойдалці.

Панянка постояла у вікні, виглядаючи на сестру й, зачинивши його, зникла.

Софія... Яке ж славне ім'я!

Степан провів поглядом дівчинку, яка зіскочила з гойдалки й побігла, весело підстрибуючи, додому. Замріяно потупцявши ще якийсь час під деревом і згадавши нарешті про справи, він пішов своєю дорогою.

Направду, справ він мав цілу купу: статтю про будівництво електростанції^[2] треба здати редактору до кінця робочого дня. А писати її він ще й не починав, хоч був на будівництві кілька днів тому. Окрім того, мусить забігти до професора Конопенка з Наукового товариства. Той обіцяв йому дати можливість послухати одну з його доповідей. Теми, які підіймав у своїх працях Конопенко, Степана хвилювали. Він хотів узяти інтерв'ю в професора й розлого написати про його діяльність. І хоч такого завдання Степанові редактор не давав, проте парубок дуже цього прагнув. Він був переконаний, що тема збереження довкілля завжди актуальна й потрібна. А цими днями до Львова приїздить Іван Франко, буде лекцію читати^[3]. Він мусить потрапити на неї, бо глибоко поважає цього письменника.

Спершу Степан побіг до редакції, щоб швидко написати і здати запланований матеріал. А вже потім помчав до Наукового товариства. Попри навантаження роботою, у думках постійно зринав образ кралі Софії, що музикувала Шопена. Її миле личко, легкі порухи рук, волосся картинками спливали перед його очима, а дзвінкий приємний голос лунав,

здавалось, десь зовсім поряд. Це добряче відволікало, проте відчуття були приємними та теплими. Повернувшись додому пізно ввечері, він не мав спокою до самої ночі.

Наступного дня, прогулюючись так само по обіді з другом Яковом, потягнув його до тієї вулиці: а раптом вона знов музикує? Та другові про свої наміри й бажання нічого не сказав.

— Хто тут мешкає? — сповільнивши ходу, ніби між іншим, спитався він у Якова, коли вони простували повз будинок чорнявої красуні.

— Знатне польське сімейство. Ти повинен знати графа Полонського — він політикою надто захопився останнім часом, про нього чути на кожному кроці.

— Так-так, справді, знаю! — Парубок згадав, як нещодавно писав про цього політика-початківця коротку замітку в розділ новин.

— А дочки їхні — такі кралі, що світ не бачив! — завзято продовжував друг, аж раптом уважно поглянув на Степана. — А чому це ти питаєшся?

Степан, не зводячи очей із зачиненого вікна, лиш зітхнув.

— Що, невже втрапив під чари? — лукаво всміхнувся Яків.

— Он же вона! Богиня... — Його обличчя просвітліло, а очі прикипіли до юної красуні, яка сиділа на лавці в тіні розлогого клена, читаючи книжку. — Я мушу з нею познайомитися!

— Не знаю, не знаю, друже, що тобі на то сказати, — хмикнув Яків. — Вона така горда й невідступна... Якщо раптом обдарує тебе крижаним поглядом — то вже буде тобі щастя. А про більше — годі й мріяти!

Степан спинився й продовжував зачаровано дивитися на панянку, котра, не помічаючи за парканом юнаків, уважно читала книжку.

— Облиш, друже! Ходімо звідси, а то ще подумують щось недобре про нас!

— Вона буде моєю! — тихо, але впевнено мовив той, не відриваючи свого погляду від кралі.

Яків жалісливо глянув на друга.

— Точно закохався... От же ж халепа так халепа... — співчутливо закивав головою. — Ходімо вже! — Він узяв за плечі Степана й потягнув його за собою.

Уже наступного вечора Степан пішов до будинку Полонських сам. Він жадав бачити Софію. Її образ увесь час бовванів перед його очима, думки про неї не давали спокою. Таке з ним було вперше. Звісно, йому й раніше подобались панянки, він полюбляв залицятися до них, запрошував на каву, на підвечірні дефіляди, але швидко забував не лише їхні імена, а й їх самих. Жодна з них не торкала його душу. Але Софія... Вона була якоюсь винятковою. З першого погляду вона оселилася в його серці, і він розумів, що це навик. Відчував це. Зовсім не думав про те, що її родина знатного роду, а він — такий собі посередній міщанин із не вельми бездоганною репутацією. Йому було байдуже, — аби лиш одним оком глянути на неї, помилуватися, почути її голос та музику, яку творять її ніжні пальчики. *Софія...* Це ім'я солодким медом лилось його вустами, і він повторював його знов і знов...

На подвір'ї було порожньо, вікно — зачинене. Парубок спинивсь під деревом і пильно роздивлявся між залізні пруття паркану, очікуючи побачити панянку чи ж почути її голос. Того вечора не пощастило: довго стояв, аж доки перехожі не почали позиркувати на нього з підозрою, та й сусіди могли подумати бозна-що, тож він мусив піти. Наступного — знову зачаровано слухав, як Софія музикувала на фортепіано, водночас міркуючи, як привернути її увагу до своєї персони. Думав, утім, так нічого й не надумав. Тому бідняці нічого не лишилось, як чекати слушного випадку.

І він таки трапивсь! То було кілька днів по тому, у суботу. Він, як завше, простував до будинку Софії і раптом побачив її — вона йшла просто йому назустріч! З нею була молодша сестра, котра тримала її попід руку. Ховаючись від сонця під білосніжною парасолькою, вони весело гомоніли про щось і заливалися безтурботним сміхом. То був дарунок з небес!

Степан зупинивсь і не зводив очей із юної Софії, котра поступом Богині плавно прямувала — наче линула — тротуаром. Її витке волосся блищало на сонці, мов шовк, а рум'янець вогнем палахкотів на її білому личку, гармоніюючи з яскраво-червоною квіткою, прикріпленою до сліпуче-білосніжного капелюшка.

Вона відчула його пильний погляд і глянула на нього своїми великими синіми очима, сповненими крижаного осуду. Та вже наступної миті лід у погляді відтанув — мабуть, від пристрасті, що палала в його очах.

Парубок зняв капелюх і поважно кивнув їй, шанобливо схиливши голову й не відводячи від неї очей. Ліву руку він тримав поза спиною, праву ж притулив до грудей, у яких шалено калатало серце. Вона зніяковіло відвела свій погляд униз, на бруківку, й пришвидшила ходу.

Тієї миті Степан відчув: *вони будуть разом*. І відчуття це було настільки переконливим, що сумніви, котрі й були заховані десь глибоко в його серці, миттю розвіялись. Її погляд був таким проникливим і красномовним! Тим поглядом вона неначе відхилила перед ним свою душу, водночас доторкнувшись його душі. І хоч тривало це якусь неповну хвилику, для парубка це було цілою вічністю. У душі зародилось щось, що, здавалось, здатне перевернути весь світ, щоб прихилити його до її ніг.

Це було Кохання.

Степан дививсь услід Софії, і гаряча хвиля міцно огортала все його єство. *Вони будуть разом!!!* Тепер він точно це знає!

Чарівна фортепіанна музика линула плавно і спокійно, водночас занурюючи у вир пристрасті. Софія, заплющивши очі, виконувала Шопена. Вона любила музику Шопена, яка породжувала в її серці якийсь непояснимий, нестримний трепет.

Останніх кілька днів її переповнювало дивне відчуття, ніби ось-ось, зовсім скоро, у її серці оселиться щось таке незвичайно-незрівнянне, сильне, незгасне. Вона не знала достеменно, звідки в неї таке відчуття, але була впевнена, що серце її не зраджує.

Здавалось, нещодавно в її житті все було якось просто й безтурботно, та якоїсь миті у грудях защемило і вона з трепетом почала чекати цих хвилюючих змін. Може, то весна так вплинула на неї? Весна — це ж так чудесно! Усе навкруги пробуджується, квітне, співає й радіє. Ось і в душі її щось неначе пробудилось. Вона розкрилась і заспівала... Так. Усе це весна!

Завершивши твір, вона зіскочила зі стільця й розчинила настіж вікно. Легкий вітерець оповив її обличчя теплою свіжістю. Усміхнулась. *Як добре!*

— Сестричко! Ходи ж до мене швидше, люба, скажу тобі щось! — гукнула вона й, заплющивши очі, ще якусь мить насолоджувалась теплими сонячними променями, що ніжно лоскотали обличчя.

— Чекай, Софіє, зараз прийду! — почула вона у відповідь.

Мила сестричка! Софія дуже любила її. А вже зараз, із цими змінами в її душі, всі відчуття немов загострилися, примножилися в безліч разів, і їй хотілось негайно виплескувати їх на тих дорогих серцю людей, хто поряд неї, хто люблять її так само. Це дивовижне, неземне відчуття! Здавалось, поза спиною вирости крила і, якщо відірватися хоч на мить від землі, просто підстрибнувши, можна злетіти!

Вона зачинила вікно, поправила фіранку й раптом помітила поряд паркану якусь постать. То був молодий панич. Чому це він там стоїть? Софія пильно придивилась, ледь відхиливши фіранку. Здавалось, його погляд був спрямований у вікно, де стояла вона.

Як дивно. Він що — стежив за нею? Тієї ж миті її охопив гнів. Яке нахабство — стояти під її парканом і підглядати за нею! Утім, цікавість взяла гору над гнівом, і вона намагалась розгледіти його. На паничеві був світлий плащ, на голові — капелюх, що прикривав темне, відросле до плечей, витке волосся. Він був доволі привабливим...

(«Осіннє рондо місячної ночі» Алла Рогошко)

Task 8 Read and translate a story into English

«Про вірного товариша»

Жив колись один цар. Він мав сина-одинака. А держава в нього була дуже багата. Цар і не знав, чим більше пишатися: державою чи сином.

Але багатство принесло йому біду: сусідський король позаздрив цареві й оголосив війну. Цар якраз збирався оженити сина. Тепер сказав:

— Но, сину, інша карта впала. Тепер не до одруження, мусимо державу боронити. А твоє весілля відкладаємо, хоч і треба би у хату молоду господиню. Я рушаю з військом до кордону, а ти зостанешся удома й будеш моїм заступником. Кермуй цілою країною, доки я не вернуся, але кермуй так, аби не було скарг. Будь справедливий і суди по правді. Як війна минеться, оженимо тебе. Без мене ж не смієш і думати за свадьбу! Зробиш злочин проти свого батька, як сам знайдеш собі наречену й поберетесь. Пам'ятай на сі слова!..

І вони розлучилися. Старий цар сів на коня й поперед війська вирушив на ворога. А син удома кермує державою.

Минув місяць, минув рік — війна не кінчається. Ввесь час підходить нове, свіже військо. Ворог дуже сильний, й перемогти його нелегко. А царевич добре кермував державою. Ніхто не скаржився на нього. Вже й другий рік доходив кінця, а війна тривала. Він думає собі:

«Ой, се не добре... Я обіцяв нянькові, що не ожениюся, доки не буде мир, і треба няня слухати, але хто знав, коли війні буде край!? Роки проходять, я старію, а за старого легіня дівчата не підуть!»

Так подумав собі раз, удруге і вирішив, що чекати далі вже не годен, оженився без батька.

Порадився зі своїм товаришем-помічником. А той був його однолітком, з бідної родини, дуже розумний чоловік. Змалку росли вкупі, любили один одного і добре розумілися.

Як царевич поділився наміром, помічник сказав:

— Переступити волю вітця — то не красне діло. Але й легіневі треба оженитися. А як візьмеш жінку із царського роду, то гаразд буде не лише тобі, а й нашій державі, бо дістане поміч.

Зійшлися на тому, що відкладати одруження нічого, треба, щоб царевич шукав собі жінку. Багато дівчат знали, а вибрали доньку сусідського короля.

Приготувалися сватачі в дорогу, а з молодим рушило й військо, аби родина нареченої одразу побачила, що царський син — з багатой і сильной держави, що його не просто бузьок висидів.

Всі посідали на коней і їдуть. Ще не дійшли і до кордону, як зустріли старого царя, котрий програв війну і з рештками розбитого війська відступав. Цар дуже зрадив синові, бо думав, що той поспішає йому на допомогу.

— В щасливу хвилину з'явився ти, сину,— сказав батько.— Зі свіжим військом виграємо війну!

— Няньку, се військо не озброєне.

— Та чом не озброєне? Як ти на війну вирушив без зброї?

— Я не на війну йду... Скажу правду: їду сватати дівчину, бо не міг дочекатися вас...

Коли таке почув старий цар, то так розсердився, наче на нього хто кинув вогню.

— Та тобі у голові одруження, коли наша держава висить на волоску?! Знай, ти мені не син! Іди вже, куди розігнався. Я тебе не спиняю. А твоє військо забери собі. Дам йому зброю й виграю війну!

Так і вчинив. Воїнів озброїв і повів на війну. А царевич залишився сам. Лише вірний помічник у тяжку хвилину не кинув його.

Так два товариші zostалися самі серед поля. Царевич смутно проговорив:

— Непогано почався наш задум, айбо зле закінчився. Ні батька, ні держави — голі ми з тобою!

— Не треба журитися. Рушили ми на сватанки, то й підемо далі. Не все ще пропало. Котра дівка тебе покохає, буде любити й без багатства.

— Добрі, добрі... Раз ми забрели у воду, мусимо її перебрести.

І пішли до короля сватати дочку.

Царевич вклонився, розповів, хто він за один і з яким наміром приїхав. Не замовчав і зустрічі з батьком. Сказав, що батько розсердився й відрікся від нього.

Коли вислухав король, пошкодував хлопця й почав його втішати:

— Не журися, не журися. Твоє діло ще можна поправити. Нянько з часом забуде свій гнів й відпустить провину. Як треба, то дамо йому і допомогу. А тобі час женитися!

І згодився віддати за царевича доньку. Справили весілля. Зійшлися керманичі сусідніх країн, крім тих, що на війні. По весіллі каже король зятеві:

— Спокійно живи в мене. Держава моя багата й велика. Не журися нічим. А я сам поцікавлюся, як сватові справи. Спробую помирити вас. Може, сват потребує од мене допомоги?

Й одразу послав гінців до старого царя. Написав йому, що так і сяк сталося — його донька віддалася за царевича. Тепер вони сватове, й треба їм жити в мирі. «Одпусти провину синові. А як треба поміч проти ворога, я зараз надішлю...» — пропонував король.

Але поміч була не потрібна, бо цар зі свіжим військом переміг і щасливо вернувся додому.

— Дуже вам радію, — сказав старий цар посланцям короля-свата. — Радію, що мій син знайшов порядну дівчину й добре оженився. Дякую сватові за ласку. Відпускаю синові провину. Може повернутися разом із дружиною, моєю невісткою. Раз жонатий, най ціла сім'я живе у мене.

Та ці слова він нібито процідив крізь зуби, і посланці бачили, що цар говорить не з щирого серця.

Царське слово — наказ; посланці погостилися, красно подякували й вернулися у свій рідний край. Вдома вони передали королеві свою бесіду з царем. Усі дуже раділи, а найбільше царевич, котрий мав дяку одразу вертатися до нянька.

— Почекай мало, — радить йому король. — Не таке вже оце пильне діло. Ще повеселися, а потім вас зберемо у далеку путь.

Так і вчинили. Молоді з півроку пожили в короля. Нудьга їла царевича, не давала спокою. Думав про домівку. Жінка бачила, як чоловік нудиться, і сама захотіла чимскоріше їхати. І старий король погодився відпустити їх.

Відклонилися від нянька і сіли усі троє в золоту колісницю: царевич, його дружина й вірний товариш. Проводжало їх аж ціле військо.

Їдуть, їдуть. Як були на кордоні, помічник говорить:

— Ніколи я тобі не хотів поганого. Тепер раджу: охорону поверни назад, навіть кучера.

— Слухав я тебе завжди і тепер послухаю, хоча не дуже маю дяку завертати військо, — відповів царевич і наказав, аби охоронці вернулися додому.

А помічник сів на місце кучера. Коли вже смеркало, доїхали до лісу. На узліссі — корчма.

— Далі не поїдемо. Тут переночуємо, — сказав помічник і загнав коні у двір.

Найняли кімнату. Хазяїн обслуговував їх добре, бо бачив, що приїхали якісь високі гості.

Коли настала ніч і молоді полягали спати, помічник узяв рушницю й став під дверима на сторожі. «Буду цілу ніч вартувати, — думає собі, — корчма край глухого лісу, може всяко статися».

Ходить довкола будинку. А ніч темна, хоч ріж її ножем.

Нараз коло півночі на стріху будинку сіли три ворони і почали межі собою говорити.

— Гарна пара молодих заночувала у цьому заїзді, — каже перший ворон. — Таких славних гостей ся корчма ще не приймала.

— Та що воно варт,— каже другий ворон.— І красні, і славні, а завтра погинуть, бо старий цар дізнався, що його син вертається, і наказав на річці міст підрізати. Як будуть проїздити, заломляться й затопляться.

— А хто се чув і скаже комусь іншому, той по коліна стане соляним,— проговорив третій.

З тим ворони знялися й полетіли.

А на те місце сіли три соколи й також розмовляють:

— Ой прекрасна пара! Хоч би й оминула біду на ріці, та смерті не мине. Бо старий цар хитрий. Як почує, що не затопилися, пошле синові золоту карету. А як хто в неї сяде, вона відразу загориться, і люди в ній погорять на порох. А хто се чує й скаже комусь іншому, той до попідплеч стане соляним каменем.

Соколи знялися на крила й полетіли.

На їх місці сіли три орли й говорять межи собою:

— Красні й розумні молодята, що ночують тут. Годні би, може, обійти і міст, і золоту карету, та смерті не минуть. Бо старий цар, як будуть наближатися до головного міста, пошле синові в дарунок золоту шаблю на золотому поясі, а для невістки золотий пояс і золоті персні. Дуже дорогий подарунок, але зроблений так, що, як підпережуться, їх вибухом рознесе на порох. А хто нашу бесіду іншому передасть, той станеться цілий соляним стовпом.

— Я хоч і стану каменем, айбо розповім! — скрикнув товариш королевича, але орли його вже не чули, бо знялися й полетіли геть.

А як розвиднялося, всі троє поснідали, помічник впряг коні в колісницю, й рушили в путь.

Їдуть, їдуть... Бачать: ріка, а через неї — міст. Помічник спинив коней, відчинив дверці й каже:

— Виходьте!

— Що таке? — зачудувався царевич.— Ти ніби наказувати хочеш? — І засміявся.

— Виходьте з карети! — повторив помічник. Згасьбився царевич перед жінкою, але послухав вірного товариша.

— У нього така манія,— говорить,— коли прийде на нього, треба його слухати.

Пішки перейшли міст. А помічник оглянувся направо-на-ліво: броду нема. Побачив бідних людей і віддав їм коней в колісницею, а сам теж перейшов міст.

— Що ти наробив? — дивується царевич.— Як ти смієш роздавати моє майно іншим!

— Слухай мене — добре буде...— А далі товариш не сказав ні слова, пішов уперед.

Царевич з жінкою — за ним. Ідуть, їдуть... Нараз дивляться — назустріч їм цілий загін війська, а навпереді цареві посланці. Вклонилися царевичеві та його дружині й кажуть:

— Пресвітлий цар послав молодим золоту карету, аби не йшли пішки.

Зрадів царевич, бо усе ще думав, що батько сердиться на нього.

— Тепер уже вірую, що нянько відпустив мені вину. Із такою славою зустрів нас на кордоні! — й хоче сідати у золоту бричку.

Але товариш перегородив йому дорогу. В його руках сокира, — й не знати звідки роздобув її, — і почав рубати цареву карету. Молоді постовпіли. Думають: розум втратив. Але не кажуть нічого.

Як порубав усе на тріски, царевич проговорив:

— Досі я завжди тебе слухав, і добре було. А тепер сумніваюся у тобі. Ти все чиниш проти мене і проти волі мого няня. Й ганьбу мені робиш перед високими особами. Як так і далі буде, можемо розійтися. Нашій дружбі настане кінець!..

— Я тобі добра хочу,— каже вірний товариш.— Ти мене слухав і не шкодував. Дай слово, що ще одну пораду послухаєш.

— Ні! Як такі будуть поради, не можу тебе слухати...

І з тим рушили далі. Ідуть, їдуть... Дійшли до столиці, де жив царевичів старий. А перед містом і сам цар з великою процесією зустрічає сина та невістку. Почав їх обнімати, цілувати, а тоді на радощах передає молодим пакунок. А в пакункові шабля із

золотим поясом — для сина — і золотий пояс з самоцвітами та дорогі персні — для його дружини.

Молоді аж цвітуть з радості. Але тої хвилини підскаочив друг царевича, вихопив пояс з шаблею із рук свого товариша й золотий пояс та персні з рук молодої жінки, кинув на землю і посік.

Старий цар, молода пара і всі присутні аж пополотніли: такі дорогі подарунки знищив! Царевич злий, а його жінка плаче з жалю та ганьби.

— Нічого, нічого,— каже старий цар,— се діло вдома розберемо. А тепер, сину дорогий, і ти, невістко, ходімо до мене. З радістю вас приймаю, як батько.

І повів їх у свої палати. А приятель царевича — за ними, без слова, як німий.

Старий цар приготував велику гостину, ніби синові й невістці друге весілля правив. На гостині були й міністри, й командири, й судді, всякі високі урядовці. Їдять, п'ють, веселяться. Коли ж гостина була в розпалі, старий цар піднявся:

— Слухайте, чесні гості! Я, батько, відпустив своєму синові провину. І з дорогими подарунками його зустрічав. А мій син замість подяки мене зганьбив — золоті й сріберні подарунки перед очима всіх понищив. Най відповідає за такі свої вчинки!

— Так, так! — закричали.— Най відповідає!

Царевич встав і каже:

— Я не хотів свого нянька ганьбити та його подарунки нищити. То все вчинив мій помічник. Спитайте його...

Всі очі обернули на помічника. Той дотепер мовчав, а зараз заговорив:

— Так. Я все знищив своєю рукою. І якби таких подарунків було більше, я й оті понищив би. І не каюся. Що вчинив, за те відповідаю.

Тоді старий цар каже:

— Всі чули, що признався. Розсудіть це діло. А після суду гостину продовжимо.

Й судді одноголосно заявили, що помічник заслужив смерті.

— Та і я так думаю,— погодився цар. А в думці звідав себе: «Звідки оцей чоловік знає мої секрети?»

І наказав серед двору поставити шибеницю. Повели під неї засудженого. Судді посідали на свої місця і ще раз прочитали винесений вирок.

— Я не боюся смерті,— заговорив приятель царевича.— Я помру, але своєму другові, із котрим ріс змалку, врятував життя.

Сказав і кладе голову в мотуз:

— Вішайте!

— Почекайте! — закричав царевич.— Якщо зберіг мені життя, то най розповість як!

Тоді помічник розказав, що почув від воронів. Але, як тільки ці слова договорив, до колін стався соляним.

Далі сказав, що почув від соколів. І тої ж хвилини став соляним каменем уже до попідплеч.

Як розповів те, що чув від орлів, катові вже не було кого вішати,— перед ним стояв соляний стовп.

Люди зі страху аж помліли. Одні проклинають царя, інші йойкають над помічником. А цар із ганьби втік у чужий край.

Царевич поклявся, що доти не заспокоїться, доки не знайде ліки, аби врятувати товариша.

Минуло півроку. І якось царевич натрапив на жінку, яка йому порадила, куди йти по ліки:

— Ти, сину, знайди Долю. Сама Доля нічого не вдіє, тільки її донька допоможе. Але я не знаю, де та Доля,— шукай її по цілому світі.

Царевич почав готуватися в дорогу.

Дружина умовляє:

— Чоловіче, вже не допоможеш! Товариша вже не воскресиш, а собі знайдеш біду. Не ходи нікуди, заспокойся.

— Ні! Не заспокоюся ніколи! Мушу знайти ліки!

І того ж дня рушив у путь. Іде і всюди розпитує:

— Де буває Доля з дівчиною?

Ніхто не може відповісти. Коли вже десь із півроку поблукав по світу, натрапив на млин і тут заночував. Як сіли вечеряти, мельник його питає:

— А куди ти йдеш?

— Шукаю Долю та її доньку,— і розповів усе, чому ходить по світу.— Чи ви за них не чули?

— Не чув, хоч і мені вони дуже потрібні. Будь добрий, як знайдеш їх, позвідай і за мене. Сім каменів мелють — усього є вдосталь, а спокою не маю. Що мені робити?

— Добрі, спитаю.

Переночував у млині, а рано — далі в путь.

Другого вечора приприсився на ніч до хижі, де жили три дівчини. Хижа чистенька, дівки прядуть. Прийняли вони подорожнього, розговорилися з ним, розповів свою біду. А рано, як прощався, його попросили:

— Позвідайте Долю і за нас: чому ми такі красні та робітні, а не віддаємося? Що нам треба робити, аби ми вийшли заміж?

— Добрі, позвідаю й за вас.

Йде далі. І дійшов до великої ріки. Броду нема, вода глибока. Став із собою говорити, а ріка озвалася:

— Як знайдеш Долю, спитай і за мене: чому в мене немає ні риби, ні рака, хоч вода чистенька?

— Добрі, позвідаю й за тебе.

Ріка розступилася, й царевич по сухому перейшов на другий бік.

Іде, йде... Минув не один тиждень... Якось зайшов у густий ліс. Тут стояла невеличка хижка, а коло хижки винниця. Все добре оброблено. «Щасливі люди тут живуть!» — подумав царевич і відчинив двері. А в хижі одна жінка вечерю ладить.

— Добрий вечір! — вклонився.

— Добрий вечір і тобі! Що шукаєш, сину?

— Навперед прошу вас: прийміть мене на ніч.

— Прийму, сину, прийму. Сідай до столу й повечеряй. Виджу, ти дуже втомлений.

Сів царевич їсти і розказує, що шукає Долю та її дочку.

— Якщо так, сину, тоді ти натрапив на потрібне місце. Я Доля, та вже постаріла, й мене заступає донька. Її зараз немає, помежи люди ходить. Але часом і вдома буває, обробляє винницю й завтра буде копати. Тільки вона не хоч кому допоможе. Навперед дізнається, чи заслужив той чоловік, котрому треба допомогти, на її прихильність.

Тоді царевич розповів про свою біду. Так смутно говорив, що господарка його пошкодувала.

— Добрі, синку, добрі. Лягай і спи, а рано я скажу тобі, що маєш робити.

Так і вчинив. А рано встав і бачить: жінка знов сама.

— А де ваша донька?

— Вона вже давно перекопує винницю. Ти теж візьми мотику, йди у винницю й копай. До полудня копай і мовчи. Не говори жодного слова, хоч би як розпитувала. А ополудні розкажи про свою біду.

Царевич взяв мотику і пішов на виноградник. Дівка на вид не така красна, але працює — аж горить. Він і не вклонився, став коло неї і почав копати. Копає, копає... Дівка його то се, то те звідусь, але він мовчить. Як настав полудень, затила мотику в землю й каже:

— Н-но, багато світу походила-м і з багатьма людьми мала-м діло. Кожний лащить, прибріхує, канючить. Тому одне треба, тому інше. А такого чоловіка, як ти, ще-м не зустрічала. Хто ти за один? Може, ти німий?

— Ні, я не німий. У мене великий тягар на серці, через те й мовчу,— і розповів геть-чисто всю свою пригоду.

— Ну от, бачиш, міг же й раніше розповісти. Якщо ти за свого товариша не шкодував стільки сил покласти, то заслужив помочі. Вертайся додому. Доки прийдеш, у

твоєї жінки народиться хлопчик. Розріж малому ліву руку, і потече кров. Тою кров'ю помасти соляному стовпові коліна, плечі й чоло — тоді оживе!

Зрадів царевич, подякував і поспішає йти. А дівка спиняє:

— Чекай, чекай... За роботу пополуденкуєш.

А під час полуденку їх бесіда стала веселішою.

«Ой,— здогадався царевич,— добре, що я не втік. Таж у мене є ще що спитати». І пригадав:

— Там і там є річка, чому в ній немає ні риби, ні рака, хоч вода чистенька?

— Тому, бо в тій воді ніхто не втопився. І ти міркуй: дай відповідь річці аж тоді, як перейдеш на другий бік.

— Там і там є хижка, де живуть три дівки. Чому вони не віддаються, хоч такі робітні й красні?

— Тому, що сміття з хижі проти сонця мечуть.

— А як це розуміти?

— Так, що пізно встають. Допізна роблять й довго не встають. А люди собі думають, що вони ліниві. Радше най скорше ідуть спати і скорше встають. Тоді матимуть щастя.

— Там і там є мельник. Чому він нещасливий, хоч має всього доста?

— Бо за ціле життя бідному ще нич не дав. Усе собі збиває багатство, усе йому мало. Коби не так, совість би мав чисту і був би щасливий.

Як вислухав царевич відповіді дівчини, подякував і рушив додому.

Іде, йде... Добрався до ріки.

— Но, що? — звідусь ріка.

— Усе гаразд.

— А за мене чи спитав?

— Спитав.

— Кажі!

— Перепусти мене на той бік, тоді й розповім.

Ріка розступилася, й царевич по сухому перейшов на другий бік. Виліз на дуба й крикнув:

— Через те нема у тобі ні риби, ні рака, бо у твоїй воді ще ніхто не втопився!

Ріка, як це почула, розлила свої води, що аж піднялися до середини дуба. Але до царевича вона не досягла й вернулася в свої береги.

Зліз царевич з дуба і йде далі. Дійшов до дівчат. Розповів їм, через що вони не віддаються. Зустрівся і з мельником і теж сказав, що має той робити, аби був щасливий. Іде і все думає: чи є в нього дитина?

Коли прийшов додому, ледве його впізнали — так обідрався і обріс...

А тут відразу йому сповістили, що народився син. Побіг до дружини — запорошений, обдертий, босий. Нікому нічого, лише схопив ножа і до дитини.

Жінка закричала... Збіглися люди...

— Що ти робиш?

А царевич швидко розрізав ручку хлопчика, взяв крові й побіг на двір до соляного стовпа.

Помастив коліна, плечі й чоло, і соляний стовп заворушився, загойдався й... ожив!

Люди тільки йойкнули. Старий цар, коли про се дізнався, упав і помер.

Царем тоді обрали молодого й зажили щасливо. Розбився горнець — нашій казці кінець...

(Українська народна казка)

Task 9 Read and translate a story into English

«Про злидні»

Було собі два брати: один бідний, а другий багатий. У багатого і хліба, і худоби, і землі, і грошей багато; а в бідного не було чого й пообідать. І він таки спочатку жив собі гарненько, аж поки не поселились у нього під піччю злидні. Чого вже той чоловік не робив, до яких уже він знахарок не вдавався — ніяк не виб'ється з бідності. А старший його брат не хотів бідного і братом називать.

Живе багатий год, живе й другий, дожидає діток — не дає йому бог! В багатого і грошей, і худоби — всього, всього багато, а діток бог не дає. Чого вже він не робив! І на церкву давав, і акафісти наймав, і сам молився рано й вечір перед образами — не дає бог діток, та й годі! Бачить багатий, що бог його молитви не приймає, пішов до бідного брата та й каже йому:

— Молись ще ти, щоб мені бог послав діточок, то тоді я тебе у куми візьму.

— Добре, буду молитися.

От бідний помолиться богу за себе, а тоді молитися за брата, щоб бог йому послав хоч одну дитинку. Проїшов рік, перечув бідний через людей, що у його брата найшлась дитина. Приходить він до жінки та й каже:

— А знаєш,— каже,— жінко, що?

— А що там, чоловіче?

— А у мого брата родини.

— Невже родини?

— Далєбі, родини.

— Од кого ж ти, чоловіче, чув?

— Люди казали. А знаєш, жінко, що?

— А що, чоловіче?

— Піду я оце на родини до брата, адже ж він мені казав, як дасть бог дитину, то тебе в куми буду просить.

— Не йди,— каже,— чоловіче, якби він тебе хотів у куми взять, то б уже давно за тобою прислав.

— Піду я, жінко, да хоч подивлюся на хрестини.

Пішов. Приходить туди, а той і питає:

— А тобі чого треба?

— Та це я,— каже,— прийшов до тебе просить конячки, нема чим і протопить, поїду в ліс та назбираю хмизу.

— Візьми та гляди,— каже,— небагато накладай на віз, щоб ти мені коня не спортив.

Запріг він коня, приїхав додому та й каже:

— А вилазьте, злидні, поїдем у ліс!

Позлазили злидні з-під печі (а їх було аж дванадцять), посідали на віз і поїхали. Приїхали туди, чоловік той випряг коня, пустив його пастись, а сам зрубав дуба товстого-претовстого, розколов його до половини та й каже до злиднів:

— Братіки, голубчики, допоможіть мені це дерево розколоть!

— Як же,— кажуть,— ми тобі будем помагать, коли у нас сокири нема?

— Ви,— каже,— без сокири. Закладіть усі руки у цю щілину, та й роздирайте. Половина вас нехай тягне в одну сторону, а половина в другу, то воно й розколеться.

От злидні кинулись всі до дерева, позакладали в щілину руки по самі лікті та й силкуються. Той чоловік стукнув обухом, клини повилітали, обаполки збіглись до купи і держать за руки усіх злиднів. А тут як схватиться буря та вихор, як зачне корчить дерева — таке скоїлось, що господи! Одно дерево упало на віз і розтрощило його на шматочки, друге вбило коня; насилу той чоловік вискочив з лісу.

— Ну, ще хвалить бога, що мене не вбило. Бодай вони були пропали, прокляті злидні!

Приходить той чоловік до брата та й стоїть, бідний.

— А чого ти стоїш,— питає той.— Може, вже у лісі воза поламав?

— Ох,— каже,— коли б то воза!

— А то ж що? Може, коня убив?

— Ох, коли б то тільки було на коняці окошилось!

— Так ти, може, й віз поламав й коня убив?

— Ох, так, братіку... Ох, так, рідненький...

Стоїть уже, бідний, та мовчить, а той його лає та проклинає за віз та за коня... Лаяв-лаяв, а далі і каже:

— Поведи мене в ліс, я хоч подивлюсь, як ти там так добре справився.

Повів бідний його у ліс на те саме місце, де він злиднів покинув. Злидні як побачили багатого, та так його просять, та його молять, щоб він визволив їх із неволі.

— Визволь нас, чоловіче, визволь нас, голубчику, випусти нас, соколику.

Як почали просить, як почали просить, да так гарненько, да жалібненько, що багатому аж жалко стало,— він забив клинки, обаплки розійшлись, злидні повиймали руки та й кажуть йому:

— Ну, чоловіче, ти освободив нас, забери ж тепер нас усіх у свою господу!

— Що ж ви,— питає він,— за люди?

— Ми,— кажуть,— злидні.

— Е,— каже,— коли ви злидні, так цур вам і пек вам: навіщо ви мені здались?

— Ні вже, чоловіче, коли освободив, так забирай нас усіх у свою господу.

— Не хочу!

Як сказав він «не хочу», так усі злидні і кинулись йому на шию. Роздіймав він їм руки, роздіймав, нічого не вдіє. Так і пішов із злиднями додому. Увійшов у хату — вони так і посипались на долівку, і з того часу стали жить у багатого.

Після того бідний розжився трохи, як у нього не стало злиднів, а багатий ще бідніший став, як той був.

(Українська народна казка)

Task 10 Read and translate a story into English

«Розум та щастя»

Ішли собі десь розум та щастя та й засперечались, Розум каже, що він сильніший, а щастя — що воно. Сперечались вони, сперечались та й розійшлись. Щастя пішло у ліс, а розум пішов та одному хлопчикові і вліз у голову. От віддає батько того хлопчика у шевці. Побув він у шевцях з тиждень — уже всьому й навчився.

— Оддайте,— каже,— тату, ще чому другому вчитись.

Віддав його батько у кравці, він і там чи побув з тиждень, уже зумів і покроїти, і пошити. Тоді віддав його батько вчитись ще годинники робити. Він і того щось скоро навчився.

От раз той його хазяїн відїжджає — а він вже на жалуванні служив — та й наказує хлопцеві, щоб він, поки той вернеться, зробив стільки там годинників, а що зостанеться припасу, то, як схоче, то і собі зробіть. От він як заходився, живо поробив, ще й собі вигадав, та такий утнув, що у двадцять п'ять років тільки раз і заводиться, та як завів, то і ключик туди усередину заховав і зачинив там.

Приїхав ось хазяїн — усе пороблено, він забрав ті годинники та й повіз десь на ярмарок, і його з собою узяв. Той же хазяїн свої годинники розпродав то панам, то іншим людям, а той хлопець свій продав самому цареві, та як забрав гроші, то й пішов десь аж за границю.

А той годинник, як вийшло йому двадцять п'ять років, зупинився і не б'є.

Зараз послали за майстром, так ніхто ради йому не дасть. Кинулися до того хлопця, а про нього чутка вже скрізь пішла. Він як приїхав, того ключика зараз знайшов і знову на двадцять п'ять років пустив.

Цар і полюбив його.

— Живи,— каже,— у мене.

Дав йому горницю і прислугу, усе чисто. От раз цар відїжджає та й каже йому:

— Усюди ходи, а он у ту комірку не ходи.

А там за стіною була замурована царівна; то її сам цар туди замурував і хотів, щоб її позаочі сватали. Хто приїде сватати, то йде у ту комірку та й балакає до неї крізь стіну; як вона озветься, то за того їй і йти. От стільки вже царів і якого люду не приїздило, ні до кого вона не озивається. А коло тих дверей такі стояли, що тільки який з тієї комірки, вони зараз голову йому зрубають та на палю і настромлять. Так ото цар його шкодував та й наказав туди ходити.

Ось він ходив, ходив. «Дай,— думас,— зайду». Увійшов у ту комірку, аж стоїть стіл, а на столі свічечка горить: він і говорить до свічі:

— Здорова була, свіча!

— Здоровий, майстре! — сам собі і одказує, а царівна почула та за стіною:

— Так, так, так.

— Та це я давно знаю, що так, так, так, а от як нас було троє: — один швець, другий кравець, а третій майстер, та й пішли у ліс, аж стоїть пень. Майстер заходився та й зробив з нього чоловіка, кравець одягу пошив, а швець взув.

А вона за стіною:

— Так, так, так.

Як дала ото згоду, він і пішов собі. А на дверях там була така табличка, що як ото вона скаже хоч слово, зараз на табличці само і напишеться. От пани й побачили, що вона їм не давала згоди, а дала он кому.

— Давай його,— кажуть,— знищимо.

Тільки він на двері, а вони за нього, беруть голову його рубати. А розум бачить, що горе, як вискочить з голови та у ліс. Знайшов там щастя. Тут і цар вернувся, розібрали діло, і став він тоді цареві за зятя.

(Українська народна казка)

Task 11 Read and translate a story into English

«Багатство і щастя»

Були двоє бідних людей. Не мали вони з чого жити. Він собі купив самотужку і щодня їде в ліс, нарубає дров, кілько годен тягнути, і везе в місто, продасть та й накупить хліба й до хліба. І так переживали. А жінка деколи помагала жінкам прати, та й усе щось їй там дадуть. Одного разу допомгла вона одній газдині, а та дала їй мисочку крупів. Ті крупи стояли, аж порохом припали. Молока нема, цукру нема – нема з чим кашу варити.

А чоловік далі щодень їхав по дрова. Їхав і їхав. Одного разу здибають його два пани. Один з них був Багатство, а другий Щастя. І Багатство каже до него:

– Чоловіче, ти все так трудишся. На тобі сто золотих, купи собі коня й сани і не мучся так.

Узяв він гроші, але ще в той день нарубав дров і повіз у місто самотужкою, бо не хотів ні з чим вертатися. Продав він ті дрова, приходить додому, а жінки дома нема. А в них була така бідна хата, що ні скрині, ні креденца не було. Не було де тих грошей покласти, що йому пан дав. Глипнув він на полицю – стоїть та мисочка з крупами. Він і запхав гроші в ті крупи. І не сказав жінці нічого. Повечеряли й лягли спати.

Раненько встав він, самотужку в руки і пішов у ліс. Знов нарубав дров, повіз у місто, продав і пішов додому. Він був ще в лісі, а в той час прийшла сусідка-багачка й каже:

– Кумо, у вас нема крупів, аби ви мені позичили? Я роблю голубці, і мені не стало крупів.

– Та, – каже, – є крупи. Мені дали, а я не варила, бо не мала молока.

Та взяла ту мисочку з крупами та й дала сусіді. Прийшов чоловік, дивиться на полицю.

– Жінко, де ти діла крупи?

– Прийшла сусіда, та й я їй дала. Вона мені дасть муки, та й я зварю кулешу. А з крупів що мені?

– Йой, – каже, – я там сховав сто золотих.

– А то відки в тебе аж сто золотих?

– Мені пан дав у лісі, би я собі коня купив. І побіг до сусіди.

– Віддайте мені сто золотих.

– Ти, старче, відки маєш сто золотих? Тікай мені з хати, бо ще тобі тачавкою голову розвалю. Ти сто золотих мав?

І вигнала його з хати.

Він знов їде в ліс. Ті два пани знов виходять.

– Чоловіче, та я тобі дав сто золотих, би ти купив коня, а ти далі так бідуєш?

А він упав на коліна, зачав плакати й розказав, як пропали гроші. Пан видивився на него й дав йому ще сто золотих.

– Хочу, би ти так не бідив.

Чоловік знову нарубав дров, пішов продав і йде додому. Прийшов – жінки знов у хаті нема. «Де б це сховати?» – подумав. А під лавицею стоїть горщик з попелом. Він засунув гроші в той попіл, прикрив. «Тут уже його ніхто не возьме».

Прийшла жінка, сіли, повечеряли. І він забув сказати жінці за гроші. Думав, що ніхто не кине. Полягали спати, а рано він знов самотужку в руки і пішов у ліс. Нарубав дров, повіз у місто, продав. Пани вже цей раз його не стрічали. Приходить додому. Лиш двері отворив, глип під лавку, а горшка нема. І жінка в хаті.

– Жінко, де горщик з попелом?

– Що, може би, я тобі кулешу з него зварила? Нащо тобі попелу?

– І-і, я там сотку поклав. Мені знов пан дав сотку.

– Та знов сусіда прийшла і взяла той попіл для прання. Та сама, що крупи взяла.

Плаче чоловік. Переночував, а рано знов їде по дрова. Доходить до лісу, а ті два пани стоять на дорозі. І зачав його той пан mocno сварити.

– Та я тобі дав дві сотці! Чого ти собі коня не купиш?

А він бере й розказує, що поклав гроші в попіл, а сусіда з попелом узяла. Вони видивилися один на другого.

– Ти, чоловіче, дурний чи що з тобою є? Той уже так влютився. Каже:

– На тобі ще третю сотку. Вже як тепер коня не купиш, то буду тебе бити.

Він знов нарубував дров і повіз у місто. Продав, купив, що там міг, і йде додому. Приходить – двері закриті, нема жінки дома. Він думає: «Де ці гроші сховати?» А давно були під хатами приспи з глини. Кури випорпали на приспі ямку, він гроші в ту ямку поклав, глиною прикрив і забив. Все. Ну, тепер їх уже ніхто не найде.

Це було з суботи на неділю. А в неділю він собі довго спав, бо не їхав у ліс. А та сусіда, що дві сотці взяла, пустила свині надвір та й вичищує в хліві. А то близенько було, навіть не було плота. Свині прийшли до цього під хату, рили, рили та й вирили ту сотку. Сусіда прийшла свині наVERTати, вздріла гроші, схопила в пазуху їх, і все.

Цей устав, вийшов надвір, глип – ще більша яма, як була, а сотки нема. Він у плач. Жінка вийшла з хати.

– Що є?

– Ой, я мав сотку та й знов пропала. Хтось украв, і не знаю, хто.

І він розказав, де клав сотку.

В понеділок рано він санки в руки і знов пішов у ліс. І здибають його ті самі пани. Той, що дав три сотці, узлостився, хотів його бити. А другий його ймив за руки й каже:

– Стій, чоловіче. Видко, він не вмiє обходитися з сотками. Ти йому дав три сотці, і він з того нічого не має. А я йому дам один грейцар.

Дав він йому грейцар. Чоловік мав при собі такий ремінець, і засунув він грейцар собі в той ремінець. І продовжував роботу. А відтак прийшли свята Різдвяні. Каже жінка:

– Чоловіче, я така слаба. Може би, ти пішов на базар. Купив би що треба до свят. Купи цукру, олії, грибів. І рибу би купив.

– Добре, – каже.

Пішов він на ярмарок, усього накупив і нагадав, що ще має риби купити, а він лиш мав два грейцари. Питається в людей чому риба. Кажуть, що є по чотири грейцари і по три. А він має лиш два. Зажурився чоловік. Але нагадав, що йому дав грейцар той пан. Зачав шпортати в реміні і той грейцар знайшов. Вже має три. Підходить до прилавка і каже продавцеві:

– Шукай мені рибу за три грейцари, бо я більше грошей не маю.

Той вибрав рибку коротеньку, але грубу. І рад чоловік, що є вже й риба.

Приходить він додому. Жінка питає:

– Купив усе, що я казала?

– Купив.

– І рибу купив?

– Купив одну маленьку.

Жінка рихтує вечерю, всього наварила, що треба, а тоді взялася чистити рибу. Розпорола, а з риби впав невеличкий камінчик. Вона здоймила той камінчик та й поклала на горник.

Повечеряли вони, лягли спати, а той камінчик світить, та як би в хаті щось горіло. А вони сплять і байдуже їм.

А вночі їхав попри ту хату пан, бо та хата була при дорозі. Дивиться, в хаті велика ясність. Каже фурманові:

– Іди подивися, чого в тій хаті так ясно. Фурман пішов подивився, вернувся і каже панові:

– Я не знаю, що то є. Я ще такого не видів. На печі сплять двоє, бо четверо ніг видко. А світло якесь так б'є в очі, що не мож дивитися.

Пан зацікавився, зліз і пішов дивитися сам. І пізнав, що то дорогоцінний камінчик. Зачав ковтати у вікно. Вони прокинулися, подивилися і дуже напудилися. Пустили пана до хати. А чоловік до жінки каже:

– Чого ти не кинула це в гній? Пан питає:

– Звідки це у вас?

– Це з риби випало, – каже жінка.

Пан завив собі то в хустинку і поклав у кишеню. І сказав їм:

– Завтра в полудне аби ви прийшли до мене.

На другий день у полудне вони збираються і йдуть до пана. Плачуть, бо не знають, чого йдуть. Пани тоді мали велике значення і велику силу.

Доки вони прийшли, пан накликав до себе багато панів, щоби оцінили, що той камінчик вартий. Вносить пан той камінчик на тарільчику й каже:

– Я вас прошу, аби ви оцінили, що цей диямент вартий, аби я цьому газді заплатив.

Ті всудили:

– Маєш, пане, два фільварки. Один фільварок дай цьому газді за диямент. Половину всього свого добра дай.

Пан повів чоловіка й жінку до того фільварку і сказав:

– Це все буде ваше.

І дав їм гроші, і сказав слугі запрягти коні, поїхати з ними в місто і накупити всякого добра, якого їм треба було. Накупили вони вбрання панського, ковдр, привезли. Пан розстелив коц, склали то все, та й несе чоловік те добро крізь двері. А там тих два пани стояли, що його в лісі подибали, Багатство і Щастя. А цей несе та й гуркнувся в того пана, що дав йому три сотці.

– Ану, – каже, – дорогу дайте! Каже той:

– Та чого ти, чоловіче, штовхаєшся? Я те Багатство, що три сотці тобі дало.

А він каже:

– Чоловіче, не вартє нічого Багатство, як Щастя нема. Мені цей пан дав один грейцар, і я став паном, а з твоїх трьох соток я нічого не мав.

(Українська народна казка)

Task 12 Read and translate a story into English

«Дурень та чарівна сопілка»

Було в чоловіка три сини: два розумних, а третій, Іван, дурний. Батько їх поділив хазяйством та й умер.

Пішли всі брати щастя шукати. Тільки розумні своє хазяйство покидали дома, а в Івана з хазяйства була одна ступа, так він і ту з собою взяв.

Ідуть вони та й ідуть, і вже стало смеркати. Дійшли до лісу та й кажуть:

— Давайте виліземо на дуба та переночуємо, а то щоб розбійники не напали.

Один і каже:

— А цього дурного біса де дінемо з ступою? Іван на те:

— Думайте за себе, а я сам вилізу на дуба та й заночую.

Полізли розумні аж на самий вершок дуба і сидять, а Іван і собі лізе, а за собою і ступу тягне на дуба. Виліз, сидить і ступу держить.

От ідуть розбійники з своїх промислів та й стали ночувати під тим дубом. Назбирали дров собі, зачали варити у великому казані куліш на вечерю. Наварили, посідали кругом казана, побрали ложки та тільки що стали їсти та все студять, бо дуже гарячий був, а Іван як пустить ступу та прямо в казан. Кип'ячений куліш геть-чисто позаляпував їм очі. Вони з ляку як посхвачувалися та й ну тікати у ліс, забули й товар, котрий награбили в крамарів.

Іван тоді зліз з дуба та й каже братам:

— Лізьте додолу.

Брати позлазили, забрали увесь товар, коні і поїхали додому, а Іван узяв собі тільки сопілку. Узяв він ту сопілку і ну грати. А була та сопілка не проста, а чарівна: як заграє, так усе живе й танцює. От заграє Іван, так і пішло все танцювати: і вовки, і зайці, і лисиці й ведмеді. А Іван все гра та сміється. Уже ті звірі сердешні танцювали, танцювали і поморились. Уже за дерева хватались та держались, щоб не танцювати, та ні, не вдержаться.

Уморився Іван, ліг відпочивати. Трохи оддихнувши, встав і пішов у город. Люди саме несли на базар продавати хто паляниці, хто крашанки в коробці, а хто квас у відрах. Іван як заграє у дудочку, так і пішли всі танцювати. Один чоловік ніс коробку яєць та побив їх чисто, танцюючи, і сам як чортяка убрався в яечню. Ті, що спали, посхвачувались та давай і собі танцювати: хто голий по хаті, хто без штанів, хто без сорочки, а хто без спідниці. Пішов увесь город перевертом: і собаки, і свині, і кури, все чисто, що було живе, пустилося танцювати.

Уморився Іван, граючи, і пішов у слободу найматися в робітники. Прийшов, а зустрічає його піп.

— Наймись до мене, добрий чоловіче, в робітники.

— Добре,— каже Іван.

— А що ти візьмеш у год?

— Та я не дорого візьму: п'ять карбованців.

— Як так, то й так,— каже піп.

Найняв він робітника та на другий день і послав волів пасти. Погнав Іван волів на сінокос, а сам виліз на стіг і сидить, а воли пасуться. От згадав він про свою дудочку і заграє. Як заграє, а воли зараз і пішли танцювати. Танцюють і танцюють, уже воли чисто поперепадались. Пригонить Іван волів увечері додому, а вони голодні, режуть та з загати смичуть гнилу соломку і їдять. Сам Іван повечеряє та ліг спати. На другий день погнав оп'ять волів пасти. Пас, пас, а потім знов заграє, і все пішло танцювати. Дограв до вечора і погнав волів додому голодних і замучених танцями. Дивиться піп на худобу та й каже:

— Де він їх у чорта пасеш, що вони такі худі та голодні?

От він вирішив самому піти і подивитися, де той Іван їх пасе. На третій день погнав робітник волів пасти, а піп і собі слідом за ним. Пішов та й сів у тернику. Сидить і

вигляда, що Іван буде робить. А той знов виліз на стіг та й давай грати. Як пішло все танцювати — воли і всяка тварюка, а далі і піп у тернику. Терник був густий, і піп як почав по ньому плигати, як почав, та й порвав на собі штани, рясу, сорочку, а косу та бороду чисто вискуб терном.

Бачить піп, що лихо, та давай кричать, щоб робітник перестав грати. А той грає собі і не чує. А далі зирк у терен, коли піп плига як оглашений, він тоді й годі грать. Піп вискочив та й дав тягу додому.

Добіг до села та як чкурнув вулицями. Люди його не пізнали, дивляться, що в нього тільки клапті висять в одежі, а все тіло видно, і давай на нього тюкати. Він тоді звернув з вулиці, переліз через тин та як гайнув по городах бур'янами, а собаки за ним. Дехто думав, що розбійник, та давай його цькувати собаками. Прибіг піп додому увесь в реп'яхах. Попада не впізнала та з переляку і каже робітникам:

— Біжіть вигоніть з двору скаженого чоловіка.

Ті побігли з дрючками, аж він до них забалакав. Тоді робітники узнали попа, привели його в хату і давай він попаді розказувати про Івана. Попада слухає та тільки дивується.

Увечері пригнав Іван волів, загнав у загін, дав сіна, а сам пішов вечеряти. Увійшов у хату, а піп йому й каже:

— Ану лишень, Іване, заграй попаді коротенької пісні.

А сам узяв та й прив'язав себе до стовпа, котрим був підпертий сволок у хаті. Іван сів долі біля порога і почав грати. Попада вместилася на лаві, щоб послухати, як він грає, та як схопитися з лави і давай танцювати. А далі як закрутиться якоїсь панської та й мало їй місця. Де в чорта взялась кішка, вискочила з-під припічка та давай і собі плигати. А піп державсь, державсь руками, а воно його так і сіпа біля стовпа. Сіпало, а далі канат ослаб і давай тоді піп стрибати кругом стовпа на канаті. Стрибав, стрибав та вже аж боки понамулював канатом, а тоді давай кричать Іванові:

— Годі! Перестань! Хай тобі біс!

Іван перестав грать, сховав у пазуху свою дудку та тоді й пішов спати. Піп і каже попаді:

— Давай Івана проженем завтра, а то він зовсім замучить і нас і наших волів.

Іван брав одягу в сінях та й чув, що піп казав попаді. Уранці встав і пішов прямо до попа та й каже йому:

— Коли ти, попе, задумав мене проганяти, то заплати мені гроші, і я собі піду. Як не даси, то буду грать, поки ви обоє з попадею позамучуетесь, танцюючи.

Піп поскріб потилицю, бачить, що треба-таки платити, вийняв з гаманця гроші і віддав Іванові.

Іван заграв на прощання однієї, поки піп з попадею потомились, аж язика висолопили з рота, та й пішов по білому світу блукати.

(Українська народна казка)

Task 13 Read and translate a story into English

«Названий батько»

Зосталося три брати сиротами — ні батька, ні неньки. І дома нема нічого — ні хазяйства, ні хати. Ото й пішли вони всі втрьох найматися. Аж іде дід старий-старий, борода біла.

— Куди це ви, дітки, йдете?

А вони кажуть:

— Найматися.

— Хіба в вас свого хазяйства нема?

— Нема,— кажуть.— Якби до доброго чоловіка в найми попасти, то ми б йому по правді робили, по щирості слухалися і за рідного батька його мали б.

Тоді дід і каже:

— Добре! Коли так, то будьте ви мені сини, а я вам батько. Слухайтеся мене, то я з вас людей пороблю, навчу, як жити, з правдою не розминаючись.

Згодилися вони та й пішли з тим дідом. Ідуть темними лісами, широкими полями. Ідуть та й ідуть, коли бачать, аж стоїть така хатка чепурна, біленька у вишневому садку, квітками обсаджена. Вибігає з хатки дівчина, така гарна, як та квіточка. Глянув на неї старший брат та й каже:

— Коли б мені цю дівчину посватати, та ще щоб були в мене воли та корови!

А дід-батько й каже:

— Добре, ходім сватати! Буде тобі дівчина, будуть у тебе воли й корови. Живи щасливо, та тільки за правду не забувай!

Ото вони й пішли сватати ту дівчину. Висватали її, відгуляли весілля. Вже старший брат хазяїном став і в тій хаті жити зостався.

Ідуть вони далі — вже втрьох. Коли знову стоїть хата гарна, а коло неї млин і ставочок, і дівчина гарна щось робить коло хати — така працювита. То підстарший брат тільки глянув та й каже:

— Коли б мені ту дівчину за себе взяти та ще щоб млин, і ставочок мені, то я б у млині сидів та й хліб мав би, поки мого й віку.

А дід-батько й каже:

— Добре, синку, так і буде!

Зараз вони пішли в ту хату, посватали дівчину, уже підстарший брат до тієї дівчини в прийми пристає. Відгуляли весілля. Тоді й каже дід-батько:

— Ну, синку, тепер живи щасливо, та гляди, за правду не забувай!

Та й пішли собі вже вдвох: дід-батько та найменший син. Ідуть, коли бачать — хатка вбога стоїть, і дівчина виходить з хати, гарна дуже, як зірочка ясна, а вбога така, що лата на латі. То найменший брат і каже:

— Коли б мені з цією дівчиною одружитись, то робили б ми, і хліб у нас був би, не забували б ми і про вбогих людей: і самі їли, і людей наділяли б.

То дід-батько й каже:

— Добре, синку, — так і буде. Гляди ж тільки правди не забувай!

Оженив і цього сина та й пішов собі по світах.

А три брати живуть. Старший брат так забагатів, що вже будинки собі помуровав, червінці складає та тільки про те й думає, як би йому тих червінців найбільше постягати. А щоб убогому чоловікові допомогти, то того й не нагадує — дуже скупий був. Підстарший брат теж забагатів. Стали за нього наймити робити, а сам він тільки лежить, їсть, п'є та порядок дає. Найменший так собі живе: коли що дома є, то й з людьми поділиться.

Ото пішов дід-батько по світах. А тоді вертається — подивитися, як то його сини живуть та чи з правдою не розминаються. Приходить до найстаршого старцем убогим. Той ходить по двору. Він кланяється, каже:

— Якби ваша ласка подати мені милостині!

А той каже:

— Ге, не який старий! Схочеш, то заробиш, — я сам недавно на ноги зіп'явся.

А в нього добра, що страх: будинки муровані, стоги, стодоли, товару повні обори, комори добра повні, гроші... А милостині не дав!

Пішов той дід. Відійшов так, може, з версту, став, оглянувся назад на ту господу та на те добро — і все добро запалало.

Пішов він тоді до підстаршого брата. Приходить, а в того і млинок, і ставок, і хазяйство гарне. І сам він у млині сидить. От дід уклонився низенько та й каже:

— Дай, чоловіче добрий, хоч трохи борошна: я вбогий чоловік, не маю чого з'їсти.

— Шкода,— каже,— я ще й собі не намолов. Багато вас тут таких валандається!

Пішов дід. Відійшов трохи, оглянувся — так і охопило той млин полум'ям.

Приходить дід до третього брата. А той живе вбого, хатка невелика, тільки чистенька. Прийшов та такий уже зробився обшарпаний, обідраний.

— Дайте,— каже,— хоч шматочок хліба!

То той чоловік:

— Ідіть,— каже,— дідусю, в хату, — там вас нагодують і з собою дадуть.

Приходить він у хату. Жінка як глянула на нього, що він такий обідраний, пожаліла його, пішла в комору, внесла штани, сорочку внесла, дала йому. Надів він. Так як надівав, вона глянула, аж у нього на грудях рана велика, така страшна!.. Посадили вони його за стіл, нагодували, напоїли. А тоді чоловік і питається:

— Скажіть мені, дідусю, з чого це у вас рана на грудях?

— А це,— каже,— така в мене рана, що від неї мені скоро смерть буде. Тільки мені день і зостався жити.

— Оце лихо! — каже жінка.— І нема на неї ніяких ліків?

— Є,— каже дід,— та тільки ніхто тих ліків не дасть, хоч кожен може.

Тоді чоловік і каже:

— А чому ж не дати? Аби міг? Кажіть які.

— Та такі,— каже дід,— як хазяїн сам візьме та підпалить свою хату, та все його добро згорить, треба взяти того попелу та й затоптати мені рану, то тоді загоїться. Та хіба ж є такий чоловік на світі, щоб те зробив?

Замислився найменший брат. Довго думав, а тоді до жінки:

— А ти як, жінко, думаєш?

— Та так,— каже жінка,— що ми хату вдруге наживемо, а добрий чоловік як умре, то вже йому другого життя не буде.

— Ну, коли так,— каже чоловік,— то винось дітей з хати!

Повиносили вони дітей, самі повиходили. Глянув чоловік на хату — жалко йому свого добра! А чоловіка ще жалкіше! Взяв та й підпалив. Так ураз хата полум'ям і взялася — де й ділася. А замість неї постала інша хата, така гарна та пишна.

А дід стоїть та тільки всміхається.

— Бачу,— каже,— сину, що з вас трьох тільки ти й не розминувся з правдою. Живи ж щасливо!

Тут відразу пізнав чоловік свого названого батька. Кинувся до нього, аж його вже й нема.

(Українська народна казка)

Task 14 Read and translate a story into English

«Солом'яний бичок»

Були собі дід та баба. І такі вони були бідні, що аж жах. От баба і каже діду:

— Зроби мені, діду, будь ласка, солом'яного бичка й осмоли його смолою.

— Та навіщо тобі той бичок здався?

— Зроби, кажу! Я вже знаю навіщо.

Робити нічого. Зробив дід солом'яного бичка й осмолить його смолою. От, наранок баба набрала мичок і погнала солом'яного бичка пасти; сама сіла під кущем, пряде кужіль і приказує:

— Пасись-пасись, бичку, на травиці, поки я мички попряду!

Пряла, пряла, поки й задрімала.

Коли це з темного лісу, з великого бору, біжить ведмідь:

— Ти хто такий?

— Я бичок-третячок, з соломи зроблений, смолою засмолений, — відповідає бичок.

Ведмідь і каже:

— Коли ти смолою засмолений, то дай мені смоли обідраний бік залатати!

Бичок мовчить. Тоді ведмідь схопив його за бік і давай смолу віддирати. Віддирав-віддирав, та й зав'яз. Сіпав, сіпав, ні! Затяг того бичка бозна-куди.

От баба прокидається, а бичка й нема:

— Ох, мені лихо велике! Де це мій бичок дівся? Мабуть, він уже додому пішов.

Коли дивиться, ведмідь у бору бичка тягає. Вона до діда:

— Діду, діду, бичок наш ведмедя привів, іди його вбий!

Дід вискочив, віддер ведмедя, узяв і закинув його в льох. От, на другий день, ще ні світ ні зоря, баба уже набрала кужіль і погнала на толоку бичка пасти. Сама сіла під кущем, пряде кужіль і приказує:

— Пасись-пасись, бичку, на травиці, поки я мички попряду!

Пряла, пряла, поки й задрімала. Коли це з темного лісу, з великого бору, вибігає сірий вовк та до бичка:

— Ти хто такий?

— Я бичок-третячок, з соломи зроблений, смолою засмолений, — відповів бичок.

Вовк і каже:

— Коли ти смолою засмолений, дай і мені смоли засмолити бік, бо клятї собаки обідрали.

— Бери! — каже бичок.

Вовк відразу за бичка, хотів смолу віддерти. Драв-драв й застряв, що ніяк уже не відлипне.

Прокидається баба, аж бичка вже й не видно:

— Мабуть, мій бичок додому пішов.

Коли ж дивиться, а вовк бичка тягає. Побігла вона діда кликати. Дід і вовчика в погріб укинув. Погнала баба і на третій день бичка пасти. Сіла під кущем та й заснула.

Коли біжить лисичка:

— Ти хто такий?

— Я бичок-третячок, з соломи зроблений, смолою засмолений.

— Коли так, то дай мені смоли прикласти до боку, бо ті клятї хорти трохи шкуру не зняли!

— Бери! — каже бичок.

Схопила лисиця бичка зубами, та й зав'язла. Побачила це баба, і давай діда гукати. Прибіг дід та й кинув у льох лисичку. А наступного дня й зайчика-побігайчика піймали.

Сів дід над лядою, та давай ніж гострити. А ведмідь його й питає:

— Діду, навіщо ти ніж гостриш?

— Щоб з тебе шкуру зняти та зробити собі й бабі кожухи.

— Ох, не рїж мене, дідусю, пусти краще на волю, а я за це багато меду принесу.

— Ну, гляди! — відповів дід.

Взяв і випустив ведмедика. А сам сів і знов ножа гострить. Вовк його й питає:

— Діду, навіщо ти ножа гостриш?

— Щоб з тебе шкуру зняти та на зиму теплу шапку пошити.

— Ой, не ріж мене, дідусю, я тобі за те цілу отару овечок прижену.

— Ну, гляди! — відповів дід і випустив вовка.

Сидить та ще ножа гострить. Лисичка виткнула мордочку та й питає:

— Скажи мені, будь ласкавий, дідусю, навіщо ти ножа гостриш?

— У лисички, — каже дід, — гарна шкурка на опушку й на комірець, хочу знять. — Ой, не здіймай з мене, дідусю, шкуру, я тобі і гусей, і курей принесу!

— Ну, гляди!

І лисичку відпустив дід. Залишився один зайчик. Дід і на того ножа сів гострити. Зайчик його питає, а старий і каже:

— У зайчика шкура м'якенька, тепленька, будуть мені на зиму рукавички й капелюх.

— Ох, не ріж мене, дідусю, я тобі наміста доброго нанесу, тільки відпусти на волю!

Відпустив і того.

Настала ніч. Коли наранок, ще ні світ ні зоря, аж дер-дер! Щось до діда у двері. Баба прокинулася:

— Діду, діду! Щось до нас у двері шкряботить. Піди, мабуть, подивись.

Дід вийшов, коли то ведмідь цілий вулик меду приніс. Узяв дід мед, та тільки що ліг, аж у двері знову дер-дер! Коли вийшов, а вовк повний двір овець понагонив. От, незабаром, лисичка принесла гусей, курей, всякої птиці. Зайчик понаносив стьожок, серег, наміста доброго...

І дід радий, і баба рада. Взяли, попродали овечок та накупили волів, та став дід ходити тими волами в дорогу, та так розбагатіли, що не треба краще.

(Українська народна казка)

Task 15 Read and translate a piece of poetry into English

«В дні, прожиті печально і просто...»

В дні, прожиті печально і просто,
все було як незайманий сніг.
Темнооким чудесним гостем
я чекала тебе з доріг.
Забарився, прийшов нескоро.
Марнувала я дні в жалю.
І в недобру для серця пору
я сказала комусь: — Люблю.
Хтось підносив мене до неба,
я вдихала його, голубе...
І не мріяла вже про тебе,
щоби цим це образить тебе.
А буває — спинюсь на місці,
простягаю руки без слів,
ніби жду чудесної вісті
з не відомих нікому країв...
Є для серця така покута –
забувати скоріше зло,
аніж те, що мусило бути
і чого в житті не було.

(«В дні, прожиті печально і просто...» Ліна Костенко)

Task 16 Read and translate a piece of poetry into English

«Прощальний романс»

А я тебе кидаю
В світі такому холодному.
Всі клятви й обіцянки
Раптом упали в ціні.
І тільки два слова,
Два слова сумління колотимуть:
Пробачиш мені?
Моя мила, пробачиш мені?

Пробач мені, мила,
Яви свою милість, пробач мені.
Звільни мою душу
Від того, що так їй пече.
Тому ми й прощання
Назвали останнім побаченням,
Щоб мати надію —
А раптом побачимось ще.

Але ти мовчиш.
Головою печально похитуєш
І стук твоїх кроків
Відлунює в скроні мої:
«Навіщо ти кидаєш милу,
На-ві-що ти ки-да-єш?
Це ж, може, остання любов,
Тож не кидай її!...»

Останні вагання
Змиває і злизує злива.
Останніх благань
Благенькі блакитні вогні.
А я тебе кидаю,
Я тебе кидаю, мила,
Мов круг рятувальний,
Якого хтось кинув мені.

(«Прощальний романс» Олександр Ірванець)

Task 17 Read and translate a piece of poetry into English

«Вічність»

Як довго плине час
людського існування,
Для кожного із нас –
Це більше покарання.
Він нього не втечеш,
Не матимеш ти змоги.
Для тебе не буде меж,
Але стане більше тривоги.
Ніхто ніколи не мав думки,
Як довго плине вічність ота.
Всі намагались вести розрахунки,
Насправді ж істина одна.
Вічність – це єдина мить,
І кожен собі обирає,
Як правильно її творить
При цьому терпить, згорає.
Всі намагаються переломити,
Мати вічність у себе в руках.
Ніколи не зможе істота зробити
Так, щоб все існувало навколо нас.
Вона сама обирає долі,
Для кого сильні, для кого – кволі.
І тільки тоді будеш радіти доволі,
Як зможеш зрозуміти суть її волі.
Звичайна ж людина
Не має причини,
Вести міркування
Щодо простої істини.
Вона живе на світі,
Не гадаючи марно,
Коли її довгий час
Вже перестане світити бездарно.
Адже для кожного з нас
Вічність стає особиста
І, не маючи, дорогих прикрас,
Вона насправді дзеркально чиста.
Всі хоч раз в житті
Замислюються щодо неї,
Але ніхто ще не зміг
Скорити вічність до ноги своєї.

(«Вічність» Анастасія Куркіна)

Task 18 Read and translate a piece of poetry into English

«Щасливе щастя»

Щасливе щастя. Що це значить?
Чи хтось колись його побачить?
– Це масло масляне? – скажіть мені!
– Звичайно Ні!
Це як негасимі вогні,
Як голосний голос,
Як колосистий колос,
Як дзвінкий дзвін, –
Чуєш, як кличе він?
Це радість безмежна,
Нестримна весна...
Буває вона незбагненна,
Буває як мить чарівна.
Світиться радість тиха,
Непомітна, непоказна.
Щасливе щастя –
Щире, без берегів,
Забобонів і злих язиків...
Воно не озирається
І нічого не просить.
Воно зовсім поруч
Або спочива у тобі,
Розглядиш його чи ні.
Комусь щастя – діти,
Комусь – просто жити.

Хай буде Ваше щастя щасливим!

(«Щасливе щастя» Тетяна Добко)

Task 19 Read and translate a piece of poetry into English

«На шляху до мети»

На шляху до мети
Не звертай,
Як досягнеш вершин
Не зазнайся,
Щоби бути почутим
Горлай,
Ну, а спокій шукаєш
Ховайся..
Прагнеш мудрості й знань,
То читай,
Ну, а з досвіду, власне
Повчайся,
Тих, хто поміч надав
Пам'ятай,
З ворогами же красно
Прощайся..
Щоб отримати щось
Віддавай,
А, коли завинив,
То покайся,
Якщо втрати боїшся
Тримай,
Ну, а хочеш піти
Не вертайся..
Весь тягар із образ
Відпускаяй,
А невдачам в лице
Посміхайся
В час зневіри і скрути
Знай,
Лише ти є творцем
Свого щастя..

(«На шляху до мети» Аня Тет)

Task 20 Read and translate a piece of poetry into English

«Мамі»

Зацвіла калина білим цвітом,
Зацвіла весна в моїм краю
І уже із ранку тишу будять
Трелі соловейка у гаю.
Одягнулася земля в шатро зелене
І бузком запахло звідусіль,
Бо легенький вітерець розвіяв
Ароматів білу заметіль.
Я іду дорогою додому,
Рідна хата вже видніється мені
І сумна матусина усмішка,
І ласкаві руки золоті...
Очі мами сповнені турботи,
Погляд зупинився вдалині,
Серце неньки тихо б'ється поруч,
В ньому завжди світяться вогні,
Це вогні, що вказують дорогу,
Ці вогні – життєвий пугівник,
Це любов її і щире слово,
Все до чого змалку кожен звук!
Цю любов нам до кінця не зрозуміти,
Не пізнати таємничих всіх глибин,
Називаю мамочку святою
Просто, не шукаючи причин!
І нехай роки злетять, опадуть роси
І у тиші згубляться слова...
Мова мами лагідна і щира
Навіки в пам'яті жива!

(«Мамі» Таня Гелетюк)

Task 21 Read and translate a piece of poetry into English

«Рідний край»

У Ямпільськiм краю, в зеленiй тишi,
Де синь небес у дзеркалi ставкiв,
У час, коли вже досягають вишнi,
Стрiча Воздвиженське славетних землякiв.

І ллється пiсня з вечора до рання,
Купальське вогнище тихенько догора.
Тут мрiї всi збуваються в коханнi,
Тут щастям у вiнку кружляє дiтвора.

Я бачила багато – мiста i рiзні села –
Велична i простора, безмежна Україна.
Та я приїду знову до мами, до оселi,
У край найближчий серцю – Воздвиженське єдине.

Тут заплету вiночок i хай вiн за водою
Пливе кудись далеко, здійснивши мої мрiї.
Воздвиженське, рiдненьке, я знову тут з тобою,
Моя щоденна мрiя i свiтлая надiя.

Пройду стежками саду. На березу ставочку
Згадаю все, що було, i знову в край далекий.
Сльоза бринить, а небо тепер немов би очi
Дощами провiджує. Тут край села лелека

Змахне крилом на щастя i полетить додому.
Спасибi, мої рiднi, за зустрiч i за пам'ять.
Життя iде... та повернусь я знову
У край, де люблять i завжди чекають.

(«Рідний край» Людмила Ковальчук)

Task 22 Read and translate a piece of poetry into English

«Україно моя, Україно!...»

Україно моя, Україно!
Тебе ворог кидав у вогонь
І народ ставив твій на коліна
Й відправляв до безмежних безоднь.
Скільки ти віддала й потерпіла,
Як тоді берегла свій народ?
Кров'ю землю твою окропили,
Прагнучи до незнаних висот.
Україно моя, Україно!
Твою волю давно продали.
Та, хіба ж у тому ти винна,
Що тебе у кайдани взяли?
Твою душу до стін прикували
І подались в далекі світи.
Україно, за що ти страждала?
За що згинули наші брати?
За що, ненько, тебе не любити?
Ми ж зростали у твоїм теплі.
Буду в серці з тобою я жити
На своїй, Богом даній землі!
Я любитиму кожну хвилину,
Що з тобою в душі я живу.
Україно моя, Україно!
Я за славу твою вікову!
Твої сонця долоні відкриті
І колосся твого голоси.
Нема кращої, певно, у світі
За твою, Україно, краси.
Від твоїх безмежних просторів
І твоїх зачарованих вод
Тікає, Вкраїно, народ,
Тікає на інший бік моря.
Продали свою батьківщину
І душу продали свою.
Чи винна ти в тім, Україно,
Що кров проливають твою?
Україно моя, Україно!
Буди жити довіку в тобі.
І до згину залишуся вірна
Цій землі, цій калині й вербі!

(«Україно моя, Україно!...» Олена Довганюк)

Task 23 Read and translate a drama piece into English

"НАД ЧАСОМ"

Дійові особи: Г о д и н н и к а р, П а н і, Х в и л и н а, С е к у н д а, Г о д и н а, Ч а с, І л ю з і я

ДІЯ ПЕРША:

На сцені декорації будиночка Г о д и н н и к а р я з написом "Ремонт годинників". З'являється схвильована П а н і, стукає в двері. Г о д и н н и к а р виходить із невдоволеним обличчям.

Г о д и н н и к а р: Що це за жарт? Кого принесло о такій порі?

П а н і: Ой, добродію, у мене скоїлась біда!..

Г о д и н н и к а р: Біда!.. Цей божевільний світ! Щоночі і щодня у світі стільки бід!.. Але до чого я? Я що - міся чи якийсь казкар? Ні, пані, вибачте, я навіть чар не знаю, Я - звичайнісінький годинникар! І взагалі вночі відпочивають, пані! Тож надобраніч! (Хоче іти)

П а н і: Стривайте, послухайте мене, Заради Бога! Я до Вас прийшла! Мені потрібна Ваша допомога!..

Г о д и н н и к а р: Знущастесь?! По допомогу, кажете? Вриваєтесь посеред ночі І хочете, щоб я вас зрозумів! Але, скажіть мені на милість, Ви на годинника дивились, Що завітали о такій порі?

П а н і: Дайте лише договорить! Саме у тім і є моя біда... Та постривайте, дайте доказать... Я із годинником до Вас прийшла... Хвилинна стрілка...

Г о д и н н и к а р: Що?

П а н і: Хвилинна стрілка...

Г о д и н н и к а р: Та кажіть на милість!

П а н і: Хвилинна стрілка, пане, зупинилась! Тепер не знаю, що мені чинити. Це так жахливо, пане!

Г о д и н н и к а р: (з іронією) Кінець світу!

П а н і: Послухайте, для мене - це біда, Коли не знаєш часу...

Г о д и н н и к а р: Нещасна! П а н і: Тільки не гнівайтесь, будь ласка, Ви ж розумієте, людина Не може жити без хвилин, Бо губиться, коли не знає плину часу.

Г о д и н н и к а р: То, виходить, час вповні владний Над людським буттям... Давайте свій годинник, Я поверну життя Вашим хвилинам...

П а н і: Ой, щиро вдячна! Бог Вам в поміч, пане! Коли маю прийти?

Г о д и н н и к а р: Уранці можете забрати. П а н і: Вночі робитимете?

Г о д и н н и к а р: Ви ж поспати мені не даєте... Але пусте! Я, власне, вже і сон прогнав за тим... Моя робота, пані, - лікувати час, - Такий незримий насправді...

П а н і: Молитимусь за Вас, добродію! Так рада, Що згодилися допомгти мені. Бувайте! До ранку! (Швидко і радісно іде)

Г о д и н н и к а р: До ранку... Бо у мене ще є ніч... (Іде до будиночку)

На сцені під музику з'являється С е к у н д а, потім - Х в и л и н а. Вони кружляють у танці. Кличуть рухами Г о д и н у, яка поважно виходить (найстарша серед них)

Х в и л и н а: Ой, сестрички, С е к у н д о н ь к о, Г о д и н о, Ви знаєте, так трепетно чомусь мені. Мов зорі чарівні Спадають ніжно в душу...

Г о д и н а: Сестро, ти не дуже... Не личить тобі, Х в и л и н о, чуттям давати простір, Ти ж знаєш: батька це дратує просто, А наша мати не терпить ніжності, Бо впевнена, що ніжності нема, як і немає нас...

Х в и л и н а: Так, нас нема, і я себе не відчувала, Допоки...

Г о д и н а: Допоки що?

Х в и л и н а: Сестриці, я закохалась!

Г о д и н а (перелякано): Що?!

С е к у н д а: Ти закохалась?..

Х в и л и н а: Так, і з тим відчула, що живу!

Г о д и н а: Але... ти ж знаєш, що тебе чекає...

Х в и л и н а: Якщо хтось скаже батькові? Так, він мене зречеться! Знаю, Та не боюсь ні зречень, ані змов, Тепер я маю найцінніший скарб - Я маю душу, у якій живе Любов!

Г о д и н а: Ти божевільна! Сестрице, Краще схаменись і мрії заховай, Бо буде пекло суцільне...

С е к у н д а (до Х в и л и н и): А як воно - любити?

Х в и л и н а (замріяно): Наче рай!

С е к у н д а: Ой, я б теж кохала!

Г о д и н а: Х в и л и н о, ти докличешся біди, Якщо не спинишся... А ти, С е к у н д о, не слухай. Іди сюди (Тягне до себе С е к у н д у, ніби обороняючи її) (до Х в и л и н и) Ти ж знаєш, нам, донькам Ч а с у Кохати заборонено людей... Людина Не повинна знати про Вічність, Вона повинна вірити у Ч а с. Твоє кохання може стать трагічним Кінцем для щастя нашого... У нас Не має бути зайвих почуттів, Не забувай: ми - вигадки, химери, Але ми є, допоки людина вірить...

Х в и л и н а: ...Допоки вірять, що ми є! Але ж ніхто не бачить нас таких!..

Г о д и н а: В людській подобі? Яка ж бо ти дурна! Якщо дізнаються про нашу суть...

С е к у н д а: Дівочу суть?

Г о д и н а: Так, С е к у н д о н ь ко, дівочу. Так от, коли дізнаються про суть, Ми втратимо над ними владу отчу! Нас уявляють іншими...

Х в и л и н а: Нас взагалі ніяк не уявляють!

Г о д и н а: І тому бояться!

Х в и л и н а: Бояться нас?

Г о д и н а: Ні, бояться втратити нас, Бо разом з нами гублять все на світі! Вони прив'язані до кожної із нас.

Х в и л и н а: Вони не знають, що існує Вічність!

С е к у н д а: Нам тато з мамою заборонили Промовляти слово "Вічність"!

Х в и л и н а: А я скажу! Я закричу! Я вільна!

Г о д и н а: Ти божевільна! (до С е к у н д и) Ходім, сестричко... (Виходить, ведучи з собою С е к у н д у)

ДІЯ ДРУГА:

Г о д и н н и к а р походить з годинником по сцені.

Г о д и н н и к а р: І що за механізм? Як ті хвилини Знов воскресить від сну, чи пак - од спину? І взагалі, чому людину так лякає час, Коли вона його не бачить? Чому звичайна стрілка значить Так багато в житті людським?..

Входить Х в и л и н а. Г о д и н н и к а р, не помітивши її появи, продовжує розмовляти сам із собою.

Г о д и н н и к а р: Скільки розпачливих облич Доволилося бачити мені, Коли зверталися до мене люди З годинниками, що спинили біг. Скільком поміг! І скільки їх ще буде! Хвилинна стрілка - невелике діло, Якби ж хвилину бачив я оту, А так, бува, що й самому немиле Базікання впусту...

Х в и л и н а (підходить до нього): А ти повір у існування тиші...

Г о д и н н и к а р (не дивлячись на Х в и л и н у): Повірить в тишу?

Х в и л и н а: Так, вона жива... Ти пишеш вірші?

Г о д и н н и к а р: Серце трохи пише, але Чи значать щось прості слова?

Х в и л и н а: Звичайно, значать. В кожному слові - сила... Відчуй її, а з нею - і мене... Г о д и

н н и к а р (сполохано оглядається): Ти хто?

Х в и л и н а: Маленьке діло - вгадати, хто я...

Г о д и н н и к а р: Тут щось чарівне!

Х в и л и н а: Я - донька Ч а с у, Моє ім'я - Х в и л и н а...

Г о д и н н и к а р: Х в и л и н а? Донька Ч а с у?

Х в и л и н а: Так. У мене й сестри є. Ти знаєш їх - С е к у н д а і Г о д и н а.

Г о д и н н и к а р: І всі ув образах привабливих дівчат?

Х в и л и н а: Дівоча врода і дівоча суть, Але нема нічого увочах... Бо ми ж не люди - Ми тільки доньки Ч а с у...

Г о д и н н и к а р: Не розумію, хто ж мати ваша?

Х в и л и н а: І л ю з і я! Вона нам мати. Ми - діти І л ю з і ї і Ч а с у. Насправді немає нас. Секунди, хвилини і години - Це фантазія, людська химера. Людина вигадала Час, Щоб керувати ним. Але нещастя людини в тім, Що вийшло навпаки: Час став володарем людських віків, Людина мимоволі підкорилась Часу. І стала Молитися на Час, боятися його. Але й того їй виявилось мало. Тоді людина годинник вигадала - Фіксатор Часу, щоб вселити іншим Віру в дітей Ілюзії. Ось так, Г о д и н н и к а р ю.

Г о д и н н и к а р: Виходить, ти теж - примара?

Х в и л и н а: Так. На жаль... Г о д и н н и к а р: Кажеш, ілюзорні і ти, і сестри? Але... твоє обличчя...

Х в и л и н а: Не ілюзорна тільки Мить, Бо Мить - це Вічність!

Г о д и н н и к а р: Але ж...

Х в и л и н а: Так, ти мене бачиш. Це тому, Що я порушила закони Часу. Я закохалася... А нам, донькам І л ю з і ї і Ч а с у, Кохати заборонено людей... Ми є невидимі для них. А я... я покохала... тебе, Г о д и н н и к а р ю, І ти мене побачив...

Г о д и н н и к а р: Так значить, марно До мене П а н і серед ночі з годинником прийшла, В якого стрілка хвилинка зупинилась...

Х в и л и н а: То я від них втекла. Я відщепилась... Від батька, матері, сестричок... Втекла у Вічність, бо Любов - це Вічність, Прийшла до тебе...

Г о д и н н и к а р (підходить до Х в и л и н и, захоплено дивлячись їй у вічі): Ні, це, напевно, сон. Така ж ілюзія...

Х в и л и н а: Як Час?.. Усе ілюзія! Та тільки не Любов! Чи ти не віриш у її присутність?

Г о д и н н и к а р: О Господи! Не вірю!.. Ні, вірю!... Ні, не вірю...

Х в и л и н а: Не муч себе, Збагнути Кохання іскру Може тільки той, Хто вже не вірить в Часу існування, А вірить в Мить, живе у кожній миті. Г о д и н н и к а р: Мить... Ні, у мене є кохання! Так-так, люблю! Чи ж можна не любити, Коли уже нема секунд, нема годин... Коли хвилини у людській подобі? Я закохався теж! Це зле чи добре? Скажи, Х в и л и н к о, що мені чинить? Х в и л и н а: Просто повір у ілюзорність плину, Збagni відсутність Часу і лічби, Просто люби! Г о д и н н и к а р: Готовий полюбить тебе, Х в и л и н о!

Х в и л и н а: Ти весь світ люби! Я нетривка, Розтану дуже швидко. Мій батько Ч а с вже в пошуках мене.

Г о д и н н и к а р: Я все життя буду тебе любити! Моя любов ніколи не мине! (Міцно обіймає Х в и л и н у, грає музика, гасне світло на сцені)

ДІЯ ТРЕТЯ:

Ч а с поважно возсідає на троні. Поруч з ним стоїть І л ю з і я.

З іншого боку - Г о д и н а і С е к у н д а.

Ч а с (встає, розгнівано): Як вона посміла?! Ні, це безумство! Бач, хистка яка! Так не годиться. Це ганебне діло! Вона мені віднині не дочка!

І л ю з і я: Ну що ти, любий! Це минеться в неї, Х в и л и н а дуже юна ще...

Ч а с: То й що? Я не прощу їй забавки оцеї! У неї, бачте, в серці виник щем! Ні, ні, І л ю з і є, дружино моя рідна, Вона мені за теє відповідь! Вона не гідна нас! Вона - негідна! І л ю з і я: Облиш! Її не змінить твоя злість!

Ч а с: Вона посміла відректися батька? З людських очей іскинути ману?

С е к у н д а: Татусю, татку! Прости її...

Г о д и н а: Прости її, дурну! З'являється Х в и л и н а. Повільно підходить до батька з сумними і опущеними очима. Падає перед ним на коліна.

Х в и л и н а: Прости мене, дурну...

Ч а с: Ще й просить, бач, прощення?! Та через тебе ж зупинився біг! Ти поламала ніч і повнодення, Ти ледь не вбила, чуєш, нас усіх?!

Х в и л и н а: Я повернулась, щоб вернуть химеру!.. Ч а с: Мовчи, негіднице!

Ілюзія (підбігаючи до Часу, схвильовано, ніби обороняючи доньку): Тільки не злись!
Час: Відщепниця!
Хвилина (встає, сміливо): Тепер я, Татусю, інша. Інша, ніж колись...
Час (гнівно): Ні слова більше!
Ілюзія: Доню, наша хата тобі відкрита, Часе, хай верта!
Година (до Часу): Прости її! Вона ж вернулась, тату...
Секунда (показує Хвиліні годинника): Дивись, Хвилінко, стрілка - золота!
Час: Нехай, але - востаннє!
Хвилина: Востаннє... На віки... На все життя... Моє кохання... Прощавай, кохання!
Дивись, хвилини скоро полетять...

ДІЯ ЧЕТВЕРТА:

Годинникар сам на сцені з годинником.
Годинникар: Вона пішла... Мені лишила тишу...
Так дивно вийшло: наче й не було... Казала, вірші...
Залишила вірші... Її кохання часом попливло...
Її кохання... Чи воно химерне?
Лоскочуть нерви дивні відчуття... Вона не верне вже, а, може... верне?
Тепер не вірю в Час, в його життя! Тепер я вірю тільки в Мить і в Вічність!
Все інше - тло, ілюзія, туман, А саме в тім і є людська трагічність, Що вірять в Час, у створений обман! (дивиться на годинника) Фіксатор Часу!
Нащо ти існуєш? Пощо людей вбиваєш і... хвилин?..
Щодня чатуєш, і вночі чатуєш На плин і тлінність, і на тлінний плин... Хвилінко, де ти?
Я тебе кохаю! Кохаю, чуєш?! Я не вірю в Час!
Хвилінко, пісне, серденько, ти знаєш, Ти знала, що розлучить Доля нас!
Але прийшла й пішла, не попрощалась. В останній раз прийди!
Я вірю в Мить! Хвилинна стрілка в Пані поламалась,
А в мене - серце... Плаче і щемить...
З'являється Хвилина. Повільно підходить до Годинникаря. Він дивиться на неї спокійно. Таки прийшла... Востаннє?
Хвилина: Так, востаннє.
Годинникар (бере її за руки): Мара чи справжня?
Хвилина: Я завжди - мара...
Годинникар: І знов до батька?
Хвилина: Так, моє кохання... Іду до нього. Бо уже пора. Він дуже злий, що я його зрікалась І що кохала... Але він простив.
Годинникар: Шкода, що ти - примара...
Хвилина: Так вже склалось... Відпустиш, любий?
Годинникар: Майже відпустив...
Хвилина вириває свої руки, біжить зі сцени.
Годинникар тяжко зітхає, бере годинника, дивиться на нього.
Годинникар: Вона пішла! Вона не обманула! Хвилина знову в батька! Ось, біжить... Вона мене забула...
Голос Хвиліни за кулісами: Не забула! Бо ти навчився відчувати Мить...
Годинникар: Авжеж, навчився!
На сцену виходить Пані.
Пані: Ну як, добродію?
Годинникар: Це що, вже ранок?
Пані: Вже ранок, пане...
Годинникар (дає їй годинника): Ось. Усе... Пішла...
Пані (бере годинника, радісно): Пішла! Невже? Ой, справді, пане! Хвилинна стрілка йде!
Годинникар: Пішла...

П а н і (дістає гроші): Це за роботу. Дякую Вам, пане. Бувайте! Хай щастить! Час, пане, з Вами! (Іде)

Г о д и н н и к а р: Я в Час не вірю. Вірю тільки в Мить...

Грає музика. Г о д и н н и к а р здивовано оглядається. За кулісами - голос Х в и л и н и. Під музику звучить діалог Г о д и н - н и к а р з Х в и л и н о ю.

Х в и л и н а: Я б тобі подарувала цю чарівну нитку Долі, Ти заплів би її серцем у незвідану блакить, Щоб відчути, як від болю Розриваються орбіти, Щоб сміятись і радіти Кожну Вічність, кожну Мить...

Г о д и н н и к а р: Я б на тебе кинув небо, Щоб закутати у простір, Ти б вплела в своє волосся Евкалиптовий туман. Через стрічі, через січні, Через чисті літа роси Я б до тебе линув гостем У небесний океан.

Х в и л и н а: Я б співала ніжним дзвоном, Відчуваючи ритмічність Тих омріяних галактик, Що живуть в моїй душі. Просто стати диво-гроном, Просто злинути у Вічність, І ефіром розчинитись У магічні міражі.

Г о д и н н и к а р: Ну а я б, напевно, випив Твою пісню, твою ніжність, Я б повірив у безмежність, Я б забув усе і всіх...

Х в и л и н а: І відрікся б?

Г о д и н н и к а р: Як не прикро.

Х в и л и н а: Від усього?

Г о д и н н и к а р: Навіть більше!

Х в и л и н а: І усе заради мене?

Г о д и н н и к а р: Ні! Спокутучи гріх...

Х в и л и н а: За спокусою - спокута...

Г о д и н н и к а р: За спокутою - межа...

Х в и л и н а: Я б згоріла, щоб відчути, Як здіймається душа Крізь беззвуччя шлейфом білим, Болем втілених світів Я б летіла і горіла...

Г о д и н н и к а р: Я б летів і теж горів... Ми б згорали й воскресали.

Х в и л и н а: У Сансарі?

Г о д и н н и к а р: В небесах! Іскра з Божого кресала Запалала б ув очах!

Х в и л и н а: Я б тобі подарувала цю чарівну нитку Долі.

Г о д и н н и к а р: Я заплів би її серцем у незвідану блакить.

Р а з о м: Щоб відчути, як від болю Розриваються орбіти, Щоб сміятись і радіти

Г о д и н н и к а р: Кожну Вічність...

Х в и л и н а: Кожну Мить...

("НАД ЧАСОМ" Анна Багряна)

Task 24 Read and translate a drama piece into English

«Ромео і Жасмин»

СУЧАСНА ІСТОРІЯ ЗВИЧАЙНОГО ПСА ТА ПОРАНЕНОЇ ЧАПЛИ, ЯКІ ОДНОГО РАЗУ ЗРОЗУМІЛИ, ЩО ЛІТАТИ ТРЕБА НЕ ПО ОДИНЦІ, А РАЗОМ. І СПРОБУВАЛИ. А ЗНАЧИТЬ -- КОЛИ-НЕБУДЬ ОBOB'ЯЗКОВО ЗУСТРІНУТЬСЯ ТАМ, ДЕ ЗАВЖДИ СОНЯЧНО, ПРИЄМНО І ЗАТИШНО. А ГОЛОВНЕ – НІХТО НІКОГО НЕ ЇСТЬ! СМАЧНОГО!

ДРАМА НА ОДНУ ДІЮ ПРО ЛЮДЕЙ І ТВАРИН КАРТИНА ПЕРША

Ранок на сільському обійсті. Перші промені сонця. Хазяйка з відром прямує через подвір'я. Заходить до хліва. Звідти чується дзвінкий брязкіт відра. Переполохано кудкудачуть кури.

Голос хазяйки: Ой морило, би вас морило! Ану геть звідси! Під ногами плентається!

Кури з шумом вибігають на подвір'я.

Чути дзенькіт молока у відро. Хазяйка доїть корову Маню.

Кіт Маркіз, який спить на даху, ледве розплющуючи око: “О-о, знову? Знову цей дебільний ранок? Скільки можна? Хоч би раз дали поспати! Нелюди!”

Заплющую очі.

Із хліва чути брязкіт відра.

Голос хазяйки: “Маньо! Ти здуріла чи що ти є?”

Кіт від брязкоту прохапується.

Внизу пес біля будки хлебче з миски.

Пес до кота: “Що, Маркізе, не дають спати найбільшому трудівникові обійстя? Га?”

Кіт, потягуючись: “Ти краще в миску дивися! Іноді краще жувати!”

Пес до кота: “Видно, не вигулявся за ніч. Що -- невже жодної мицьки не затис у кущах? Гормони давлять?”

Кіт: “Не твоє собаче діло! Ти краще згадай, коли востаннє відчував себе мужиком? Га? Забув, старий, коли сучку під хвіст нюхав?”

Пес, важко зітхаючи: “Ет, згадала баба, як дівкою була”.

Кіт: “Отож-бо й воно. Тож краще не шкірся, а май повагу до інших, які ублажають дам. І за тебе, ледаря, теж. От дали тобі миску об'їдків, то й лежи, розслабляйся. Чого бурчиш!”.

Прислухається до дзенькоту молока: “У нас між іншим теж сніданок. Дієтичний. Свіже молочко від Мані. Як я люблю нашу корівку! Не те, що тебе, старий!”

Гладить себе по животу: “Доброго ранку, ріднесенький! Щось ти за ніч дуже спласнув! Треба негайно відновити баланс!”.

Хазяйка виходить з відром молока.

Кіт жалібно нявкає на стрісі, що виглядає ніби людське перекручене: “Я тут! Я тут!”.

Але хазяйка не наливає йому молока в мисочку, а навпаки – щосили копає її подальше: “А ти, злодюго, -- грозиться кулаком на кота, -- ще ся попадеш мені до рук! Ковбасу з горища красти! Ой постривай! Прийде чоловік з лісу, він тобі залле сала за шкіру”. Заходить у будинок .

Кіт, який слухав цю репліку притиснувшись до стріхи, тепер сів і став вилизувати шерстку: “Теж мені розкомандувалися! Та якби не я, то тут би й порядку не було!”

Пес знизу: “Ой тримайте мене! Бо зараз вмру від сміху!”

Кури: “Хе-хе-хе! Хе-хе-хе!”

Кіт, розпускаючи пазурі: “А ну цить, пернаті! А то швидко пір'я обскубу!”

Півень, гострячи дзьоба об камінь: Ти, Маркізе, до моїх баб не підступайся. Бо я добрий, поки добрий. А як злий, то злий!”

Кіт: “О, ще один кавалер в пір'ях! Та кому твої квочки потрібні, крім любителів бульйону? У них розуму -- як макове зерно! Про красу я взагалі мовчу!”

Кури: “Що-що-що? Хто-хто-хто?”

Хазяйка виходить з хати, кличе курей, насипаючи пшона: “Ціпа-ціпа-ціп, мої маленькі!”

Кури підбігають вперевалку до неї: “Де-де-де? Шо-шо-шо?”

Півень їм: “Шо-шо? Пшоно!”

Хазяйка: “Ой ви мої курочки! Їжте-їжте”

Півень гордовито коту: “Бачиш, волоцюго, кого газдиня любить!”

Кіт: “Ага, любить! Не сміши мої яйця! Вона ж не вас бачить, а кури-гріль з часничком і в соусі. Дурний ти, Петя, як і твої собраття по курячому розуму. Хазяйка просто так нікого не любить. Вона навіть з хазяїном спить за зарплату.

Кури: Шо-шо-шо?

Пес, махаючи лапою на курей: “Ет, і створив Господь таку дурнувату породу!”

Кіт, позіхаючи до пса: “Старий, а чого хазяїн до лісу поперся?”

Пес: А ти не знаєш? Сезон полювання відкрився! Знов качок стрілятимуть!”

Кіт: “О, то нас чекає велика гостина! Люблю заморські харчі”.

Пес: “Тобі тільки жувати!”

Кіт: А тобі – тільки прислужуватися. Я, на відміну від тебе, філософ. Тому дивлюся на життя як на суцільне задоволення.

Пес: Теж мені фі-ло-софі-я! Сам придумав?

Кіт: Ой, ти на себе подивися! Ану подзенькай ланцюгом!

Пес: Я принаймні потрібний.

Кіт: Та кому ти треба! Увесь поїдений блохами та лишаєм! Ой держіть мене, бо впаду!”

Регоче і справді трохи не гепається зі стріхи.

Тепер сміються вже всі.

КАРТИНА ДРУГА

Хазяїн виходить на ганок, тримаючи в руках щось загорнуте в тканину. Обережно розгортає її і кладе чаплю на землю. Чапля рухається і незграбно стає на в ноги. Перелякано дивиться довкола .

Хазяйка: “Ти здурів старий чи що тобі є? Що з ліса притягнув?”

Хазяїн: “А чорти його знають! Чапля якась!”

Хазяйка: “Та тобі мало качок чи що?”

Хазяїн: “Е, стріляли з кумом дробом, то зачепило і їй крило.

Хазяйка: “Ну то добий її”

Хазяїн: “Чекай, жоно, усюди свого носа тичеш! Видиш, яка файна птиця! Я собі чучело зроблю. У Микули он вдома всяка звірина є. Але треба раз з ним поговорити”.

Хазяйка: “Ну та що з нев тепер робити?”

Хазяїн: “Нич! Най раз жие”

Хазяйка: “А не втікне?”

Хазяїн: “Та де! У неї крило перебите!”

Хазяйка: “Тобі все якісь дурниці в голові! Йди ліпше свині попорай! Дораз вже молоді прийдуть!”

Хазяїн: “Так, заткни писок і йди собі по роботі. Я сам знаю, що чинити”.

Хазяйка незадоволено йде в будинок .

Хазяїн до чаплі: “Ану подь сюди”.

Чапля перелякано хоче втікати, але хазяїн бере її до рук. Розглядає рану.

Хазяїн: “Так, будеме тебе лічити”.

Заходить до хати. Чути, як він там щось шукає.

Доноситься його крик: “Жоно, де наша мазь від хвороти?”. Виходить з баночкою, бинтом та пінцетом .

Чапля вже не втікає, а безсило стоїть, очікуючи своєї участі.

Хазяїн, одягає окуляри і вибирає металеві осколки з крила Чаплі. Все подвір’я за цим уважно спостерігає .

Хазяїн: “Ей, куме-куме... Шкодуєш гроші -- та цвяхи рубаєш на дріб!”.

Чапля здригається від болю .

Хазяїн: “Ну ще маленько потерпи. Ще маленько”.

Нарешті витягає останній осколок. Змашує рану маззю і перебинтовує.

Хазяїн: “Ну всьо”. Кладе чаплю на землю. “Йди обживайся, бо в мене повно роботи. Гості йдуть”.

Заходить до хати.

КАРТИНА ТРЕТЯ

На подвір'ї самотньо стоїть Чапля на одній нозі. У неї заплющені очі. До неї підходять мешканці обійстя. Один пес лежить у будці, виклавши голову на передні лапи.

Півень, розглядаючи чаплю: “Щось дуже дивне”.

Кіт зі стріхи: “Видно зразу: дама заморська. Не те, що ви – бройлери”.

Кури: “Хто-хто-хто?”

Індик, надуваючись: “Якась дуже худа! Чим їх там тільки у лісі годують?”.

Кіт: “Я таких по теліку бачив. Пелікани називаються. Вони рибу їдять”.

Індик, надуваючись: “Рибу? У лісі?”

Кіт: “А, може, вона і не з лісу. Летіла собі, а наш хазяїн здуру й пальнув! Теж мені – Робін Гуд. Не може качку від пелікана відрізнити!”.

Півень: “Якась шия у неї ду-у-уже довга. Може, її за шию несли?”

Пес з буди: “Ну й тупий ти, Маркізе. Сам ти -- пелікан. Шкода, що котом називаєшся. Це чапля. Не чув, що хазяїн казав?”.

Кіт: Ой, розумник з будки! Яка різниця – чапля-шмакля. Все-одно -- не наше. Якщо ти такий вумний, то сам і розкажуй”.

Пес: “І розкажу. Коли я ще ходив з хазяїном на полювання, то бачив таких. Вони живуть на болотах”.

Індик: “Там же ж брудно!”

Пес: “А в неї бач, які ноги довгі!”

Кіт до півня: “Не те, що в твоїх бройлерів!”

Стара качка: “І що вони там на болоті їдять?”

Пес: “Дідько їх знає. Хазяїн якось розповідав, що начебто... жаб”

Кури: “Що-що-що?”

Півень гидливо: “Фу!”

Індик: “Ну й культура!”

Усі на крок відступають від чаплі.

Індик, дивлячись на Чаплю знизу ввєрх: “Вона мені зразу не сподобалася. Якась така вся зверхня”

Півень підходить до Чаплі: “Ей, Чапля! Чи як там тебе!”

Чапля навіть не розплющує очі.

Кури: “Хто-хто-хто?”

Півень: “Гей, ти мене чуєш?”

Чапля не реагує .

Індик: “А ти її дзьобни гарненько, то вона зразу очуняє”.

Кіт: А може вона глуха? Коли в тебе зарядять з рушниці, то ще й не така контузія буде”.

Індик: А мені здається, що ця жабоїдка нас зневажає”.

Кури: “Так-так-так! Так-так-так!”

Півень, нахлобучившись: А може попробувати цю дамочку? Хоч вона трохи зависока”.

Індик: “Провчити жабоїдку!”

Кури: “Дай їй-дай-дай!”

Вони беруть чаплю в коло, насуваючись все ближче .

Пес, який до того ліниво лежав, раптом стрімко кинувся з буди, розганяючи птахів: “Ану геть звідси, бройлери! Ви мене розізлили! Боже, скільки у вас співчуття! Чим ви тоді краще за людей, га? Бачите вона поранена. Їй зле. І щоб я вас більше біля неї не бачив. А то ви мене знаєте!”.

Усі невдоволено розходяться .

Чапля, розплющивши око кволим голосом: “Дякую”.

Кіт: “О! Заговорила! А ми думали, що мадам – інвалід з дитинства”.

Чапля кволо: “Води!..”

Кури: “Шо-шо-шо?”

Індик: “Ви подивіться на цю жабоїдку з болота! Ще не встигла відрекомендуватися, як вже права качає! В-о-о-ди їй п-о-о-одайте! А, може, шампанського в ліжко?”.

Чапля хитнулася, але втрималася на ногах .

Пес: “Так, ще одне криве слово з вашого курятника, і хтось сьогодні відчує мої зуби”.

Він біжить до будки і тягне в зубах миску .

Пес до Чаплі: “Прошу...”

Але та раптом непритомніє. Пес встигає її підхопити .

Кіт: “Ну прямо тобі Ромео і Джульєта. Фінальна сцена. Оплески”.

Кури: “Хто-хто-хто?”

Кіт: “Боже мій, яка начитаність! Господи, з ким тільки не доводиться жити!” Зводить очі до неба: “За що така кара?!”.

Пес не знає, що з Чаплею робити .

Гукає запитально до кота: “Маркізе!..”.

Пес розгублено тримає Чаплю.

Кіт: “А я знаю, Ромео? Ну так, я в принципі знаю, що з дамами роблять”. Починає вилизувати шерстку: “Але з такою... Довгов’язою...” Швидко виправляється: “Я хотів сказати довгоногою. Та й ще підстреленою... Зрештою, я би все-одно уклав її до ліжка. Поближче до тіла. Тьху, до діла”.

Пес обережно кладе Чаплю сидячи, притуливши спиною до стіни. Сам кидається до будки. Витягає звідти старий піджак. Тягне його до Чаплі. Потім кладе її на піджак. Нарешті сідає поруч, важко дихаючи і висолопивши язика.

Пес: “Ху... Заморився! Здоров’я вже не те”

Кіт: “Ну ти, старий, даєш!”

Пес: “А що таке? Поміг тварині”

Кіт: “Ага, влип ти, старий, по вуха!”

Пес: “Ти про що?”

Кіт: “Видно, що тебе все життя на ланцюгу тримали. Побачив першу ж... Як би це делікатно сказати... Перше ж пір’я і втратив голову. Вже їй і своє майно даруєш. Ще будку на неї перепиши!”

Пес: “Ет, мені шкода чи що?”

Кіт: “Боже, яка доісторична епоха! Та хіба ти, морда твоя собача, знаєш, що таке дама?! Хіба ти знаєш, як з нею поводитися? А, може, вона грає? Потрапила в чужу компанію, от і вивідує, хто тут кльоне на її довгі ноги?”

Пес: “Та вона ж ранена!”.

Кіт: “Це не вона ранена, а ти. В голову!”

Чапля, ворухнувшись, ледве чутно: “Води!”

Пес до себе: “Ну і як я тебе напою?”

Підносить миску під самий дзьоб Чаплі.

Вона пробує пити з миски, але довгий дзьоб їй заважає. Та все таки змочує його у воді .

Чапля проказує ледве чутно: “Дякую”.

Кіт, вилизуючи шерстку: “Цікаво, крім “води” і “дякую” ця іноземка ще знає якісь слова? Наприклад, “хліб”, “мир”, “комсомол”.

КАРТИНА ЧЕТВЕРТА

Виходить хазяйка. Пес тікає у будку. Чапля лежить посеред двора .

Хазяйка: “Чоловіче! Та ти цілком здурів! Для цієї здохлячки постелив свій піджак!”

Хазяїн, здивовано виходячи: “Слухай, жоно, ти днесь договоришся!”.

Стає біля Чаплі. Та сполохано стискається .

Хазяїн до хазяйки: “Не видиш, то мій старий піджак? Он кишень надірвана. То я псові кинув у будку на зиму, аби не мерз”.

Хазяйка: Ну та маєш багато розуму: коли син з невісткою йде, старе цуря витягуєш посеред двора!”.

Хазяїн задумано: “То не я... Гм... Майже пес притягнув”.

Бере Чаплю із піджаком і переносить під будку. Чаплю кладе на піджак так, аби її не було видно з вулиці.

Хазяїн: “Най раз тут лежить, а далі видко буде... А ну дай, жоно, їй дашто їсти, бо ще здохне”.

Хазяйка, склавши руки в боки: Та я маю мало роботи?! Ще й за чаплями мушу позирати?!”.

Хазяїн, глядячи Чаплю, сам до себе: “Шкода, якщо здохне. Красна птаха”.

Йде до будинку. Через хвильку повертається з мискою нарізаної шматочками риби .

Хазяїн: “Ану, чи будеш таке їсти?”.

Відкриває Чаплі дзьоба і вкладає туди шматочок. Чапля ковтає.

Хазяїн: “Ну що? Смачне?”.

Кіт з даху мурчить, аж підскакує: “А я? А я?”

Хазяїн, почувши його муркотіння: “Ой Маркізику, ану ходи сюди, котику!”

Кіт недовірливо підповзає на край стріхи, але вниз не стрибає.

Хазяїн, показуючи рибку: Ну йди, йди котяро, рибки тобі дам!”

Кіт висуває голову із стріхи і жадібно нюхає повітря.

Хазяїн тим часом вільною рукою намацує позад себе невелике поліно .

Хазяїн: “Ну йди, котику, йди”.

Кіт уже майже весь висунувся, готуючись стрибати вниз. Хазяїн різко кидає поліно, трохи зачепивши kota. Той голосно нявкає і втікає за комин.

Хазяїн, задоволено грозячи кулаком: “О! Дістав злодюга! Ще одну ковбасу тільки потягни!”.

Годує з рук Чаплю.

Хазяйка вибігає перелякано на двір.

Хазяйка: “Що то було? Ти чув, як на стрісі щось загриміло?”

Хазяїн: А-а, то грушка з дерева впала. Тобі все щось причудиться! Глухий, як не почує, то придумає”.

Хазяйка, побачивши, що хазяїн годує Чаплю: Ну та чи маєш розум, чоловіче? Та йди роби дашто, а не возися з дурницями!”.

Хазяїн: “Та йду вже, йду!”. До Чаплі: “А ти собі лежи. Набирайся сил. Хоча, зрештою, нащо вони тобі...”.

КАРТИНА П'ЯТА

Пес, шкірячись: “Гей, Маркізе! А ну покажися! Ти тепер теж ранений, чи не так?”.

Кіт, виповзаючи з-за комину: “Я бачу ви тут усі ранені! Ще й здорових хочете покалічити!”

Пес: “Та-а-к, старий, класно тебе погладили!” Перекривлюючи господаря: “Ой котику наш маленький, котику наш рідненький, ходи рибку їсти. Ха-ха!”. Сміється, а потім закашлюється надовго.

Кіт, торкаючи лапкою до болючого плеча: “Бодай би вже їх самих рибка з’їла!”

Пес: “Що -- добре огріли?”.

Кіт: “А ти, буцімто, не знаєш, яка в нашого хазяїна рука?”

Пес, задумано: “Ой, так-так, братику...”

Чапля підіймаючись з піджака: “Я перепрошую, що перебиваю вашу розмову...”

Кіт: “О, чудо заморське заговорило!...”

Кури збігаючись: “Шо-шо-шо?”

Півень: “А ну цитьте, дурноголові! А то нічого не вчуємо!”

Чапля: “Я прошу вибачення за незручності, які всім причинила”.

Пес, ніяковіючи: “Та ні... Чого?.. Навпаки...”

Чапля: “Мене звати Жасмин”.

Пес: “Як-як?”

Кіт: “ЖахМен”?

Кури: “Шо-шо-шо?”

Півень: “Та цитьте ж!”

Чапля: “Це квітка така -- Жасмин. От мене так і назвали. Мама казала, що я пахну нею”.

Індик, втягуючи повітря: “Щось нічого не чути, крім нашої свині”.

Чапля до пса: “А як звати вас?”

Кіт з даху: “А його звати Ромео!”

Пес цілком знітившись: “Та не слухайте цього грубіяна!”

Чапля: “Ромео! Як гарно!”.

Кіт наспівує шлягер: “Жасмін і Ромео – „другу другу не пара...”

Пес до кота: “От лайдак!”

Чапля: “Ромео, а як звати вашого друга на даху? Він такий музикальний...”.

Пес: “Дурнуватий він, а не музикальний. А звати його...”

Кіт, перебиваючи його: “Мадам, дозвольте відрекомендуватися. Перед вами найкращий джентельмен тутешніх околиць, підкорювач сердець і сердечок, його пишність, м’якість і пристрасність – Маркіз де ля Стріха”.

Пес: “Це точно. Зі стріхи падав неодноразово. Що не могло не позначитися на аналізах”.

Кіт: “Но-но, старий! Давай не будемо згадувати минуле. Отож пані Квітка чи як вас там...”

Чапля: “Жасмин”.

Кіт: “Так-так, Жасмин. Я ж так і говорю. То які у вас плани, пані Жасмин, на майбутнє?”

Чапля розгублено: “Я не знаю... Я би хотіла додому...”

Пес здивовано: “Додому?”

Кіт, гмикаючи: “Додому? А хто з нас знає, де його дім? Дім – поняття філософське. Особливо для вас -- чапель”.

Чапля: “Чому? Ми живемо на болоті за Чорним озером”.

Кіт: “От я і кажу, що у вас нема стріхи. А що за дім без стріхи?” Співає: “На крише дома твоево-оо!”

Чапля коту: “Я й бачу, що ви зі своєю стріхою ніколи не розстаетесь”.

Пес, сміючись, коту: “Що, старий, дістав по носі?”

Кури: “Хе-хе-хе!”

Кіт: “Ану цить, пернаті!” До Чаплі: “Просто мадам... е-е-е... мій особистий лікар... е-е-е... рекомендував мені свіже повітря і сонячні ванни. Тож я слідую його порадам і ніжусь тут на сонечку”. Розлягся на даху, заклавши ногу за ногу. “Здоров’я, мадам, для мене є другим по цінності після любовних утіх”.

Чапля: “То ви засмагаєте навіть пізньої осені?”

Кіт: “Так, мадам. Тоді сонячне проміння особливо цінне. Адже його майже не залишається...”.

Чапля: “А якщо розпочнеться дощ?”

Кіт: “Під час дощу я спускаюся до хазяїна і ми вдвох дивимося телевизор і п’ємо пиво. Хоч я надаю перевагу здоровому способу життя -- прогулянки на свіжому повітрі, регулярний секс, філософські медитації...”

Чапля сумно мовчить .

Пес обережно: “Жасмин, ви згадали свою будку? Себто, болото?”

Чапля сумно: “Так... Мене вже, напевно, шукають”.

КАРТИНА ШОСТА

Подвір’я. Заходить син господарів та невістка.

Син господарів: “Тримай обережно. Най це для них буде сюрпризом”.

Невістка: “Лем би не сполошився”.

Стукають у двері .

Відчиняє господар: “Синку!”

Син: “Тату!”.

Обіймаються, цілуються .

Невістка: “Доброго дня!”

Господар: “Привіт, донечко. Дай я і тебе поцілую!”.

Голос хазяйки з хати: “Чоловіче, хто там? Дахто прийшов? Агов, чи чуєш мене? Глухмане!”
Господар гукає до неї: “Діти прийшли, глухманко! Бодай бись...”
Вибігає хазяйка, витираючи руки об фартух: “Ой, прийшли мої небожата”. Цілує їх: “Золоті мої, солоденькі! А ми вже ся вас зачекали”.
Син: “Та хотіли вам сюрприз приготувати”
Хазяйка сполошилася: “Який сюрприз?”. Оглядаючи невістку: “Не треба нам сюрпризів.
Після весілля – най буде! А до того – тримайтеся порядку...”
Син: “Мамо, ви вічно лиш про погане думаете!”
Хазяїн: “Та подьте до хижі. Не будемо туй на дворі стояти.”
Син: “Не-не, тату! Цей сюрприз треба тут показувати, бо його місце – тут”.
Хазяйка: “Ну та вказуйте, бо в мене там підлива горить”.
Син: “Мар’янку, вказуй!”
Невістка, розгортає куртку. На руках у неї спить цуценя .
Простягає хазяїну: “Це вам! Подарунок”.
Хазяйка: “Е-е, я думала, що дашто й мені перепаде...”
Невістка: “А вам – хустка”. Простягає.
Хазяйка: “О, яка красна!” Накидує на плечі. “Ну та буде в чому до церкви парадитися”.
Хазяїн, розглядаючи щеня: “То се якийсь породистий пес...”
Син: “То найліпша порода для сторожування. Наш Чарлі уже видите, який старий. Я з ним ще дівтаком бігав. А тепер уже цілком похворівся”
Хазяїн задумано: “Так-так”.
Син: “То я думав, треба вже нового пса на обійстя. Молодого, аби годен був бігати, гавкати.
А сього я дешево взяв. Знайомий купував собі, та й мені взяв. Так що тепер маєте нового сторожа!”
Хазяїн: “Дякую, синку! Ну та подьте до хижі. Бо вже не літо. Студено, мокро. Мало зогріємося”.
Заводить їх до хати .
Чути голос хазяїна: “Ану, жоно, клади дашто на стіл! Але скоро!”

КАРТИНА СЪОМА

Мешканці обійстя виповзають, як тільки-но люди заходять до хати.
Кіт: “Ромео! То що, старий, тебе сплавляють?”
Пес розгублено: “А я знаю?..”
Кіт: “Радій, братіку -- йдеш на заслужений відпочинок. Як наш хазяїн – на пенсію”.
Пес: “То ще не скоро буде! Комусь треба того молодюка навчити. Вони думають, що так легко бути псом. Це ж не просто гавкати!”
Кіт: “Ой, не заливай, старий! Лежиш цілий день у будці, грієш кості”.
Пес: “Зате ти працюєш з ранку до ночі!”
Чапля: “Я перепрошую, що втручаюся у вашу розмову, але мені здається, що не варто сваритися”.
Кіт: “Мадам, ви сама – доброта. Ви часом не проповідниця нового християнського вчення?”
Чапля: “Ні. Просто я вважаю, що світ не зробиться кращим від злості”.
Кіт: “Це дуже наївно. Світ є таким, яким він є. І він – жорстокий. Якщо не ти з’їси, то з’їдять тебе. Подивіться на людей. А вони керують цим світом”.
Чапля: “А хіба люди їдять одне одного?”
Кіт: “У сто разів гірше. Вони їдять нас”.
Пес: “А мені подобається думка пані Жасмин, що треба бути добрим”.
Кіт, розвалившись на стрісі і звівши передню лапу: “А, може, тобі подобається в мадам зовсім не думки, а щось інше? Боже, які ви ще гупі! Як сліпі кошенята! Цікаво, кого з вас з’їдять першим?”
Мовчанка.
Чапля: “А в який бік ліс?”

Кіт: “Ага! Налякалися! Та ні, вас їсти не будуть! Ви занадто...”. Оцінює Чаплю. “Занадто ... Як би це культурніше сказати...Кістлява чи що? Люди таких не їдять”.

Чапля: “Може, я би все-таки дісталася до Чорного озера?”

Пес: “ На жаль, це дуже далеко. А ви – поранені”.

Чапля: “Що ж робити?”

Пес знизує плечима.

КАРТИНА ВОСЬМА

З хати виходять син з невісткою. Вони стоять на ганку, обіймаючись.

Син, цілуючи її: “Кицька, ти -- гарна, як квіточка!”

Невістка, пригортаючись до нього: “Ти теж, котику!”

Син: “Який сьогодні файний день, правда?”

Невістка: “Так, мій котику! До речі, а де наш песик?”.

Син: “Спить у постелі. В автобусі його натрясло, тож, видно, змучився”.

Невістка: “А де він буде жити?”

Син, показуючи рукою: “Он у тій будці”.

Невістка: “А там хтось є?”.

Син: “Там наш старий пес – Чарлі”

Невістка: “Я хочу його увидіти”

Син кличе, присвистуючи: “Чарлі! Чарлі!”

Пес виповзає з будки, махаючи хвостом.

Невістка, сплеснувши руками: “Боже, який страшний!”

Пес винувато опускає очі.

Син підходить до нього й трепле за вухом: “Він не страшний. Він просто вже постарівся. Файний був пес”.

Невістка: “Як добре, що ми купили породистого. Я хочу, аби тут були тільки найліпші речі!”

Син: “А хіба пес – це річ?”

Невістка: “Котику, ну ти мене зрозумів. Добре, я біжу до хижі, а то тут студено”.

Син, важко зітхаючи: “Біжи, кицько, біжи. Поможі мамі на кухні”.

Закурює, присідаючи до пса і піднімає йому голову, дивлячись в очі: А тямши, Чарлі, як ми бігали до лісу? А як купалися в Чорному озері?”

Пес хоче опустити голову, але син не дає.

Син: “А тямши, як я зламав ногу, мало не впавши з Білої скелі. А ти сам побіг на обійстя і привів до мене тата. Ех, старий, скільки вже в нашому житті було...”.

Пес заскавулів і з його очей потекла сльозинка.

Син помічає чаплю.

Сам до себе: “А це ще хто?”

Чапля стривожено зіщулюється.

Син її гладить .

Відчиняються двері, виходить невістка: “Котику, твоя мама повіла, що я не смію у вас робити. Лиш відпочивати. Тоді ліпше побуду з тобою”.

Син: “Ти не змерзнеш, кицько?”

Невістка: “Ні, я взяла мамину хустку. Ой, а що то в тебе таке?”.

Син: “ Це чапля. Я таких видів на болоті за Чорним озером”.

Невістка: “А можна її погладити?”

Син: “Звичайно, кицько!”.

Невістка: “А вона не кусається?”

Син, сміючись: “У неї ж зубів нема!”

Невістка, надувши губки: “Котику, чому ти з мене смієшся? Я хотіла запитати, чи вона не довбається?”.

Син сміється ще дужче, пригортає її, цілує : “Ой, дурненька ти моя! Я тебе люблю!”.

Невістка цілує його: “Я тебе теж!”.

Цілюються.

Невістка: “Котику, а ти можеш виконати мою забаганку?”.
Син: “Кажі, кицько!”
Невістка: “А ти зробиш?”
Син: “Дивлячись – що”.
Невістка: “Не думай, це зовсім простеньке”.
Син: “Тоді зроблю”.
Невістка: “Я хочу, аби сьогодні у цій будці спав уже не цей страшний пес, а наш маленький!”.
Син задумано: “Кицько, але..”
Невістка: “Ти знову! Ніяких “але”. Ти ж пообіцяв! Ти усе так...”.
Відвертається від нього .
Син, торкаючи рукою її плеча: “Давай не будемо сваритися через таку дурницю”.
Невістка: “Для тебе завжди все, що я прошу – це дурниці. Я змерзла. Йду до хижі”. При самих дверях йому кричить: “А ти залишайся зі своїм псом та чаплею, чи як там її!”.
Син закурює цигарку.
З хати виходить хазяїн: “Синку, не застудишся?”.
Син: “Ні, тату! Лиш докурю та йду...”
Хазяїн: Та я з тобою покурю за компанію”.
Курять, мовчать.
Хазяїн: “Ти що – посварився з Мар’яною?”
Син: “Ні, чому?”
Хазяїн: “Бо забігла мало не в сльозах...”
Син: “Е, пусте!”
Хазяїн: “Щось їй не любитья в нас?”.
Син: “Та ні, тату! Захотілося їй нараз малого пса у будку в’язати...Бо, видите, то її подарунок”.
Хазяїн мовчить .
Над будинком з’являється зграя птахів .
Син, показуючи на зграю : “Тату, гляньте!”
Хазяїн: “Се останні птахи вже, що летять у вирій”.
Птахи кружляють над селом.
Хазяїн: “Направду якісь чудні. Ніби прощаються з кимось”.
Син: “А що то за птахи? Якісь великі...Журавлі?”
Хазяїн: “Ні, журавлі летять не так... Се – болотні. Видав, чаплі..”
Син: “Красні... А та хвора чапля вам нащо?”
Хазяїн: “Та то підстрелили ненароком. Добивати було шкода. Але вижу, що не виживе небожатко... Опудало зробимо”.
Син, сміючись: “Вам все якісь чудні думки в голову приходять. Хоча опудало мож і в музей продати”.
Хазяїн: “Ну що, йдемо, синку, до хижі”. Плескає його по плечу. “Не журися, вшитко буде добре”.
Заходять до хати.

КАРТИНА ДЕВ’ЯТА

Уся звірина жваво виходить на подвір’я .
Крива качка: “Ви бачили?”
Кури: “Шо-шо-шо?”
Індик: “Чапель, курячі мізки!”
Кіт: “А мені звідси найліпше було видно, пернаті!”
Пес: “Жасмин, а що вони хотіли?”.
Чапля втраченим голосом: “Вони шукали мене...”
Усі мовчать .
Кіт: “Гм, історія...Комісар Мегре шукає чаплю”

Пес: “Треба було їм якось дати знати...”

Чапля сумно усміхаючись: “Як?”

Кіт: “А ви завжди так літаєте натовпом? Це щоб не страшно було?”

Чапля: “Ні. Просто сьогодні ми мали летіти на зимівлю”.

Пес: “І далеко?”

Чапля: “Далеко. Там ніколи не буває снігу”.

Кіт: “І чого не полетіли?”

Чапля: “А в нас закон такий: якщо хтось пропаде, його день шукають. А раптом він недалеко і йому можна допомогти”.

Пес: “Гарний закон. Не – людський”.

Кіт: “А якщо пропажу не знаходять?”

Чапля: “Тоді летять без... Без неї...”

Кіт: “Себто без тебе?..”.

Усі мовчать .

Кіт, аби змінити тему: “Не, старий, ти чув, як усі люди хочуть бути котами?”

Перекривлюючи молодят: “Ходи, кицько, я тебе поцілую! Ой мій котику! Цілуй мене сюди”.

Тьху! Де їхня людська гордість? Це все-одно, якби я казав нашій рудій сусідці з надірваним вухом: “Маня, ти моя людинка!”. А вона мені: “А ти, Маркізику -- мій людин!” Тьху!”

Півень, вискочивши на пліт, кричить на все горло: “Кукуруіку! Згря! Згря! Дивіться, вони повертаються!”.

Усі встають і напружено дивляться на зграю птахів, які наближаються .

Чапля: “Це вони...”

Кіт: “Чому вони повертаються?”

Чапля: “Певно, облетіли Чорне озеро й ліс і вирішили ще раз перевірити село...”

Кіт: “Зараз вони будуть над нами!”

Кури: “Хто-хто-хто?”

Пес Чаплі: Треба щось робити!.. Давай я тебе висаджу на будку!”.

Пробує підняти, але не дуже виходить.

Пес звертаючись до всіх: “А ну, народе, поможи!”

Підбігають індик, качка та півень. Разом висаджують Чаплю на плаский дах будки.

Птахи з’являються над ними .

Чапля неголосно: “Я тут!”

Кіт неголосно кричить: “Вона тут!”

Пес голосніше: “Гей, вона тут!”

Усі кричать: “Вона тут! Вона тут!”

Кури: “Тут-тут-тут!”

Але згря не зупиняється .

Чапля робить зусилля і намагається злетіти, але стогне від болю і падає на землю. Її підхоплює пес.

Згряє пролітає.

Кіт невдоволено: “Ех, не помітили, падлюки! А ще чаплями називаються! І як вони з таким зором до Африки потраплять?”

Пес, тримаючи чаплю в лапах: “Як ти, Жасмин?”

Чапля: “В крилі боляче..”

Півень раптом голосно: “Кукуруіку! Вони повертаються!”

Усі: “Де? Де? Де?”

Чапля в сльозах: “Вони таки помітили...”

Згряє кружляє над обійстям .

Пес, тримаючи чаплю: “Вона тут! Ось дивіться!”

Кіт, скачучи по даху: “Гей, пернаті! Вона там! Біля будки!”

Індик: “Ти би, Маркізе, краще сховався! А то ти їх більше лякаєш. Забув уже скільки горобців пожер?”

Кіт: “Так то ж горобці...”

Але все-таки присідає на стрісі .

Згряя, кружляючи над обійстям, курличе: “Жасмин! Жасмин!”
Жасмин кричить їм: “Я – поранена”.
Згряя ще трохи покружлявши, відлітає.
Чути курликання: “Завтра на світанку... Завтра на світанку...”.
Останньою над обійстям довго кружляє одинока чапля.
Чути її голосіння: “Жасмин... Жасмин...”
Далі й вона відлітає.
Чапля опустила голову. Вона плаче .
Пес: “Не плач, Жасмин! Таке буває...”.
Усі припишкли.
Кіт: “А що то означає: “Завтра на світанку”? Це якийсь пароль?”
Чапля: “Завтра на світанку вони відлітають...”.
Усі мовчать .
Пес: “А хто був той останній, що так тебе кликав?”
Чапля: “ Це – Тіворе. Син ватажка нашої зграї. Ми мали побратися цього року. У вирії”.
Пес: “Він дуже гарний”.
Чапля: “Так, він – найкращий”.
Кіт: “Правда, ім’я в нього якесь дикунське. Він часом не з племені Тумба-Юмба?”
Усі мовчать.
Пес сумно: “Чому в житті завжди нема гармонії? Хіба тільки люди створені для щастя?”
Кіт: “Ого, старий! Я тебе не пізнаю. Куди дівся вірний людський служака?”
Пес: “Він все ще тут”. Показує лапою на груди: “В моєму собачому серці”.

КАРТИНА ДЕСЯТА

Виходить господар з мискою кісток і м’яса. Підходить до будки.
Хазяїн: “Чарлі! Чарлі!”.
Пес виповзає з будки .
Хазяїн гладить його по загривку: “Чарлі! Старина!” Кладе перед ним миску: “Диви, якого я тобі файного м’яса приніс. Бери, служако! Їж!”.
Пес починає гризти кістки .
Хазяїн далі його гладить: “Добрий пес, добрий! Чарлі! Наш Чарлі! Скільки років ти нам прослужив?”
Пес піднімає голову.
Хазяїн трепле його по загривку: “Їж! Їж! Видиш, старий, яке життя: доки молодий, ти потрібний усім, а як ся постарієш...”
Пес перестає їсти.
Хазяїн, зітхаючи: “Ех, тяжкий сей світ”.
Пес дивиться йому в очі.
Хазяїн відводить погляд: “Ніби й звірина, а як вшитко розуміє”. Пригортає морду пса до себе: “Ех, Чарлі, Чарлі!”
Робить жест, наче сльозу змахує . Обережно знімає ошийник.
Пес здивовано дивиться на господаря .
Хазяїн до пса: “Ти, мабуть, думаєш: цілком газда здурів. Гості в хижі, а йому полювання в голові. Ні, Чарлі, ні!”
Замовкає. Всі мешканця обійстя здивовано спостерігають за цією сценою .
Хазяїн: “Ти був добрим псом, Чарлі! Тому тепер ти -- вільний. Можеш бігти, куди хочеш!”.
Пес шокований і не рухається .
Хазяїн, підштовхуючи пса: “Ну біжи! Усе життя ти просидів на сьому клятому ланцюгу! Біжи!”
Пес пройшовши за інерцією кілька кроків, зупинився. Дивиться на господаря .
Хазяїн: “Біжи, дурний!”
В очах у пса -- сльози
Хазяїн суворіше: “Біжи! Кому кажу!”.

Пес відбігає ще кілька метрів, але з подвір'я не виходить .
Виходить хазяйка: “Казала я тобі, що пса так просто не проженеш? Хто не хоче дармовий кусок хліба? Ти подиви на сього доходягу!” Замахується на пса: “Ану геть з мого обійстя!”.
Пес відбігає ще трохи, але на вулицю не виходить .
Хазяйка: “Ага, піде він! Дурних не є. Завтра, чоловіче, візьми його до лісу! Лиш файно пушку заряди”.
Хазяїн: “Ти мене не вчи жити! Я й сам знаю, що чинити”.
Хазяйка заходить до хати .
Хазяїн зажурено кличе: “Чарлі!”.
Пес боязко і винувато підходить .
Хазяїн, гладячи його: “Бог з ними, з жонами! Ночуй у буді. А завтра...”. Махає рукою: “А завтра буде видко”.
Але ошийник псу не прив'язує. Заходить до хати.

КАРТИНА ОДИНАДЦЯТА

Сутеніє. Пес лежить у буді, виклавши голову на коліна. Перед ним майже повна миска кісток і м'яса. З хати долинає спів .
Кіт зі стріхи напівшепотом: “Гей, старий!”
Пес не реагує.
Кіт голосніше: “Старий! Чуєш?”
Пес не реагує .
Кіт на все горло: “Глухмане!”
Кури з курника: “Хто-хто-хто? Шо-шо-шо?”
Голос півня: “Ану цитьте, дурноголові! Через вас нічого не вчуєш!”
Пес, повільно повертаючи голову до кота: “Сам ти глухман!”
Кіт: “О, ожив! А я вже думав, що то якась скульптура замість тебе”
Пес не реагує.
Кіт: “Старий, у мене до тебе вигідна пропозиція”.
Пес мовчить.
Кіт: “Так-от, старий. Я так розумію, ти їсти м'ясе не збираєшся?”.
Пес дивиться на миску і гидливо відсовує її вбік.
Кіт: “Отож я і пропоную: аби ти ще більше не злив господарів, то я тебе на цей раз виручу”.
Пес піднімає голову.
Кіт: “Маю на увазі, що замість тебе поїм”.
Пес, посміхаючись: “Та хавай!”.
За якусь секунду кіт шпарко спускається зі стріхи на землю. У нього аж очі горять у передчутті задоволення. Озирається, чи ніхто не йде з хати, а тоді накидується на м'ясо. Чути тільки його голосне чавкання .
Кіт: “Ой... ой... Боже мій... Це ж треба... Цілий день без їжі... Нелюди...”
Чапля тихо: “Ромео!”
Пес: “Так, Жасмин!”
Чапля: “Можна вас щось попросити?”
Пес: “Звичайно”
Чапля: “Я трошки замерзаю. Чи не могли би ви...”
Пес: “Погріти вас? З великим задоволенням”
Пес лягає поруч з чаплею. Мовчать. Чути тільки чавкання кота.
Кіт: “Ой... Зараз трісну... Боже, як це важко когось виручати... ну чому я такий добрий?... ой, який апетитний шматочок... ням-ням!”
Пес до Чаплі: “А можна тебе запитати? Ой, я хотів сказати: “Вас запитати”.
Чапля: “Я давно уже хотіла перейти на “ти”, але не наважувалася запропонувати”.
Пес ледве чутно: “Дякую...”
Мовчать.
Кіт: “Ой, Боже, яка ніжка... Я це не витримаю... За що мені така кара!... Ням!”.

Чапля: “Так що ви... Що ти хотів запитати?”
Пес: “А ти не будеш сміятися?”
Чапля: “Звичайно, що ні”.
Пес: А як ви, чаплі, цілуєтеся?”
Чапля дрібно сміється .
Пес ображено: “Ти ж казала, що не будеш сміятися!”
Чапля, сміючись: “Але це прозвучало так смішно!
Пес зітхає: “Ну просто у вас такі довгі дзьоби”
Чапля сміється ще голосніше.
Кіт здивовано повертає голову від миски: “Не врубав! Хто там з мене сміється?! Я тут працюю за двох, а вони, ледарі, не щоб подякувати ...”. Прислухається.
Чапля псові: “Ми не цілуємося. Ми просто нюхаємо один одного. Ось тут, біля голови. От нахились сюди”.
Пес здивовано: “Я?!”
Чапля: “А хто ж?”
Пес прихилиє голову до Чаплі. Вона його нюхає .
Чапля: “Ось я тебе й поцілувала”.
Пес: “Мене?”
Чапля: “Так”.
Кіт: “Ну це торба! Доки я тут вкакую, вони вже сексом займаються. Збоченці! Боже, з ким я живу: одні сексуальні маніяки довкола”. Облизується і хоче йти, але побачив ще щось у мисці: “Не, це я ще мушу попробувати! Як хазяйка каже: “Хто не робить, той не їсть. А чому ж п’є?”
Пес: “Диви, вже перша зірка з’явилася!”
Чапля: “Так. Завтра буде ясна погода”
Мовчать. Чути чавкання kota.
Чапля: “А ти кохав коли-небудь у своєму житті?”
Пес тремтячим голосом: “А чого ти питаєш?”
Чапля: “Цікаво”.
Пес, запинаючись: “Можливо... Я би хотів...Але тут, на цьому ланцюгу...Не дуже виходить”
Чапля: “Значить, в тебе ще все попереду”.
Пес: “Ти думаєш?”
Чапля: “Так, бо ти створений для любові”
Пес: “Я?!”
Чапля: “Ага!”
Мовчать.
Кіт, облизуючись: “Ну, здається все...” Обмацуючи лапами живіт: “Боже, що вони зі мною зробили... Ой, мені здається погано...Ось так завжди: виручиш когось, а далі страждаєш... Ну чому я такий добрий?! Гик!”
Пес: “Ти знаєш, мені ще такі слова ніхто не казав”.
Чапля: “Тобі ще скажуть і не такі”
Кіт підвалює до них походняком вагітної кішки.
Кіт: “Друзі, гик! Вибачте, що розбиваю вашу сімейну ідилію, гик! У вас випадково, гик! не знайдеться щось попити? Гик! А то після цієї роботи, такий сушняк! Гик!”
Пес: “Хіба що там нап’єшся , де й кури”
Кіт: “Оці бройлери, гик? Ніколи Маркіз де ла Стріха не буде пити з ними з однієї калюжі!
Гик! А де, до речі, їхня миска? Гик!”
Пес: А ти хіба не знаєш?
Кіт: Знаю, гик! Тому туди і йду. Я ще повернусь, братани! Чао! Гик!”
В перевалку повільно йде до курника. Зникає в темряві.

КАРТИНА ДВАНADЦЯТА

Ніч. Село спить.

Загорнуті в старий піджак лежать пес і чапля .

У пса розплющені очі.

Чапля перевертаючись: “Ти не спиш, Ромео?”

Пес: “Я звик. Я ж ночами сторожую. А чого не спиш ти?”

Чапля: “Щось не спиться. Думаю, що мої завтра відлетять без мене...”.

Пес: “Ти знаєш, а я часто літаю уві сні...”

Чапля: “Серйозно?”

Пес: “Так. І навіть бачу згори наше обійстя, село, ліс і навіть Чорне озеро”.

Чапля: “А хіба пси літають?”

Пес: “Ну не всі. Але деякі...”

Чапля сміється: “Ромео, ти – неперевершений”.

Пес: “Чому ти називаєш мене Ромео? Я ж -- Чарлі”

Чапля: “Тому що ти насправді Ромео”.

Пес: “Ти думаєш?”

Чапля: “Я переконана”.

Пес: “Це погано?”

Чапля: “Це просто здорово!”

Пес: “А ти знаєш: ми можемо разом полетіти...”

Чапля: “Як це?”

Пес: “Головне -- стрибнути з великої кручі”

Чапля: “З якої кручі?”

Пес: “Це для того, аби ми набрали швидкості. Тут недалеко є висока скеля. Її називають Білою”.

Чапля: “І що?”

Пес: “Якщо ми звідти скочимо, то зможемо злетіти”.

Чапля: “Але ж у мене ранене крило!”

Пес: “А я все придумав! Ми міцно обіймемося. Ти махатимеш правим крилом. Я працюватиму за ліве. Знаєш, які в мене сильні лапи? Ми полетимо. Ми обов’язково полетимо. От побачиш!”

Чапля: “І ти ще кажеш, що ти -- не Ромео?”

Пес: “Повір, що я вже десь чув про такий випадок. Ми зможемо полетіти з тобою у вирій. Хазяїн мене вже відпустив. І там, у теплих краях, я зможу розпочати нове життя. І навіть... покохати”.

Чапля: “Це справді би було неймовірно гарно. Наче в казці”.

Пес, дивлячись на неї: “Ти знаєш, я часто літаю у снах. Ти плачеш?”

Чапля: “Ні, просто...Просто задумалась”

Пес: “То як? Пристаєш на мій план, Жасмин?”

Чапля, дивлячись йому у вічі: “А що нам ще залишається, Ромео?”

Пес: “Ти серйозно?”

Чапля: “Так, найдивніший романтику”

Пес: “Боже, завтра буде мій найщасливіший день! Я літатиму!”

Чапля: “Так, ми полетимо! Краще мить політати, ніж чекати цього все життя”.

Пес: “Як добре, що ти сьогодні опинилася тут, Жасмин! Себто, я хотів сказати, як добре для нас... Ні! Тобто... Вибач, будь-ласка...”

Чапля: “Я не серджуся! Як це не дивно: але зараз я себе відчуваю майже щасливою!”

Голос kota зі стріхи: “Агов, голуб’ятка! Все муркочите?”

Пес: “Ну що напився?”

Кіт, висовуючись зі стріхи: “Ой, старий, хоч не згадуй! Банку молока вдув у хазяйки!”

Пес: “Ну тобі завтра перепаде!”

Кіт: “Та ну їх!”.

Плигає на землю.

Кіт: “Диви, Жасмин, що я для тебе притягнув!”. Показує баночку .

Чапля: “А що це?”

Кіт: “Це дуже крута мазь. Вона коштує божевільні бабки. Вона від усіх болячок. От я і подумав, що хазяйка хоче нею поділитися з тобою”

Пес: “Ну ти добряк!”

Кіт: “А ти думав, старий! Я ж -- джентльмен. Дама завжди у мене на першому місці”

Чапля: “Дякую, Маркізе!”

Кіт: “Пусте! Тільки не тягніть. Бо мені ще треба баночку на місце поставити. Поки господарі не попрокидалися”.

Пес розкручує банку і мастить крило Чаплі.

Кіт: “Масти, масти, не шкодуй!” Про себе: “Думаю, хазяйці не спаде в голову, що Маркіз уже й мазь тирить”.

Пес, замотуючи крило: “Ну як, Жасмин?”

Чапля: “Справді стало ніби краще”.

Кіт: “Ну давай баночку! Я погнав”.

Пес: “Чекай-но, Маркізе!”

Кіт: “Чого тобі ще?”

Пес: “Я хотів сказати... Що ти був класним друзякою”

Кіт: “Старий, я щось не в’їжджаю... Слово “був” означає, що мене вже нема?”

Пес: “Ні-ні! Просто ми на світанку з Жасмин вирушаємо в дорогу”

Кіт, присідаючи: “В яку дорогу?”

Чапля: “Ми будемо летіти”

Кіт, трясучи головою: “Бр-р-р... Нічого не розумію... У мене від переїдання щось з головою...”

Пес: “Ми збираємося з Чаплею летіти у вирій”.

Кіт: “Ви?”. Показуючи на пса: “І ти теж, старий? Збираєшся летіти? У вирій?”.

Дико регоче.

Пес: “Гс-с! Хазяїв розбудиш!”

Кіт: “Ой, давно я так не сміявся! Старий, так це не в мене з головою проблеми, а в тебе!”.

Пес: “Ти нічого не розумієш. Я буду махати лапою замість лівого крила”. Показує.

Кіт, махаючи головою: “Ну й ну! Я думав, старий, що ти розумніший”.

Пес: “Це справді можливо. Я вже чув про таке!”

Кіт: “А я навіть бачив. Як гепнувся зі стріхи, то добре, що зуби позбирав”.

Пес: “Але ж ти був сам!”

Кіт: “Так! Тому ваша швидкість зросте удвічі. Швидкість приземлення”.

Чапля: “Маркізе, вам потрібно йти. Зараз почне розвиднюватися. Нам теж час вирушати”.

Кіт: “Жасмин, ви теж вірите у цю маячню?”

Чапля: “Віра може творити дива”.

Кіт: “І ви полетите?”

Чапля: “Так, ми спробуємо”

Кіт після паузи : “І як ви це будете пробувати?”

Пес: “Ми стрибнемо з Білої скелі”

Кіт: “А-а-а... Ну тоді все ясно... Щасливої дороги!.. Чесно кажучи, не знаю навіть, що вам сказати...Все так несподівано...”.

Підходить до пса, обіймається з ним: “Старий, мені тебе буде не вистачати”.

Пес: “Мені тебе теж, волоцюго!”

Кіт: “Я буду тебе згадувати... Якщо повернешся... З того життя... Я хотів сказати, з вирію...”

Принеси мені якусь згадку про Африку... А то я мушу бути весь час на роботі. На жаль, не можу стріху ні на кого залишити. Бувай!”

Ще раз обіймаються.

Кіт: “Жасмин, я бажаю вам удачі. Я триматиму за вас кігтики”

Чапля: “Дякую, Маркізе!”.

Кіт ніби змахує сльозу і спритно дереться нас стріху, розчиняючись у темряві.

Пес: “Час збиратися”

Чапля: “Так. Скоро світатиме”

Вони збирають речі.

КАРТИНА ТРИНАДЦЯТА

Біла скеля. Під нею – урвище. Світає .

Чапля: “Ти не бачиш їх?”

Пес: “Ні”

Чапля: “Треба виглядати їх з боку Чорного озера”

Пес: “Я туди й дивлюся”

Чапля: “Тобі не страшно?”

Пес: “Трошки”

Чапля: “Це завжди так, коли уперше летиш. Пригадую, я дуже хвилювалася.”

Пес, цокотячи зубами: “Я теж дуже хвилююся”

Чапля: “Який ти смішний! Ще трошки – і все вирішиться”.

Пес: “О, я бачу їх! Вони летять!”

Чапля: “Так, це вони!”

Пес розгублено: “Що будемо робити?”

Чапля: “Летіти”

Пес: “Але як?”

Чапля: “Так, як ти розповідав”

Пес: “Ти серйозно?”

Чапля: “Авжеж!”

Пес: “То я тебе маю обійняти, Жасмин”

Чапля: “Обійми мене міцно, Ромео!”

Пес: “Тепер нам треба...”

Чапля: “Скочити в прірву”

Пес: “Давай на раз, два, три!”

Чапля: “Давай”

Пес: “Чекай! Я хочу ще щось сказати...”

Чапля: “Кажі”

Пес: “Я хочу сказати, що якщо ми... Якщо нам не... Одне слово, якщо ми не доберемося до вирію... То ти, Жасмин -- та, яку я найбільше кохав у своєму собачому житті”.

Чапля: “Ти – неперевершений, Ромео”.

Чапля відштовхується ногами від скелі .

Пес: “ЦЕ ВЖЕ-Е-Е...”

Чапля: “Т-а-а-а-к!”

Пес: “Ми ж па-да-є-мо-о-о-о!”

Чапля: “А це і є п-о-о-лі-і-і-т!”

Пес: “Я ле-ч-у-у-у! Бо-о-же, як це захоплю-ю-ю-ю-че!”

Вони зникають у проваллі.

КАРТИНА ЧОТИРНАДЦЯТА

Світанок на обійсті .

Півень на плоті хрипло: “Кукуріку! Щось у мене з горлом!”

Кури: “Шо-шо-шо?”

Кіт, потягуючись: “Ой, старий, мені таке снилося...”.

Дивиться вниз, де лежить біля будки ошийник і порожня миска.

Різко схоплюється на ноги: “Та це правда?!”

Кричить усім: “Ану цить, бройлери, зараз чаплі будуть летіти!”

Півень, злітаючи на пліт: “Що? Чаплі?”

Кіт: “Ану, Петя, глянь! У тебе лінзи найкращі!”

Півень: “Так, вони вже летять! Я їх бачу!” .

Кіт залізає аж на комин, щоб ліпше бачити . Прикладає долоню дашком.

Згряя чапель набирається .

Кіт: “”Дивіться, пернаті, чи наших серед них нема?”

Індик: “Яких наших?”
Кіт: “Ти що, осліп, що Жасмин з Ромео подалися геть!”
Кури: “Шо-шо-шо?”
Півень: “То що -- вони летітимуть з чаплями?”
Кіт: “Так радіо передавало...”
Зграя наближається. Всі пильно вдивляються в небо.
Зграя пролітає над обійстям.
Півень: “Нема”
Індик: “Нема”
Крива качка: “Не бачу я нашого Чарлі”
Кіт майже плачучим голосом: “А ну дивіться краще, куряча ваша сліпота!”
Кури: “Шо-шо-шо?”
Раптом півень голосно: “Є! Є! Дивіться позад усіх! Найостанніші”
Кіт: “Не може бути...”
Індик: “Так-так, ось Чарлі темніється разом з чаплею. У неї перев’язане крило”
Кіт: “Не може бути...” Встає і голосно кричить: “Чарлі! Жасмин!” Махає зграї рукою .
Півень: “Вони відлітають!”
Крива качка: “Зараз вони сховаються за хмарою!”
Індик: “Все, їх уже не видно”
Кіт: “Петя, ти точно бачив, що це були вони?”
Півень: “Здається...”
Кіт: “Невже таке можливо? Треба було мені з ними йти! Хоча... Якщо вони полетіли, то привезуть мені щось цікаве. Я Ромео знаю, він Маркіза не забуде”. Розлягається на даху, заклавши ногу за ногу. “Це все, аби ви знали, пернаті, моя мазь допомогла. Недаремно наша хазяйка нею маститься”.

КАРТИНА П’ЯТНАДЦЯТА

Відчиняються двері хати. Виходить, позіхаючи, хазяйка з відром.
Хазяйка, побачивши порожню будку: “О, утік таки. Я все казала: скільки пса не годуй, довіри до нього не є. А чапля де ся діла? Ще здохла десь туй, та буде смердіти...”
Гукає до будинку: “Чоловіче!”
Виходить хазяїн: “Що ричиш зрана?! Най ще діти посплять”.
Хазяйка: “Пес утік”
Хазяїн: “Не утік, а я його відпустив. Чи не ти вчора гнала його з обійстя?”
Хазяйка: А сей малий, що нам вчора принесли, зможе сторожити?”
Хазяїн: А де ся діне! Навчиться!
Хазяйка сипле курям зерна: “Ціпа-ціпа-ціп!”
Кури стрімголов збігаються: “Шо-шо-шо?”, “Де-де-де?”.
Хазяйка: “Ой ви мої ціпочки!”
Хапає найбільшу курку: “Ой, яка файна, нівроку”.
Курка сполохано: “Шо-шо-шо?”.
Кіт, потягуючись: “Знову в неділю бульйон будемо їсти”.
Хазяїн на ганку гострить ніж.

ЗАВІСА

(«Ромео і Жасмин» Олександр Гаврош)

Notes

Використані джерела

1. Багряна А. НАД ЧАСОМ. http://kurbas.org.ua/dramlab/bagryana/nad_chasom.pdf
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
2. Бут С. Листи з того світу. (2021). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://online-knigi.com.ua/page/251117>
3. Вдовиченко Г. Пів'яблука. (2021). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.litmir.me/br/?b=118589>
4. Гаврош О. Ромео і Жасмин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bukvoid.com.ua/library/oleksandr_gavrosh/romeo_i_zhasmin/
5. Гелетюк Т. Мамі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://onlyart.org.ua/modern-ukrainian-poets/1tanya-geletyuk/tanya-geletyuk-mami/>
6. Дереш Л. Культ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=173730>
7. Добко Т. Щасливе щастя. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://taniadobko.wordpress.com/tag/%D1%89%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8F/>
8. Довганюк О. Україно моя, Україно!.. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://onlyart.org.ua/modern-ukrainian-poets/olena-dovganyuk/olena-dovganyuk-ukrayino-moya-ukrayino/>
9. Ірванець О. Прощальний романс. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=14078>
10. Ковальчук Л. Рідний край. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://onlyart.org.ua/modern-ukrainian-poets/2kovalchuk-lyudmyla/kovalchuk-lyudmyla-ridnyj-kraj/>
11. Кокотюха А. Полювання на Золотий кубок. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mybook.ru/author/andrej-kokotyuha/mislivci-za-prividami-zbirnik/read/>
12. Костенко Л. «В дні, прожиті печально і просто...». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=5640>
13. Курков А.Ю. Пікнік на льоду. (2021). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://avidreaders.ru/read-book/p-kn-k-na-lodu.html?p=1>
14. Куркіна А. Вічність. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://poeziya-ukrainy.com.ua/vichnist-anastasiya-kurkina/>
15. Рогашко А. Осіннє рондо місячної ночі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rulit.me/books/osinne-rondo-misyachnoi-nochi-read-445694-1.html>
16. Роздобудько. І. Гудзик. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=174439>
17. Багатство і щастя. Українська народна казка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://svit-kazok.info/українські-народні-казки/багатство-і-щастя>
18. Дурень та чарівна сопілка. Українська народна казка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kazky.org.ua/zbirky/ukrajinsjki-narodni-kazky/durenj-ta-czarivna-sopilka>
19. Названий батько. Українська народна казка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kazky.org.ua/zbirky/ukrajinsjki-narodni-kazky/nazvanyj-batjko>
20. Про вірного товариша. Українська народна казка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kazky.org.ua/zbirky/ukrajinsjki-narodni-kazky/pro-virnoho-tovarysza>
21. Про злидні. Українська народна казка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kazky.org.ua/zbirky/ukrajinsjki-narodni-kazky/pro-zlydni>
22. Розум та щастя. Українська народна казка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kazky.org.ua/zbirky/ukrajinsjki-narodni-kazky/rozum-ta-szczastja>
23. Солом'яний бичок. Українська народна казка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tales.org.ua/solom-ianyj-bychok/>